Козак Мирослава Василівна
Корчевська Ольга Петрівна

Математика

Підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти

Видавництво «Підручники і посібники»
2025

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко

3 клас

Мирослава Козак
Ольга Корчевська

МАТЕМАТИКА

Частина 1

Видавництво «Підручники і посібники»

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Таблиці множення і ділення

2 · 2 3 4 5 6 7 8 9
4 6 8 10 12 14 16 18 **: 2**

6 · 2 3 4 5 6 7 8 9
12 18 24 30 36 42 48 54 **: 6**

3 · 2 3 4 5 6 7 8 9
6 9 12 15 18 21 24 27 **: 3**

7 · 2 3 4 5 6 7 8 9
14 21 28 35 42 49 56 63 **: 7**

4 · 2 3 4 5 6 7 8 9
8 12 16 20 24 28 32 36 **: 4**

8 · 2 3 4 5 6 7 8 9
16 24 32 40 48 56 64 72 **: 8**

5 · 2 3 4 5 6 7 8 9
10 15 20 25 30 35 40 45 **: 5**

9 · 2 3 4 5 6 7 8 9
18 27 36 45 54 63 72 81 **: 9**

Таблиця Піфагора

	2	3	4	5	6	7	8	9
2	4	6	8	10	12	14	16	18
3	6	9	12	15	18	21	24	27
4	8	12	16	20	24	28	32	36
5	10	15	20	25	30	35	40	45
6	12	18	24	30	36	42	48	54
7	14	21	28	35	42	49	56	63
8	16	24	32	40	48	56	64	72
9	18	27	36	45	54	63	72	81

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Порозрядне та послідовне додавання

450 + 310 = ■

400 50 300 10

400 + 300 = 700

50 + 10 = 60

700 + 60 = 760

450 + 300 = 750

750 + 10 = 760

Порозрядне та послідовне віднімання

860 – 230 = ■

800 60 200 30

800 – 200 = 600

60 – 30 = 30

600 + 30 = 630

860 – 200 = 660

660 – 30 = 630

Послідовне множення

$8 \cdot 40 = 8 \cdot 4 \cdot 10 = 32 \cdot 10 = 320$

$20 \cdot 30 = 20 \cdot 3 \cdot 10 = 60 \cdot 10 = 600$

Послідовне ділення

$54 : 18 = 54 : (9 \cdot 2) = (54 : 9) : 2 = 6 : 2 = 3$

$90 : 30 = 90 : (10 \cdot 3) = (90 : 10) : 3 = 9 : 3 = 3$

$800 : 20 = 800 : (10 \cdot 2) = (800 : 10) : 2 = 80 : 2 = 40$

$120 : 40 = 120 : (10 \cdot 4) = (120 : 10) : 4 = 12 : 4 = 3$

© Козак М. В., Корчевська О. П.

© Видавництво «Підручники і посібники»

Мирослава Козак, Ольга Корчевська

МАТЕМАТИКА

Підручник для 3 класу
закладів загальної середньої освіти

У двох частинах

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2025

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

УДК 51(075.2)
К59

Підручник написано відповідно до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(*наказ МОН України від 07.01.2025 № 22*)

Електронний
інтерактивний
додаток

Козак М.

К59 Математика : підруч. для 3 кл. закл. загал. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / М. Козак, О. Корчевська. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2025. — 96 с.

ISBN 978-966-07-3633-7
ISBN 978-966-07-3634-4 (Ч. 1)

УДК 51(075.2)

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Любі третьокласниці й третьокласники!

У цьому навчальному році наша мандрівка країною МАТЕМАТИКА триватиме. Ми проходитимемо новими маршрутами, ознайомимося з поки що невідомими вам числами, величинами та задачами, відкриватимемо нові закономірності. Сподіваємося, що ви отримаєте міцні знання та вмін-ня використовувати їх у повсякденному житті, досягнете вагомих успіхів у вивченні математики.

Успіхів вам!

Авторський колектив

Умовні позначення

— упиши потрібний знак

— колові вирази

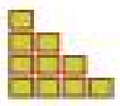

— диференційоване завдання.
(Обчисли стільки значень виразів або дай відповіді на стільки запитань, скільки встигнеш за вказаний вчителькою / вчителем час)

— робота в парі

— ускладнене завдання

— домашнє завдання

— песик Радик вивчає математику з тобою

— межа уроку

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Повторення та поглиблення матеріалу за 2 клас

Додавання і віднімання в межах сотні

1. Допоможи Яринці та Дмитрикові «подолати» піраміду. Склади рівності, у яких значення виразу, записаного нижче, є початком виразу, записаного вище.

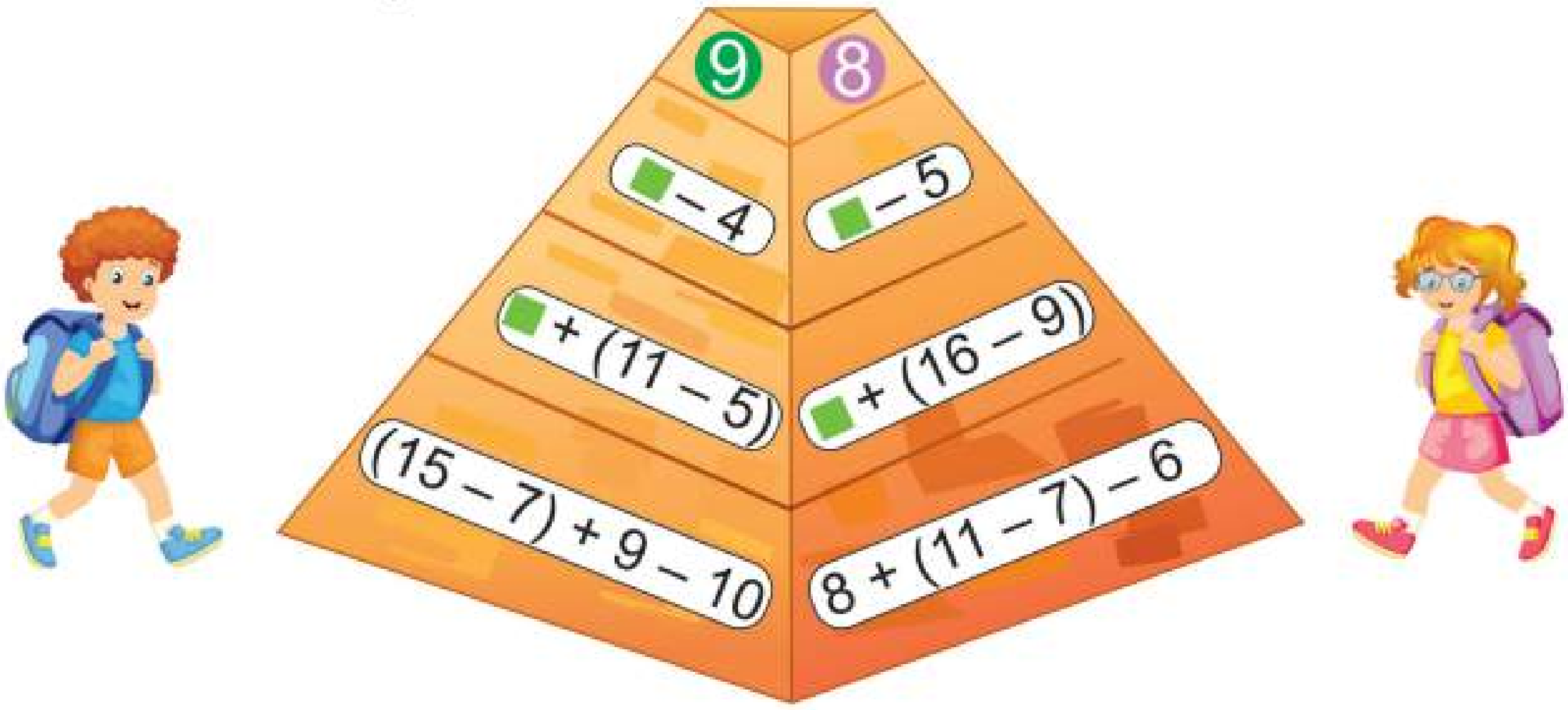

- Кінцевий результат — число у верхній частині піраміди.

2. >, =, < 78 – 24 ● 64 67 ● 88 – 22 34 + 35 ● 27 + 41

86 + 12 ● 97 50 ● 7 + 42 76 – 54 ● 38 – 15

3. Від дому до стадіону 100 м. Пройшовши частину цієї відстані, Артем зустрів товариша. Разом їм залишилося подолати ще 67 м. Скільки метрів пройшов Артем до зустрічі з товаришем?

4. Розглянь календарик.

2028 Вересень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

- Яке число припадає на першу неділю?
- Назви́ числа всіх субот вересня.
- Яким днем тижня закінчується вересень?
- Які ще осінні місяці ти знаєш?
- Пофантазуй, що ти робитимеш 1 вересня вказаного року.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

5. Коли садівник обрізав 15 дерев, йому залишилось обрізати ще стільки само дерев. Скільки дерев мав обрізати садівник?

6.

34 – (18 – 9)	(46 – 29) – 8	34 – 30 + 7
34 – 18 – 9	46 – (29 – 8)	34 + 7 – 30

7. Визнач пари виразів з однаковим значенням і склади з них рівності.

Зразок. 45 + 45 = 100 – 10

45 + 45 · 53 + 27 · 100 – 10 · 84 – 47

62 – 14 · 62 – 25 · 29 + 19 · 16 + 64

8. Волейбольний майданчик завдовжки 18 м і завширшки 9 м обвели по периметру білою фарбою. Яка довжина білої лінії?

9. Обчисли значення виразу $43 - b$, якщо $b = 8$; $b = 15$; $b = 34$.

10. Марко народився 28 квітня, а Катруся — на 5 днів пізніше. Визнач число і місяць народження Катрусі.

11.

1 м 6 дм ● 6 м 1 дм	3 ц ● 40 кг	7 дм 2 см ● 7 м 2 см
50 дм ● 5 м 3 дм	5 грн ● 50 коп.	100 см ● 10 м

12. Склади 3 квадрати із: а) 10 паличок; б) 11 паличок.

13. У середніх широтах України найдовший день триває 16 годин. На скільки годин тієї доби ніч коротша від дня?

14.

6 + 9	15 – 6	43 + 27	54 – 18
3 + 8	18 – 9	43 – 27	54 + 18

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

15. Знайди значення виразів: 16 + 58 і 74 – 36 .

- Правильність кожного результату перевір двома способами.

16. Котру годину показує годинник, якщо відомо, що зараз ніч?

- Діти вже сплять 4 год. О котрій годині вони лягли спати?
- Їм залишилось спати ще 6 год. О котрій годині вони прокинуться?

17. Перетвори стільки іменованих чисел, скільки встигнеш за вказаний вчителькою / вчителем час:

- у метри: 10 дм; 100 см; 60 дм; 100 дм;
- у дециметри: 10 см; 1 м; 3 м; 7 м 8 дм;
- у сантиметри: 1 м; 10 дм; 5 дм; 6 дм 9 см.

18. У першій школі 40 класів, а в другій — 25. На скільки менше класів у другій школі, ніж у першій?

19. У класній бібліотечці є 2 полиці з книжками. На першій полиці 27 книжок, а на другій — 29. Учні взяли почитати 18 книжок. Скільки книжок залишилося в бібліотечці?

20. Сторона квадрата дорівнює a см. Обчисли периметр квадрата, якщо $a = 7$; $a = 15$.

21. Є три гирі, маса яких 15 кг, 10 кг і 5 кг. На скільки кілограмів маса перших двох гир разом більша за масу третьої гирі?

22. Заміни додавання множенням.

5 + 5 + 5 + 5 + 5 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 17 + 17 + 17 + 17

23.

2 · 7 – 5	18 : 3 + 15	1 · (6 · 0)	0 : (6 + 6)
3 · 8 + 26	18 : 2 : 9	5 : (12 – 7)	0 · (6 + 6)

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

24.

a	21	0	27	12	24
$a : 3$	✦	✦	✦	✦	✦

b	1	8	6	9	7
$2 \cdot b$	✦	✦	✦	✦	✦

25. Маса гуски дорівнює 3 кг. Чому дорівнює маса шести таких гусок?

26. До свого дня народження Ведмедик купив 15 повітряних кульок. Після свята він роздав їх своїм друзям, по 3 кульки кожному. Скільки друзів отримали кульки?

27. У скількох дволітрових банках поміститься 12 л соку?

28. Маса велосипеда 8 кг, а самоката — 2 кг. Чому дорівнює загальна маса семи самокатів та одного велосипеда?

29. Обчисли значення виразів. Прочитай ті вирази, значення яких обчислити неможливо.

$2 \cdot (16 - 16)$	$3 : (12 - 9)$	$8 : (4 - 4)$
$14 + 6 : 0$	$15 : (30 - 29)$	$0 \cdot 5 : 1$

30. У спортивний зал привезли м'ячі у 8 сітках, по 3 м'ячі в кожній. Скільки м'ячів привезли?

31. Запиши таблицю множення числа 3.

Збільшення і зменшення числа в кілька разів. Кратне порівняння чисел

32. Виконай завдання в зошиті.

а) Намалюй 4 трикутники, а кружечків у 2 рази більше.

б) Намалюй 6 зелених квадратиків, а жовтих у 3 рази менше.

Щоб збільшити число у 2 рази, треба його помножити на 2.

Щоб зменшити число у 3 рази, треба його поділити на 3.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

33. а) Зменш на 3 одиниці числа: **12 18 21**

Зменш у 3 рази числа: **12 18 21**

б) Збільш у 4 рази числа: **1 2 3**

Збільш на 4 одиниці числа: **1 2 3**

34. На гойдалці каталося двоє дітей, а на батутах стрибало у 5 разів більше. Скільки дітей стрибало на батутах?

35. Морозиво коштує 16 грн, а пиріжок у 2 рази дешевший. На скільки гривень пиріжок дешевший, ніж морозиво?

36. На екскурсію до Києва поїхало 27 учнів і троє вчителів. У скільки разів більше було учнів, ніж учителів?

37. Обчисли значення виразів у такому порядку, щоб значення попереднього виразу було першим числом у наступному.

24 : 3 + 3	18 : (25 – 22)	2 · (20 – 13)	14 : 2 + 5
10 : 2 + 19	6 : 3 · 5	12 : 3 + 14	11 – 3 · 3

38. На летовищі було 3 літаки, а гвинтокрилів — на 9 більше. У скільки разів більше було гвинтокрилів, ніж літаків?

39. Склади за таблицею рівності на знаходження невідомих чисел.

Зразок.
9 + 6 = 15

Зменшуване	✦	15	41	56	81	✦	✦
Від'ємник	6	8	✦	✦	27	16	35
Різниця	9	✦	34	28	✦	4	35

40.

27 : 3 + 42	3 · 8 – 2 · 9	3 · (8 – 2) : 2
84 – 16 : 2	2 · 7 + 21 : 3	24 : (12 – 9) + 5

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

41. Знайди невідомі числа.

Зразок. ■ : 5 = 3
3 · 5 = 15

18 : ■ = 3 ■ : 7 = 2

■ · 2 = 8 3 · ■ = 21

42. Розглянь, як учні Лісової школи знаходили невідомі числа. Хто з них помилився? Яке правило він забув? Виправ помилку.

2 · ■ = 8
8 : 2 = 4

9 : ■ = 3
3 · 9 = 27

■ : 6 = 2
2 · 6 = 12

43. Обчисли значення виразу $3 \cdot a - 9$, якщо $a = 5$; $a = 9$.

44.

14 ● 2 ● 8 = 15 14 ● 2 ● 8 = 8 14 ● 2 ● 8 = 30

27 ● 3 ● 9 = 0 27 ● 3 ● 9 = 33 27 ● 3 ● 9 = 54

45. Турист автобусом їхав 2 год, літаком летів 3 год, а потягом їхав у 5 разів довше, ніж автобусом. Поясни, про що ти дізнаєшся, якщо обчислиш значення виразів.

$2 + 3$ $2 \cdot 5$ $2 \cdot 5 - 3$ $2 + 3 + 2 \cdot 5$

46. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

I — 3
II — на 12 більше
→ У ? разів більше

47. Маса Мурчика 2 кг, а Радик на 12 кг важчий. У скільки разів Мурчик легший від Радика?

48. (64 – 55) : 3 16 : (11 – 9) 2 · (3 + 6) : 3

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Таблиця множення числа 4

49. Прочитай рівність: $4 \cdot 3 = 12$. Що показує перший множник? Другий множник? Перевір додаванням, чи правильно знайдено добуток.

50. Розглянь таблицю множення числа 4.

$4 \cdot$	2	3	4	5	6	7	8	9
$4 + 4 = 8$	$4 \cdot 2 = 8$							$4 + 4 = 8$
$4 + 4 + 4 = 12$	$4 \cdot 3 = 12$							$8 + 4 = 12$
$4 + 4 + 4 + 4 = 16$	$4 \cdot 4 = 16$							$12 + 4 = 16$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 20$	$4 \cdot 5 = 20$							$16 + 4 = 20$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 24$	$4 \cdot 6 = 24$							$20 + 4 = 24$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 28$	$4 \cdot 7 = 28$							$24 + 4 = 28$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 32$	$4 \cdot 8 = 32$							$28 + 4 = 32$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 36$	$4 \cdot 9 = 36$							$32 + 4 = 36$

- Прочитай таблицю множення числа 4.
- Назви́ тільки результати таблиці множення.
- За рівностями на додавання праворуч від таблиці множення поясни, як можна отримати наступний результат таблиці, знаючи попередній.

51.

$4 \cdot 4 - 7$	$4 \cdot 9 + 4$	$4 \cdot 6 : 3$	$4 \cdot 8 + 9$
$4 \cdot 7 + 5$	$4 \cdot 2 + 6$	$4 \cdot 5 - 11$	$4 \cdot 3 - 12$

52. Квітник від доріжки відділили бордюром у формі ламаної, усі відрізки якої мають довжину 4 дм. Визнач довжину бордюру, якщо він складається із чотирьох відрізків.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

53. На трьох алеях разом 100 лип. На першій алеї — 29 лип, на другій — на 4 липи більше. Скільки лип на третій алеї?

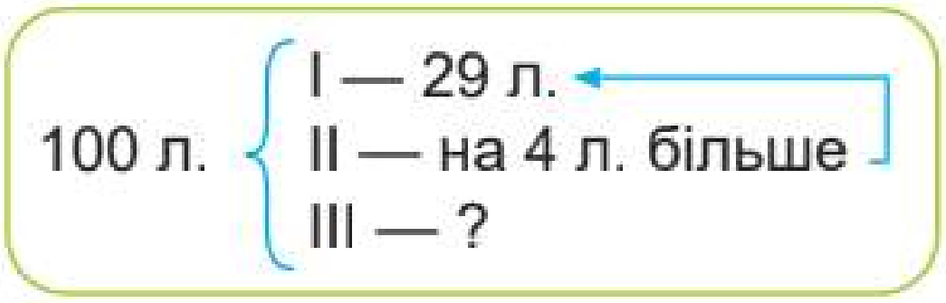

54. Сума трьох чисел — 72. Перше число — 22, друге — на 7 менше. Обчисли третє число.

55.

$78 + 4 \cdot 2$	$20 - 4 \cdot 5$	$4 \cdot 3 + 4 \cdot 4$
$4 \cdot 6 - 9$	$4 \cdot 9 + 34$	$4 \cdot 8 + 4 \cdot 7$

Закріплення таблиці множення числа 4

56. Доведи, що $4 \cdot 5 = 20$.

57. Розкажи таблицю множення числа 4.

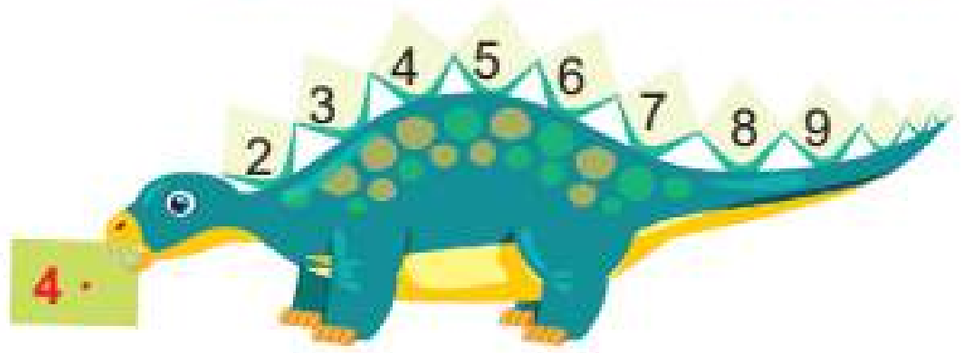

58. $4 + 4 + 4 \bigcirc 4 \cdot 4$ $\quad$ $4 \cdot 6 \bigcirc 4 \cdot 4 + 4 + 4$ $\quad$ $4 \cdot 7 \bigcirc 4 \cdot 8 - 4 - 4$

59. Обчисли стільки значень виразів, скільки встигнеш за вказаний вчителькою / вчителем час.

$28 + 4 \cdot 8$	$3 \cdot 4 + 20$	$(11 - 7) \cdot 6$	$4 \cdot (12 - 5)$
$12 : 3 \cdot 9$	$4 \cdot 7 + 12$	$18 - 4 \cdot 4$	$4 \cdot (3 \cdot 2)$

60. В автівці 4 колеса. Скільки коліс потрібно для шести таких автівок?

61. На 3 тарілки поклали по 4 апельсини, 5 апельсинів з'їли. Скільки всього апельсинів залишилося на тарілках?

62. У ставку плавало 4 лебеді, а гусей — у 2 рази більше. Скільки всього лебедів і гусей плавало в ставку?

63. Розгляньте діаграму, на якій зображено, чим люблять займатися третьокласники / третьокласниці у вільний час.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

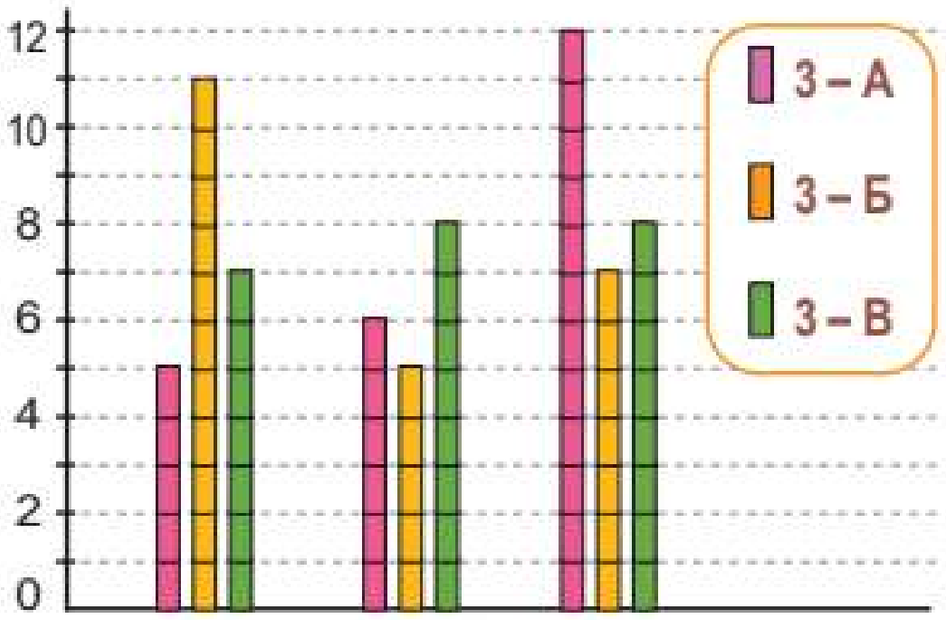

- Скільки третьокласників / третьокласниць катається на скейтах?
- Скільки катається на роликах?
- Скільки грає у футбол?
- Скільки учнів у твоєму класі проводять свій вільний час у таких іграх?
- Поставте одне одному інші запитання за цією діаграмою.

64. Ігор живе на третьому поверсі. Назар живе вище і проходить у 3 рази більше сходинок, ніж Ігор. До першого поверху сходинок немає. На якому поверсі живе Назар?

65.

$20 - 4 \cdot 3$	$4 \cdot 8 + 25$	$4 \cdot (12 : 3)$
$42 + 4 \cdot 2$	$(13 - 9) \cdot 6$	$4 \cdot (17 - 8)$

66. Улянка читала книжку впродовж 6 днів, по 4 сторінки щодня. Їй залишилося прочитати ще 8 сторінок. Скільки сторінок у книжці?

Закріплення вивчених таблиць множення і ділення

67. Купуючи 40 яєць, мама рахувала їх четвірками: 4, 8, 12, … . Назви всі числа, які вимовляла мама.

68. За даними таблиць склади усно рівності.

a	8	5	2	6	3	7	9	4
$4 \cdot a$								

b	2	6	12	15	24	18	27	21
n	2	3	2	3	3	2	3	1
$b : n$								

69.

$4 \cdot 8 \bullet 41 - 9$	$5 + 27 \bullet 4 \cdot 7$	$4 \cdot 6 \bullet 3 \cdot 9$
$14 - 6 \bullet 21 : 3$	$12 : 2 \bullet 15 : 3$	$18 : 2 \bullet 6 + 5$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

70. У магазині за тиждень продали 4 коробки білого зефіру, шоколадного — у 6 разів більше, а рожевого — у 3 рази менше, ніж шоколадного. Скільки всього коробок зефіру продали в магазині?

? { Білого — 4 к.
Шоколадного — у 6 разів більше
Рожевого — у 3 рази менше

71. Від павучка до павутинки ведуть дві нитки: *AK* і *BK*. Назви 4 способи, якими павучок може дістатися до павутинки й назад.

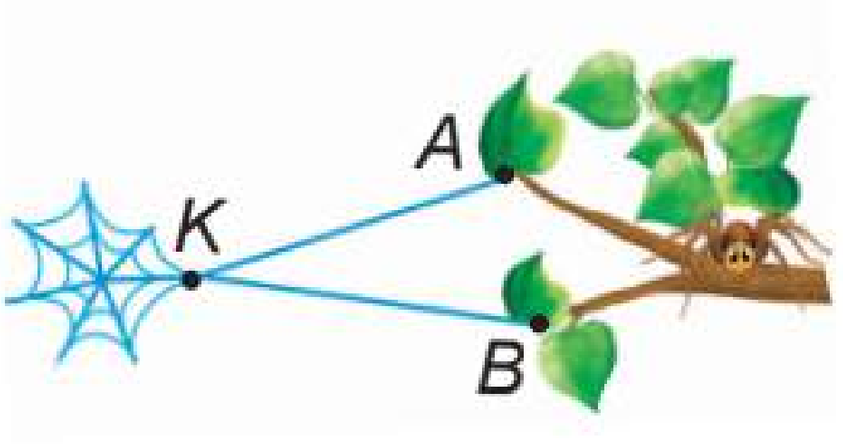

72. Склади рівності на знаходження невідомих чисел.

$3 \cdot \square = 18$ $\square : 4 = 5$ $27 : \square = 3$ $28 - \square = 4$

73. У першому приміщенні офісу 11 комп'ютерів, у другому — на 7 комп'ютерів менше, а в третьому — у 2 рази більше, ніж у другому. Скільки всього комп'ютерів у трьох приміщеннях?

74. $27 + 4 \cdot 6$ $4 \cdot 9 - 7$ $4 \cdot (15 : 3)$ $(12 - 8) \cdot 8$

Таблиця ділення на 4

75. Розкажи таблицю множення числа 4.

4 · 2 3 4 5 6 7 8 9

76. Поясни, як із кожної рівності на множення числа 4 склали відповідну рівність на ділення на 4.

$4 \cdot 2 = 8$	→	$8 : 4 = 2$	$4 \cdot 6 = 24$	→	$24 : 4 = 6$
$4 \cdot 3 = 12$	→	$12 : 4 = 3$	$4 \cdot 7 = 28$	→	$28 : 4 = 7$
$4 \cdot 4 = 16$	→	$16 : 4 = 4$	$4 \cdot 8 = 32$	→	$32 : 4 = 8$
$4 \cdot 5 = 20$	→	$20 : 4 = 5$	$4 \cdot 9 = 36$	→	$36 : 4 = 9$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

- Прочитай таблицю ділення на 4.
- Прочитай кожну рівність на множення і відповідну їй рівність на ділення.
- Доведи, що 12 : 4 = 3 20 : 4 = 5 32 : 4 = 8

Зразок. 12 : 4 = 3, тому що 4 · 3 = 12

77. 24 : 4 + 3 28 : 4 + 5 8 : 4 + 15 20 : 4 + 7
16 : 4 – 4 32 : 4 + 20 36 : 4 + 12 4 : 4 + 4

78. 36 туристів розділили порівну на 4 групи. По скільки туристів було в кожній групі?

79. Степанко для риболовлі купив гачки, ціною по 4 грн кожний. За гачки він заплатив 20 грн. Скільки гачків купив Степанко?

80. Побудуй відрізок *AB* завдовжки 4 см, а відрізок *CD* — у 3 рази довший. Яка довжина відрізка *CD*?

81. На свято у вишиванках прийшло 18 другокласників, а третьокласників — на 7 більше. Скільки всього другокласників і третьокласників прийшло на свято у вишиванках?

82. 12 : 4 + 17 20 : 4 + 38 32 : 4 : 4 8 : 4 : 2
16 : 4 · 2 28 : 4 · 1 36 : 4 : 3 24 : 3 : 4

83. У магазині першого тижня продали 32 планшети, а другого — у 4 рази менше. Скільки планшетів продали за два тижні?

84. Розкажи за схемами таблицю ділення на 4.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

85. У класі ширина вікна становить 2 десятки дециметрів та ще 5 дециметрів. Запиши двома способами це іменоване число.

86. Для спортивної естафети 20 дітей поділили порівну на 4 команди. По скільки дітей було в кожній команді?

87. Мавпочкам роздали 12 бананів, по 4 банани кожній. Скільки мавпочок отримали банани?

88. Обчисли вартість кожної покупки.

89. 36 > 4 у ■ разів 3 < 24 у ■ разів

36 > 4 на ■ ■ 3 < 24 на ■ ■

90. Котра зараз година, якщо частина доби, яка залишилась, у 2 рази менша від тієї частини, що минула?

91. Для гри «Струмочок» 18 учнів класу розділилися на пари. Скільки пар утворилося?

92.

16 : 4 · 7	24 : 4 : 3	15 : (12 : 4)	48 + 32 : 4
80 – 36 : 4	3 · 8 : 4	28 : (12 – 8)	2 · 6 : 4

Застосування таблиці ділення на 4

93.

Зменш у 4 рази числа:					Збільш у 4 рази числа:				
12	24	32	16	28	4	2	0	3	1

94. Дай відповіді.

а) У скільки разів число 32 більше, ніж 4?

б) У скільки разів число 4 менше, ніж 16?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

95. Знайди невідомі множники.

Зразок. ■ · 4 = 16
16 : 4 = 4

4 · ■ = 32 ■ · 4 = 28
■ · 3 = 27 4 · ■ = 4

96. 20 : (21 – 17) 8 : 4 · 7 4 · (50 – 45) 3 · 8 : 4
32 : 4 : 4 12 : (4 : 4) 24 : (12 : 3) (15 + 21) : 4

97. Випиши всі числа, які діляться на 4.

12, 14, 8, 32, 20, 30, 36, 16, 26, 28, 24.

98. У коробці 5 кг вишень, а в чотирьох однакових ящиках — 36 кг. Скільки кілограмів вишень разом у коробці й одному ящику?

99. У футбол грало 12 дітей, а у «класики» — у 4 рази менше. На скільки більше дітей грало у футбол, ніж у «класики»?

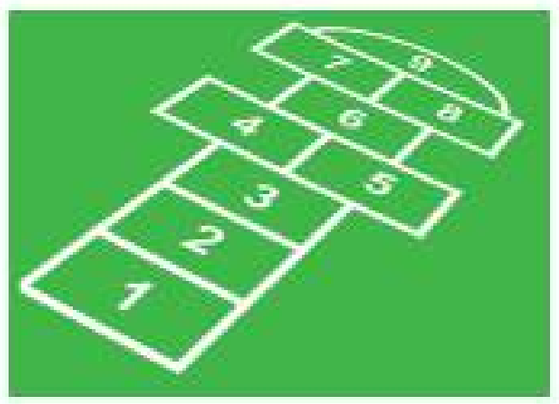

100. Люба зірвала 4 огірки, а мама — на 8 огірків більше. У скільки разів більше огірків зірвала мама, ніж Люба?

101. 4 ● 2 ● 2 = 10 (18 ● 3) ● 3 = 5 (16 ● 4) ● 4 = 5

102. У кошику було 20 яблук, а груш — у 4 рази менше. На скільки менше було в кошику груш, ніж яблук?

103. 28 : 4 ● 28 – 4 21 – 3 ● 21 : 3 16 : 16 ● 16 : 1
28 : 1 ● 28 – 1 32 : 4 ● 36 : 4 16 : 2 ● 16 : 4

104. У кожному стовпчику знайди значення другого виразу, використовуючи значення першого.

4 · 7 = 28 5 · 8 = 40 5 · 5 = 25
4 · 8 = ■ 5 · 9 = ■ 5 · 4 = ■

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

105. Розглянь таблицю множення числа 5. Поясни, як отримали кожний результат таблиці.

$5 \cdot$	2	3	4	5	6	7	8	9
	$5 \cdot 2 = 10$	$5 \cdot 3 = 15$	$5 \cdot 4 = 20$	$5 \cdot 5 = 25$	$5 \cdot 6 = 30$	$5 \cdot 7 = 35$	$5 \cdot 8 = 40$	$5 \cdot 9 = 45$

$5 + 5 = 10$
$5 + 5 + 5 = 15$
$5 + 5 + 5 + 5 = 20$
$5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 25$
$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 30$
$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 35$
$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 40$
$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 45$

$5 + 5 = 10$
$10 + 5 = 15$
$15 + 5 = 20$
$20 + 5 = 25$
$25 + 5 = 30$
$30 + 5 = 35$
$35 + 5 = 40$
$40 + 5 = 45$

106. $5 \cdot 5 + 25$ $\quad$ $5 \cdot 8 - 24$ $\quad$ $17 + 5 \cdot 9$ $\quad$ $5 \cdot (11 - 8)$

$5 \cdot (3 \cdot 2)$ $\quad$ $5 \cdot 2 - 10$ $\quad$ $60 - 5 \cdot 4$ $\quad$ $5 \cdot (16 - 9)$

107. Хлібний кіоск за день продав 28 житніх хлібин, 45 — пшеничних, а гречаних — на 54 хлібини менше, ніж житніх і пшеничних разом. Скільки всього хлібин продав кіоск?

108. Запиши число 30 спочатку трьома п'ятірками, а потім — трьома трійками. Використовуй цифри та знаки дій.

109. Здоровань хвалився: «Я з'їм 40 вареників», а Черевань: «А я — на 10 більше». Скільки вареників вони з'їли разом, якщо насправді ця кількість на 15 вареників менша, ніж вони планували?

110. $15 \bullet 5 \cdot 4$ $\quad$ $5 \cdot 3 \bullet 3 \cdot 5$ $\quad$ $5 \cdot 2 \bullet 12$

$27 \bullet 5 \cdot 5$ $\quad$ $5 \cdot 4 \bullet 4 \cdot 6$ $\quad$ $5 \cdot 8 \bullet 40$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

111. (Усно).

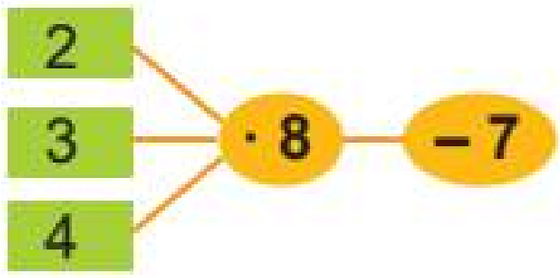

112.

$5 \cdot 7 + 45$	$48 - 5 \cdot 9$	$5 \cdot (18 : 3)$	$(42 - 37) \cdot 4$
$5 \cdot 3 - 6$	$56 + 5 \cdot 5$	$5 \cdot (24 : 3)$	$(91 - 86) \cdot 2$

113. Довжина прямокутної кімнати 8 м, а ширина у 2 рази менша. Обчисли периметр кімнати.

114. До кожної задачі добери вираз і запиши її розв'язання.

а) У квадроцикла 4 колеса. У прокаті було 8 квадроциклів і 1 двоколісний велосипед. Скільки в них усього коліс?

б) Туристи взяли напрокат кілька квадроциклів, у яких разом 8 коліс, і 2 велосипеди. Скільки всього квадроциклів і велосипедів взяли туристи?

в) На скільки більше коліс у 8 квадроциклів, ніж у двоколісного велосипеда?

$4 \cdot 8 - 2$ $\quad$ $4 \cdot 8 + 2$ $\quad$ $8 : 4 + 2$

115. Обчисли «ланцюжок» і з'ясуй, хто залишив ці сліди.

116.

$18 - 5 \cdot 3$	$37 + 5 \cdot 8$	$(73 - 68) \cdot 5$
$48 + 5 \cdot 9$	$49 - 5 \cdot 7$	$(84 - 79) \cdot 6$

117. На узліссі росло 2 дуби, грабів — у 8 разів більше, а беріз — у 4 рази менше, ніж грабів. Скільки беріз росло на узліссі?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

118. Доведи, що $5 \cdot 3 = 15$.

119. Добери відповідні числа.

$5 \cdot \square = 25$ $5 \cdot \square = 30$ $5 \cdot \square = 45$

120. Петрик купив ручку за 8 грн і олівець за 7 грн. Скільки гривень заплатив Петрик за покупку?

Ручка — 8 грн
Олівець — 7 грн } ?

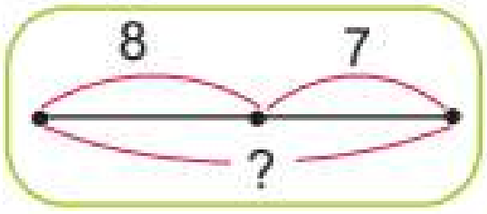

Розв'язання: 8 + 7 = 15 (грн)
Відповідь: 15 гривень.

- До цієї задачі можна скласти дві **обернені** задачі.

1) Ручка — 8 грн
Олівець — ? грн } 15 грн

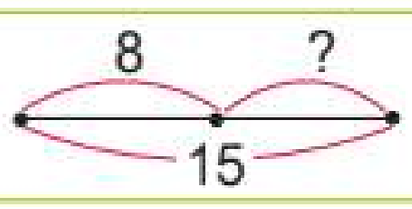

Розв'язання: 15 – 8 = 7 (грн)
Відповідь: 7 гривень.

2) Ручка — ? грн
Олівець — 7 грн } 15 грн

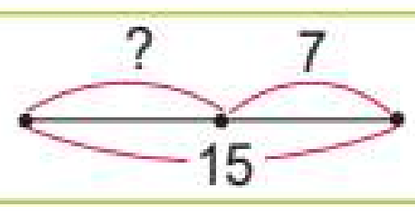

Розв'язання: 15 – 7 = 8 (грн)
Відповідь: 8 гривень.

У задачі, **оберненій** до даної, відомо те, про що запитується в даній, а потрібно знайти те, про що в задачі було відомо.

121. У коробці лежали персики. Коли Світланка взяла 6 персиків, у коробці їх залишилося 3. Скільки персиків було в коробці спочатку?

Лежало — ?
Взяла — 6 п.
Залишилося — 3 п.

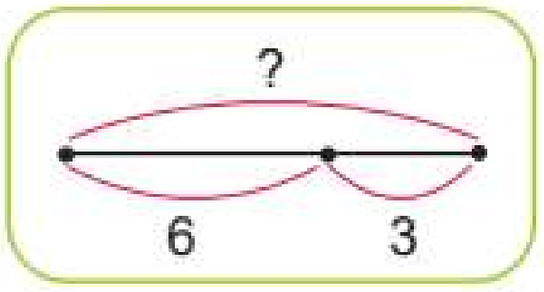

- Склади до цієї задачі дві обернені й розв'яжи їх.

122. Сума цифр двоцифрового числа дорівнює 12. Називайте по черзі стільки таких чисел, скільки зможете.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

123. Маса гарбуза 12 кг, а маса кабачка в 4 рази менша. На скільки кілограмів більша маса гарбуза, ніж маса кабачка?

124.

$5 \cdot 7 + 8$	$(13 - 8) \cdot 6$	$5 \cdot (3 \cdot 2)$
$5 \cdot 9 - 14$	$(32 - 27) \cdot 8$	$5 \cdot (12 : 4)$

125. Лічи
- трійками до 27
- п'ятірками до 45

126. Розкажи таблиці множення чисел 4 і 5.

127. Ціна шпильки 4 грн. Яка вартість 2 таких шпильок?

- Розглянь короткий запис цієї задачі й два короткі записи обернених до неї задач.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
4 грн	2	?
?	2	8 грн
4 грн	?	8 грн

- Склади за таблицею дві обернені задачі. Запиши їх розв'язання і відповіді.

128. До Свята осені учениці збирали в парку листя. Зелених листків зібрали 25, жовтих — на 15 більше, а червоних — на 5 менше, ніж жовтих. Скільки всього листків зібрали учениці?

129. Побудуй прямокутник зі сторонами 1 дм 3 см і 2 см. Обчисли периметр цього прямокутника.

130.

1 м – 1 дм	1 дм – 1 см	10 дм – 1 см
1 м – 1 см	10 м – 1 дм	1 м – 10 см

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

131. Викладіть з паличок фігуру.

- Знайдіть 14 квадратів.
- Приберіть 4 палички так, щоб залишилося 5 квадратів.

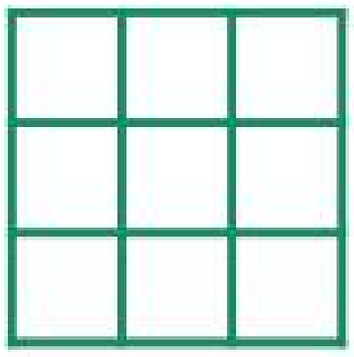

132. За 4 льодяники заплатили 32 грн. Скільки коштує один льодяник?

- Склади обернену задачу й розв'яжи її.

133.

$4 \cdot 8 + 5 \cdot 7$	$5 \cdot 9 - 3 \cdot 9$	$36 : 4 + 12 : 3$
$3 \cdot 7 + 2 \cdot 8$	$2 \cdot 9 - 4 \cdot 4$	$28 : 4 - 15 : 3$

Таблиця ділення на 5

134. Із рівності $5 \cdot 7 = 35$ склади рівність на ділення на 5.

135. Поясни, як з кожної рівності на множення числа 5 склали відповідну рівність на ділення на 5.

$5 \cdot 2 = 10$	$10 : 5 = 2$	$5 \cdot 6 = 30$	$30 : 5 = 6$
$5 \cdot 3 = 15$	$15 : 5 = 3$	$5 \cdot 7 = 35$	$35 : 5 = 7$
$5 \cdot 4 = 20$	$20 : 5 = 4$	$5 \cdot 8 = 40$	$40 : 5 = 8$
$5 \cdot 5 = 25$	$25 : 5 = 5$	$5 \cdot 9 = 45$	$45 : 5 = 9$

- Доведи, що $30 : 5 = 6$.
- Прочитай таблицю ділення на 5.
- Прочитай кожну рівність на множення і відповідну їй рівність на ділення.

136.

$15 : 5 + 20$	$10 : 5 + 9$	$(42 - 7) : 5$
$40 : 5 - 5$	$45 : 5 - 9$	$(18 + 12) : 5$

137. За схемами склади задачі про каштани, які збирали Володя й Надя.

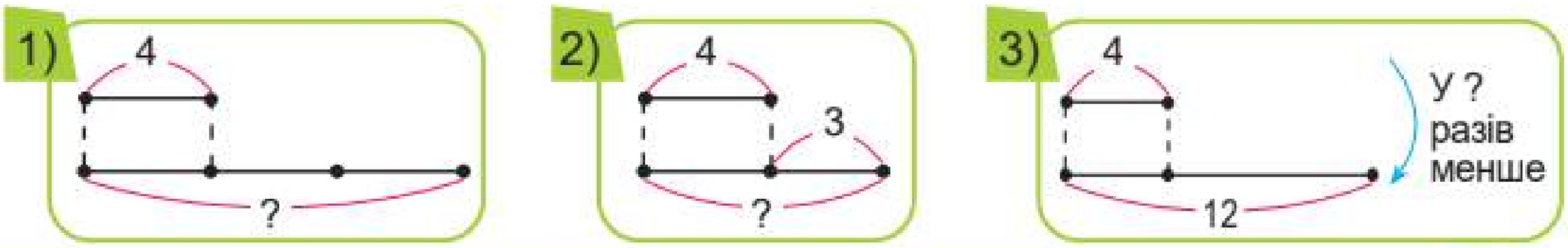

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

138. У вазі лежало 14 яблук. З'їли 6 яблук. Скільки яблук залишилося?

- Склади й розв'яжи обернені задачі.

139. У День Незалежності України в міському парку виступило 12 танцювальних колективів, а хорових — на 8 менше. У скільки разів більше виступило танцювальних колективів, ніж хорових?

- Пригадай, якого дня святкують День Незалежності України.
- Визнач за календарем, який це був день тижня цього року.

140. 4 ● 3 ● 5 = 7 15 ● 3 ● 5 = 25 24 ● 3 ● 4 = 2

141.

20 : 5 + 5	40 : 5 : 4	(15 + 15) : 5
35 : 5 – 6	25 : 5 : 5	(40 – 25) : 5

142. Через залізничну станцію пройшло 3 швидкі потяги, а вантажних — на 9 більше. У скільки разів більше пройшло вантажних потягів, ніж швидких?

143. Розкажи таблиці множення і ділення за схемою.

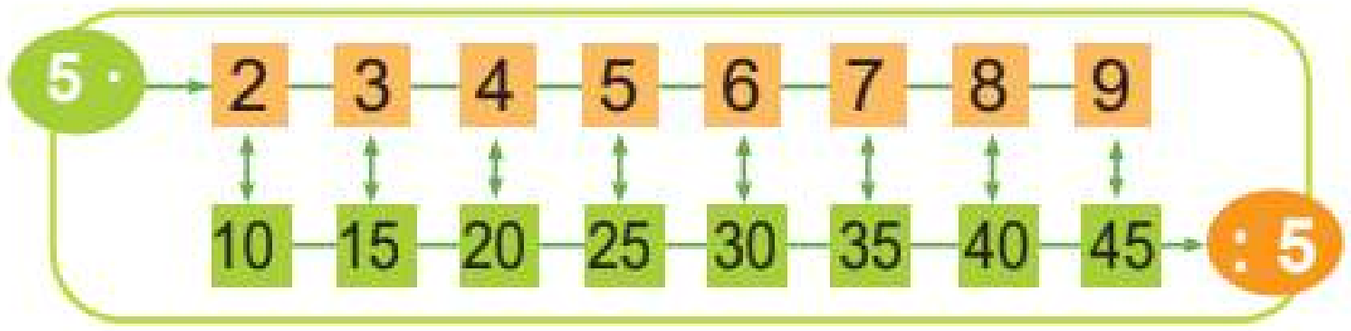

144. Розглянь, як різні об'єкти поділено на дві рівні частини (дві половини).

Половина — це одна з двох однакових частин цілого.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

145. Розглянь, як утворено третю частину та четверту частину смужок.

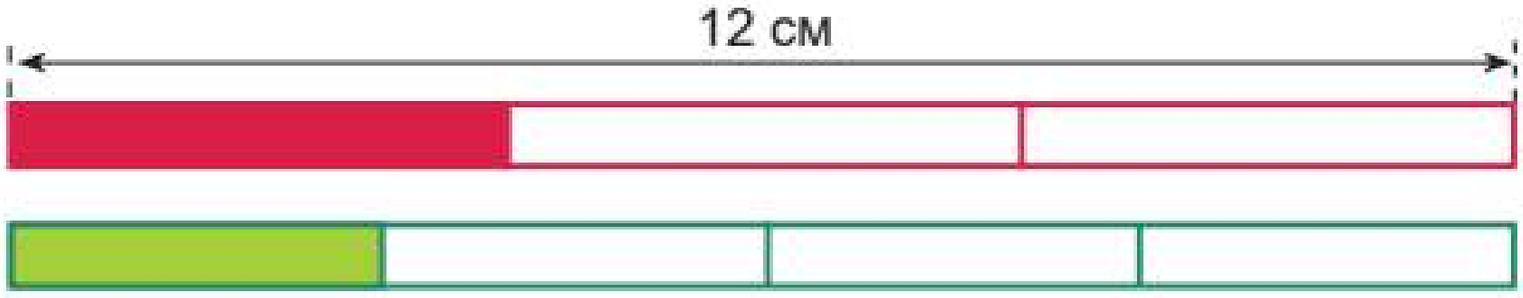

Третя частина (**третина**) утворюється поділом цілого об'єкта на 3 рівні частини. Четверта частина (**чверть**) утворюється поділом цілого на 4 рівні частини.

- Довжину третини і чверті смужки можна обчислити так:

  12 : 3 = 4 (см) 12 : 4 = 3 (см)

- Перевір вимірюванням довжину кожної з частин.

146. За 5 олівців заплатили 25 грн. Яка ціна олівця?

- Склади і розв'яжи обернені задачі.

147. Кажан вилетів на полювання о 10 год вечора, а повернувся о 7 год ранку. Скільки годин полював кажан?

148. Завод побутової техніки за день виготовив 100 блендерів, міксерів — на 55 менше, а кавоварок — на 95 менше, ніж блендерів. У скільки разів менше кавоварок, ніж міксерів, виготовив завод?

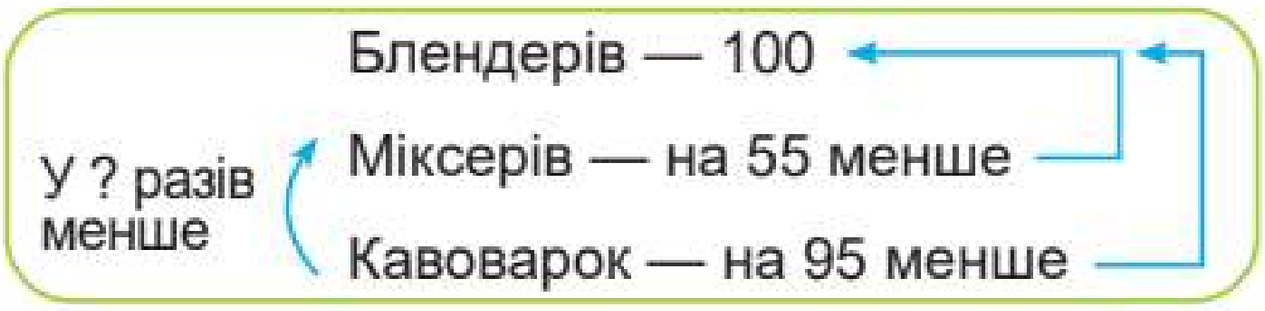

149.

40 : 5 + 8	25 : 5 · 6	35 : 5 + 17	45 : 5 + 91
28 : 4 + 9	80 – 16 : 4	39 + 5 · 3	61 – 4 · 8

150. (Усно).

5 · 7 : 5	5 · 8 – 5	25 : 5 · 3	30 : 5 : 3
4 · 6 : 3	3 · 6 + 3	45 : 5 : 3	20 : 5 · 3

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

151. Обчисли довжину чверті відрізка *AB;* третини відрізка *CD*. Перевір вимірюванням.

152. Знайди п'яту частину від чисел 10; 15; 20; 25; 30.

153. Бабуся спекла 35 булочок. За сніданком з'їли п'яту частину. Скільки булочок з'їли за сніданком?

154. Із чисел 3, 4, 5 вибери таке, щоб кожний запис перетворився на істинне висловлювання.

■ · 5 = 20 ■ · 5 < 20 ■ · 5 > 20

- Запиши істинну числову рівність і дві істинні числові нерівності.

155. Галинка прикрасила альтанку до дня народження 8 синіми і 9 жовтими кульками. Дві жовті кульки полетіли. Скільки кульок залишилося? (Розв'яжи задачу двома способами.)

156. Остап молодший від Нестора на 2 роки і молодший від Ярини на 5 років. Хто старший: Нестор чи Ярина? На скільки років?

157. Команда з 18 учнів виграла естафету й отримала призи. У третини учнів виявилися іграшки-трансформери. Скільки трансформерів отримали учні?

158. 25 : 5 : 5 40 : (13 – 8) 5 + 30 : 5 (84 – 79) · 9

159. Із поданого ряду чисел назви всі ті, які діляться на 5.

10, 25, 12, 15, 18, 20, 30, 24, 40, 25, 35.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

160. Розглянь, на скільки рівних частин розділені круги. Назви, яка частина зафарбована в кожному крузі.

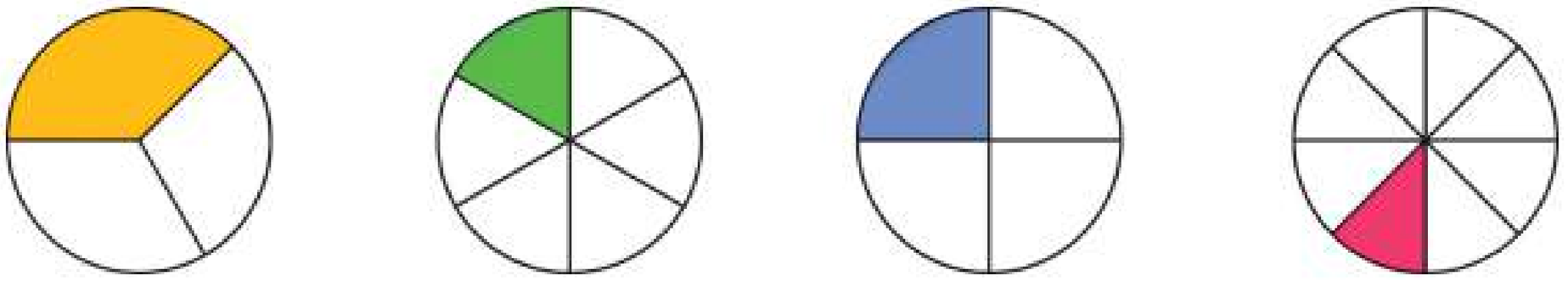

- Яка частина більша: одна третя чи одна шоста? Одна четверта чи одна восьма?

161. Мама назбирала 8 склянок малини. Четверту частину цієї малини вона заморозила. Скільки склянок малини мама заморозила?

162. 5 ● 3 = 15 30 ● 0 = 30 4 ● 4 = 8

12 ● 4 = 8 30 ● 5 = 6 24 ● 4 = 6

163. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Різницю чисел 41 і 37 збільшити в 3 рази.
- Добуток чисел 5 і 6 зменшити на 14.
- До числа 18 додати частку чисел 21 і 3.

164. У їдальні було 15 кг борошна. Для приготування млинців використали 2 кг борошна, а для приготування вареників — у 3 рази більше. Поясни, що означають вирази.

15 – 2 2 · 3 2 · 3 + 2 2 · 3 – 2

165. Виконай додавання і зроби перевірку.

37 + 44 58 + 15 64 + 36

166. Розстав дужки так, щоб рівності були правильними.

4 · 8 – 3 = 20 11 – 5 + 2 = 4 3 · 7 + 2 = 27

167. Сума цифр двоцифрового числа дорівнює 14. Називайте по черзі стільки таких чисел, скільки зможете.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

168. Знайди значення виразу $b \cdot 7 + 15$, якщо $b = 4$; $b = 5$; $b = 1$; $b = 0$.

169. За таблицею усно склади три задачі й запиши їх розв'язання.

	Ціна	*Кількість*	*Вартість*
а)	5 грн	4	?
б)	?	4	20 грн
в)	5 грн	?	20 грн

170. У кожному стовпчику знайди значення другого виразу, використовуючи значення першого.

$5 \cdot 3 = 15$	$6 \cdot 5 = 30$	$6 \cdot 8 = 48$
$5 \cdot 4 =$ ■	$6 \cdot 6 =$ ■	$6 \cdot 7 =$ ■

171. Розглянь таблицю множення числа 6. Поясни, як отримали кожний результат таблиці.

6 · 2 3 4 5 6 7 8 9

$6 + 6 = 12$	$6 \cdot 2 = 12$	$6 + 6 = 12$
$6 + 6 + 6 = 18$	$6 \cdot 3 = 18$	$12 + 6 = 18$
$6 + 6 + 6 + 6 = 24$	$6 \cdot 4 = 24$	$18 + 6 = 24$
$6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 30$	$6 \cdot 5 = 30$	$24 + 6 = 30$
$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 36$	$6 \cdot 6 = 36$	$30 + 6 = 36$
$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 42$	$6 \cdot 7 = 42$	$36 + 6 = 42$
$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 48$	$6 \cdot 8 = 48$	$42 + 6 = 48$
$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 54$	$6 \cdot 9 = 54$	$48 + 6 = 54$

172. Доведи додаванням, що $6 \cdot 4 = 4 \cdot 6$. Який математичний закон підтверджує це доведення?

173.

$6 \cdot 6 - 30$	$6 \cdot 2 : 3$	$6 \cdot 3 : 2$	$6 \cdot 9 + 6$
$6 \cdot 8 + 37$	$6 \cdot 4 : 3$	$5 + 6 \cdot 5$	$50 - 6 \cdot 7$

174. Довжина сторони квадрата 6 см. Обчисли його периметр дією множення.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

175. Довжина колоди 48 дм. Столяр відрізав від неї 6 шматків по 6 дм. Яка довжина шматка колоди, що залишився?

176. Сьогодні — четвер. Який день тижня буде через 9 днів?

177. Дайте відповіді на запитання.

а) 8 кущів посадили в ряд. Скільки проміжків між кущами?

б) Колесо має 8 спиць. Скільки проміжків між спицями?

- Перевірте себе, виконавши рисунки.

178. Три класи змагалися, хто більше прочитає напам'ять віршів українських поетів. 3–А клас прочитав 18 віршів, 3–Б — на 3 вірші менше, а 3–В — на 5 віршів більше, ніж 3–Б клас. Скільки всього віршів було прочитано?

179. Запиши всі рівності таблиці множення числа 6 від найбільшого результату до найменшого.

180. (Усно). Добери такі числа, щоб сума чисел кожної сторони дорівнювала числу всередині.

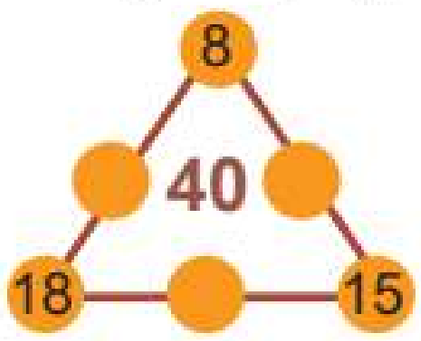

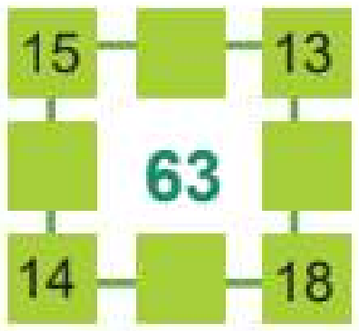

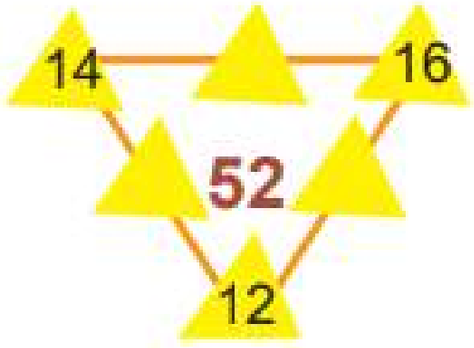

181. Поясни, як можна знайти невідомий доданок: ■ + 6 = 14.

Невідоме в рівності число часто позначають маленькою латинською буквою x (ікс). Рівність, яка містить невідоме число, позначене буквою, називають рівнянням.

$x + 6 = 14$ — це **рівняння**.

Розв'язати рівняння означає знайти таке числове значення букви, за якого рівність буде правильною.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

182. Розв'язання рівняння записують так:

$x + 6 = 14$
$x = 14 - 6$
$x = 8$

- Після розв'язання рівняння виконують перевірку: підставляють знайдене число в рівняння замість x. $8 + 6 = 14 \rightarrow 14 = 14$. Якщо рівність істинна, то рівняння розв'язане правильно.

183. Розв'яжи рівняння та виконай перевірку. $10 + x = 40$ $x + 12 = 32$

184.

$6 \cdot 6 - 8$	$6 \cdot 7 - 3$	$54 - 6 \cdot 3$	$(13 - 7) \cdot 8$
$6 \cdot 5 + 12$	$6 \cdot (7 - 3)$	$60 + 6 \cdot 6$	$(11 - 5) \cdot 9$

185. Прочитай пояснення.

Назву виразу визначають за останньою дією, яку в ньому будуть виконувати. Наприклад, вираз $(7 - 2) \cdot 3$ називають *добутком*, а вираз $7 - 2 \cdot 3$ — *різницею*.

- Дай назву кожному виразу вправи **184**.

186. Узимку на півночі й півдні Землі буває так, що день триває чверть доби. Скільки годин цієї доби там триває ніч?

187. Розгадай закономірність. Які числа потрібно вписати в клітинки?

3, 1, 6, 2, 9, 3, 12, 4, ■, ■.

188. Побудуй прямокутник, довжина якого 9 см, а ширина на 7 см менша. Обчисли периметр цього прямокутника.

189.

$6 \cdot 3 \bigcirc 5 \cdot 4$	$16 : 4 \bigcirc 18 : 3$	$6 \cdot 6 \bigcirc 4 \cdot 9$
$6 \cdot 7 \bigcirc 4 \cdot 8$	$18 : 3 \bigcirc 24 : 3$	$27 : 3 \bigcirc 30 : 5$

190. Назви значення виразів $9 \cdot 6$; $7 \cdot 6$; $8 \cdot 6$. Скористайся переставним законом множення.

191. Розв'яжи рівняння та виконай перевірку. $x + 8 = 17$ $23 + x = 48$ $x + 5 = 15$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

192. Допоможи туристові вийти з лісу. Значення попереднього виразу є початком наступного. Запиши 6 рівностей.

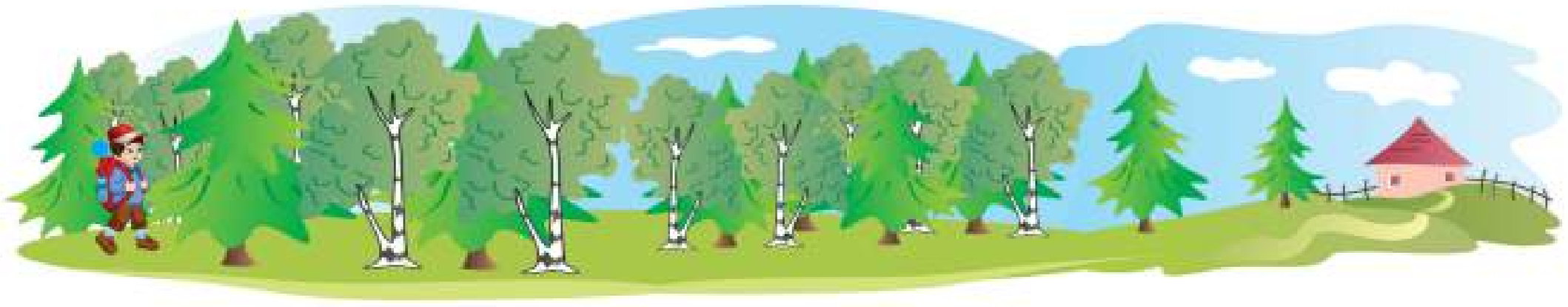

$6 \cdot 7$ ■ $- 7$ ■ $: 5$ ■ $+ 21$ ■ $: 4$ ■ $: 7$

193. У 5 сіток розклали порівну 15 кг картоплі. Скільки кілограмів картоплі в кожній сітці?

- Склади обернену задачу й розв'яжи її.

194. Розглянь, скільки автомобілів помили на автомийці протягом тижня. Визнач невідомі числа.

	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
До обіду	6	■	9	■	12	■	3
Після обіду	7	5	■	8	14	11	6
Усього	■	12	13	18	■	20	■

195. Маса поросяти 45 кг, індик у 5 разів легший, а півень у 3 рази легший, ніж індик. Яка маса шести таких півнів?

У 5 разів легший, ніж порося

У 3 рази легший, ніж індик

196. У п'ятикутнику всі сторони мають однакову довжину. Його периметр 35 см. Сторона квадрата на 1 см коротша за сторону п'ятикутника. Обчисли периметр квадрата.

197. Розв'яжи рівняння. $58 + x = 100$ $x + 16 = 82$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

198. Розв'яжи рівняння та виконай перевірку. $x + 72 = 85$ $48 + x = 63$

199. Визнач порядок дій і обчисли значення виразів.

$80 - 6 \cdot 6 + 15$ $6 \cdot 9 - 5 \cdot 8 + 7$ $6 \cdot 8 + 45 : 5$

$6 \cdot (11 - 7) : 3$ $6 \cdot 9 - (5 \cdot 8 + 7)$ $(13 - 7) \cdot (15 - 8)$

- Назви́ кожний вираз за останньою дією.

200. Розглянь таблицю цін на квитки до музею.

Квиток для дорослого	**20 грн**
Квиток для дітей шкільного віку	**10 грн**
Квиток для дітей дошкільного віку	**безкоштовно**

Дідусь, бабуся, тато, мама і двоє дітей 4 і 8 років прийшли в музей.

- Скільки грошей вони заплатили за відвідання музею?
- На скільки більше вони заплатили за квитки для дорослих, ніж для дітей?
- Касирові вони дали стогривневу купюру. Скільки гривень решти вони отримали?

201. За кулісами було 40 учасників та учасниць танцювального конкурсу. Спочатку на сцену вийшло кілька пар, а ще 24 учасники та учасниці залишилися чекати своєї черги. Скільки танцювальних пар вийшло на сцену спочатку?

Було – 40
Вийшло — ? по 2
Залишилось — 24

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

202. Місткість бочки дорівнює місткості 5 каністр або 25 банок, однакових за розміром. Яка місткість більша: каністри чи банки? У скільки разів?

203. У гори прибуло 36 туристів. Частина з них одразу зайняла всі місця в 4 вагончиках канатної дороги й піднялася на вершину. Решта 20 туристів милувалися пейзажем. Скільки туристів поміщається в одному вагончику?

204. $25 + 6 \cdot 7 - 19$ $\quad$ $9 : (15 : 5) \cdot 8$ $\quad$ $17 + 45 : 5 : 3$

Таблиця ділення на 6

205. Із рівності $6 \cdot 8 = 48$ склади рівність на ділення на 6.

206. Поясни, як з кожної рівності на множення числа 6 склали відповідну рівність на ділення на 6.

$6 \cdot 2 = 12 \rightarrow$	$12 : 6 = 2$
$6 \cdot 3 = 18 \rightarrow$	$18 : 6 = 3$
$6 \cdot 4 = 24 \rightarrow$	$24 : 6 = 4$
$6 \cdot 5 = 30 \rightarrow$	$30 : 6 = 5$
$6 \cdot 6 = 36 \rightarrow$	$36 : 6 = 6$
$6 \cdot 7 = 42 \rightarrow$	$42 : 6 = 7$
$6 \cdot 8 = 48 \rightarrow$	$48 : 6 = 8$
$6 \cdot 9 = 54 \rightarrow$	$54 : 6 = 9$

- Прочитай таблицю ділення на 6.
- Прочитай кожну рівність на множення і відповідну їй рівність на ділення.
- Доведи, що $42 : 6 = 7$.

207.

$18 : 6 + 7$	$36 : 6 + 8$	$(51 - 3) : 6$
$30 : 6 - 5$	$54 : 6 + 13$	$(16 + 26) : 6$

208. 30 бутербродів розклали по 6 на тарілку. Скільки використали тарілок?

209. За схемами склади і розв'яжи задачі.

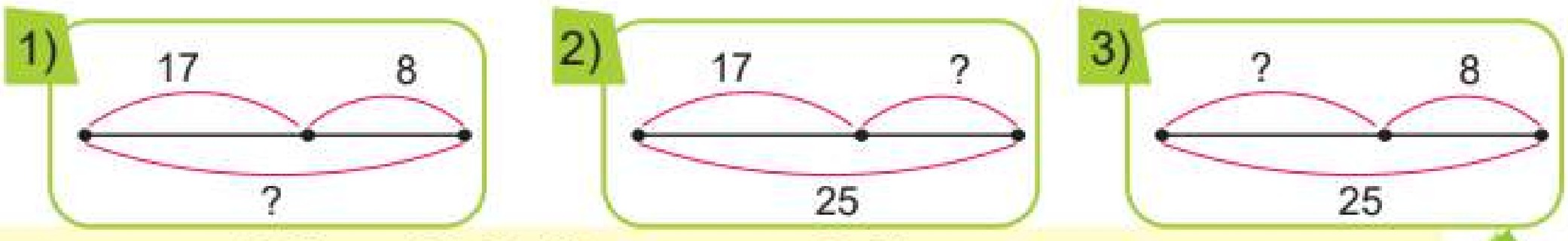

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

- Чим подібні ці задачі та чим відрізняються?
- Як називають такі задачі?

210. Татові 30 років, а синові 6. У скільки разів тато старший, ніж син?

211. Розв'яжи рівняння. $x + 17 = 33$ $26 + x = 51$

212. У кожному рядку знайдіть «зайве» число. Поясніть, чому воно зайве.

9, 12, 15, 16, 18, 21, 24.

8, 12, 16, 20, 22, 24, 28.

12, 18, 24, 30, 34, 36, 42.

213. 42 надувні кульки роздали порівну 4 дівчаткам і 2 хлопчикам. Скільки кульок одержала кожна дитина?

214.

54 : 6 + 3	36 : 6 : 6	(50 – 26) : 6	(4 + 8) : 6
42 : 6 – 5	48 : 6 : 4	(17 + 13) : 6	2 · 9 : 6

215. (Усно). Склади рівності за схемами.

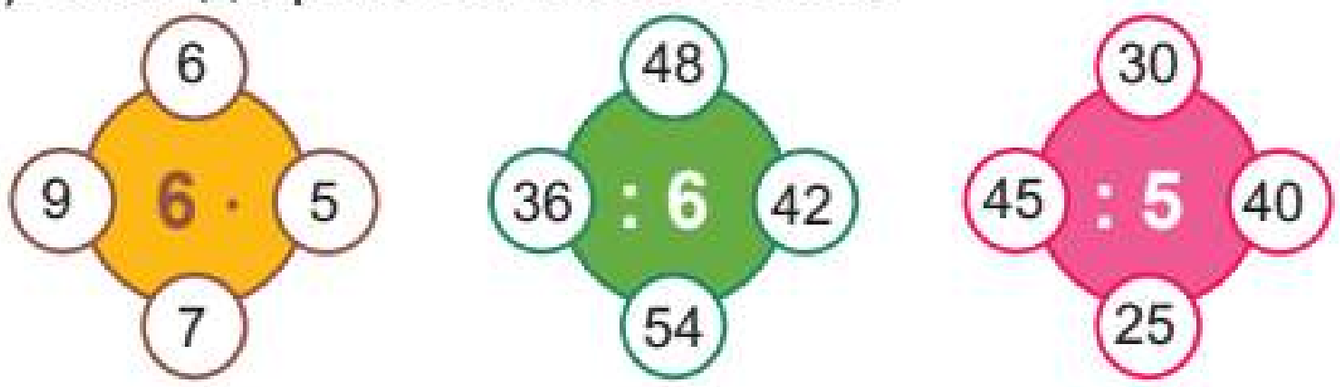

216. $2 \cdot 8 + 2 \cdot 4$ $5 \cdot 7 + 6 \cdot 6$ $6 \cdot 9 + 42 : 6$ $3 \cdot 9 + 30 : 6$

217. У країні гномів ціна булочки 6 грн, а сосиски — 5 грн. Гномик купив собі на сніданок 7 булочок і 8 сосисок. Яка вартість покупки?

- Розв'яжи задачу за схемою і поясненнями.

1) ■ · ■ = ■ (грн) — вартість булочок.

2) ■ · ■ = ■ (грн) — вартість сосисок.

3) ■ + ■ = ■ (грн) — вартість покупки.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

- Запиши розв'язання задачі виразом за схемою ■ · ■ + ■ · ■.

Такий вираз є **сумою двох добутків**.

218. Виконай перетворення.

75 дм = ■ м ■ дм 49 см = ■ дм ■ см 27 дм = ■ м ■ дм

Зразок міркування. 1 м — це 10 дм, або 1 десяток дециметрів. У числі 75 дм є стільки метрів, скільки десятків у числі 75. У числі 75 є 7 десятків. Отже, 75 дм = 7 м 5 дм.

219. У ящику було 40 тенісних м'ячів. Для тренувань узяли 32 м'ячі. Скільки м'ячів залишилось у ящику?

- Склади і розв'яжи дві обернені задачі.

220. Випиши всі числа, які діляться на 6.

48, 16, 18, 24, 12, 40, 36, 54, 32, 42, 30.

221. Обґрунтуй.

а) Чи кожний прямокутник є квадратом? Чому?

б) Чи кожний квадрат є прямокутником? Чому?

222. В Олеговій скарбничці зібралося 9 монет по 2 грн і 8 монет по 5 грн. Скільки гривень у скарбничці?

- Запиши розв'язання спочатку діями, а потім — виразом.

223.

42 : 6 + 4	92 – 36 : 6	24 + 24 : 6	48 : 6 – 8
54 : (18 : 3)	6 · (12 : 4)	(51 – 39) : 6	(27 + 27) : 6

224. 5 · 4 + 5 + 5 ● 5 · 5 6 · 4 – 6 – 6 ● 6 · 5

225. Заміни додавання множенням.

5 + 5 + 5 7 + 7 + 7 + 7 8 + 8 + 8 + 8 + 8

https://pp-books.com/Matem-3K...
© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

226. Доведи дією додавання, що $7 \cdot 4 = 28$

227. Розглянь таблицю множення числа 7.

$7 \cdot$	2	3	4	5	6	7	8	9
	$7 \cdot 2 = 14$	$7 \cdot 3 = 21$	$7 \cdot 4 = 28$	$7 \cdot 5 = 35$	$7 \cdot 6 = 42$	$7 \cdot 7 = 49$	$7 \cdot 8 = 56$	$7 \cdot 9 = 63$

$7 + 7 = 14$

$7 + 7 + 7 = 21$

$7 + 7 + 7 + 7 = 28$

$7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 35$

$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 42$

$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 49$

$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 56$

$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 63$

$7 + 7 = 14$

$14 + 7 = 21$

$21 + 7 = 28$

$28 + 7 = 35$

$35 + 7 = 42$

$42 + 7 = 49$

$49 + 7 = 56$

$56 + 7 = 63$

- Прочитай таблицю множення числа 7.
- Назви тільки результати таблиці множення.

228. $7 \cdot 4 - 20$ $\quad$ $7 \cdot 3 + 15$ $\quad$ $70 - 7 \cdot 5$ $\quad$ $7 \cdot 2 + 16$

$7 \cdot 6 + 18$ $\quad$ $7 \cdot 8 - 35$ $\quad$ $62 - 7 \cdot 7$ $\quad$ $7 \cdot 9 - 15$

229. На сковорідку поміщається порція із 6 котлет. Після того як посмажили 3 такі порції, залишилося посмажити ще 12 котлет. Скільки всього підготували котлет?

230. Периметр трикутника дорівнює 48 см. Перша його сторона дорівнює 17 см, а друга — на 5 см довша, ніж перша. Яка довжина третьої сторони?

231. Маса гарбуза 9 кг, а маса кавуна — 3 кг. Поясни, що означають вирази.

$9 + 3$ $\quad$ $9 \cdot 4$ $\quad$ $9 : 3$ $\quad$ $9 - 3$ $\quad$ $9 \cdot 2 + 3 \cdot 4$

232. Побудуй і заповни «магічні» квадрати.

12	□	□
27	15	□
□	□	18

□	□	14
□	12	4
10	□	□

□	□	24
□	15	9
□	□	12

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

233. Розв'яжи рівняння. $x + 27 = 60$ $35 + x = 82$

234. 🏠 $7 \cdot 4 - 8 \cdot 2$ $24 : 6 : 4$ $60 - 36 : 6$

$7 \cdot 5 + 7 \cdot 3$ $42 : 6 \cdot 2$ $(60 - 36) : 6$

235. 🏠 На шаховому турнірі запланували зіграти 20 партій. Після першого дня турніру залишилося зіграти 11 партій. Скільки шахових партій було зіграно першого дня?

- Склади й розв'яжи дві обернені задачі.

Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого зменшуваного

236.

$7 \cdot 3 - 15$ **р**	$83 - 7 \cdot 9$ **м**	$(65 - 23) : 6$ **т**	$6 \cdot 8 + 32$ **п**
$(63 - 9) : 6$ **е**	$28 + 7 \cdot 5$ **р**	$9 + 7 \cdot 8$ **е**	$20 : 5 \cdot 7$ **и**

- Запиши в рядок значення виразів у порядку їх зменшення, а під ними — вказані біля відповідних виразів букви.
- Прочитай слово. Поясни його значення.

237. Скористайся переставним законом множення і назви значення виразів.

$9 \cdot 7$ $8 \cdot 7$

238. Пригадай, як знайти невідоме зменшуване. Для кожної рівності з клітинкою запиши відповідну рівність на додавання.

■ $- 8 = 4$ ■ $- 9 = 9$ ■ $- 5 = 6$

239. Розглянь розв'язання рівняння на знаходження невідомого зменшуваного і його перевірку.

$x - 5 = 7$
$x = 7 + 5$
$x = 12$

$12 - 5 = 7$
$7 = 7$

- Розв'яжи рівняння і виконай перевірку.

$x - 7 = 3$
$x - 4 = 11$
$x - 10 = 15$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

240. У продавця було 60 жовтих і червоних троянд. Коли він продав чотирьом покупцям по 7 червоних троянд, у нього залишилось ще 10 червоних троянд. Скільки жовтих троянд було в продавця?

241. 4 дм 6 см = ■ см 8 м 1 дм = ■ дм 5 дм 3 см = ■ см

48 дм = ■ м ■ дм 59 см = ■ дм ■ см 100 см = ■ дм

242. Впиши такі числа, щоб нерівності стали істинними.

$7 \cdot 5 < 7 \cdot$ ■ $6 \cdot 8 > 6 \cdot$ ■ $5 \cdot 5 + 5 < 5 \cdot$ ■

243. На складі було 40 електроплит і холодильників. Коли продали 13 електроплит, їх залишилося 9. Скільки холодильників було на складі?

244. Розв'яжи рівняння і зроби перевірку. $x + 9 = 14$ $x - 9 = 14$

Складання рівнянь

245. (Усно). Перевір, чи правильно Радик обчислив значення виразів.

$7 \cdot 6 - 5 = 38$ $18 + 7 \cdot 7 = 67$ $54 - 7 \cdot 4 = 28$

$7 \cdot 5 + 35 = 70$ $7 \cdot 9 - 24 = 39$ $26 + 7 \cdot 8 = 82$

246. Невідоме число зменшили на 12 і отримали 18. Знайди це невідоме число. Склади рівняння на знаходження невідомого зменшуваного. Розв'яжи його.

247. Склади задачу за коротким записом.

- Запиши розв'язання спочатку діями, а потім виразом.

248. 27 + 38 8 + 19 51 – 28

23 + 67 65 – 14 90 – 82

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

249. У давнину про відправлення потяга оголошували трьома ударами дзвона з проміжком між ударами 5 хвилин. Скільки всього хвилин тривало таке оголошення?

250. Дослідй за таблицями, як змінюється сума залежно від зміни першого доданка; другого доданка.

a	2	3	4	5
$a + 3$	2 + 3	3 + 3	4 + 3	5 + 3

b	6	7	8	9
$4 + b$	4 + 6	4 + 7	4 + 8	4 + 9

- Зроби висновок.

251. У кіоск привезли мінеральну воду: 3 упаковки по 6 пляшок і 7 упаковок по 4 пляшки. Скільки вього пляшок води привезли в кіоск?

252. Розв'яжи рівняння і зроби перевірку. $x - 27 = 27$ $x + 27 = 27$

Розв'язування задач поступовим складанням виразу

253. $7 \cdot 3 \bigcirc 6 \cdot 4$ $40 : 5 \bigcirc 42 : 6$ $(15 - 8) \cdot 4 \bigcirc 7 \cdot (11 - 6)$

$7 \cdot 8 \bigcirc 6 \cdot 9$ $48 : 6 \bigcirc 24 : 3$ $7 \cdot (12 - 4) \bigcirc (14 - 7) \cdot 6$

254. Розв'яжи рівняння. $x - 15 = 40$ $x + 15 = 40$

255. Виконай віднімання і зроби перевірку. $72 - 53$ $80 - 47$

256. Туристи для морської прогулянки використали 5 яхт і 4 моторні човни. На кожній яхті було 7 туристів, а на кожному моторному човні — 3. Скільки туристів взяло участь у морській прогулянці?

Яхт — 5 по 7 т.
М. ч. — 4 по 3 т.
} ?

257. У магазині було 70 телевізорів і 90 комп'ютерів. За тиждень продали 27 телевізорів і 65 комп'ютерів. Чого залишилося більше і на скільки?

- Розв'яжи задачу поступовим складанням виразу

1) ■ – ■ — залишилося телевізорів.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

2) ■ – ■ — залишилося комп'ютерів.

3) (■ – ■) – (■ – ■) — на стільки більше залишилося ...

Вираз: (■ – ■) – (■ – ■) = ■

- Дай назву цьому виразу.

258. 28 дм = ■ м ■ дм 54 см = ■ дм ■ см 82 дм = ■ м ■ дм

259. Сума цифр двоцифрового числа дорівнює 13. Називайте по черзі стільки таких чисел, скільки зможете.

260. У саду на однаковій відстані посадили 5 вишень. Довжина ряду 20 м. Яка відстань між двома сусідніми вишнями?

261. Виконай дії та зроби перевірку. 17 + 28 63 – 36

262. У Матвійка 5 наклейок, а в Христинки — на 20 наклейок більше. У скільки разів менше наклейок у Матвійка, ніж у Христинки?

263. Розкажи таблицю множення числа 7.

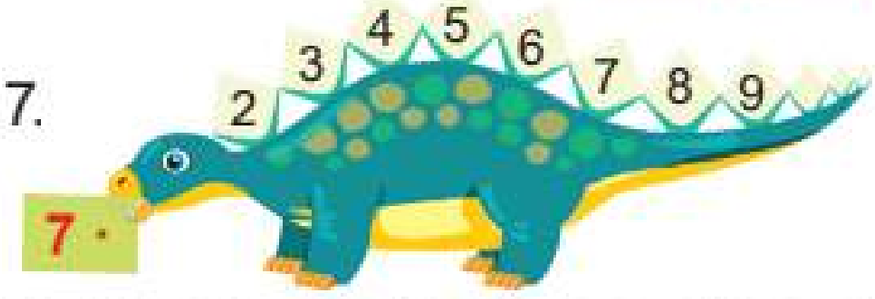

264. Поясни, як з кожної рівності на множення числа 7 склали відповідну рівність на ділення.

7 · 2 = 14 →	14 : 7 = 2
7 · 3 = 21 →	21 : 7 = 3
7 · 4 = 28 →	28 : 7 = 4
7 · 5 = 35 →	35 : 7 = 5
7 · 6 = 42 →	42 : 7 = 6
7 · 7 = 49 →	49 : 7 = 7
7 · 8 = 56 →	56 : 7 = 8
7 · 9 = 63 →	63 : 7 = 9

- Прочитай таблицю ділення на 7.
- Прочитай кожну рівність на множення і відповідну їй рівність на ділення.
- Доведи, що 42 : 7 = 6.

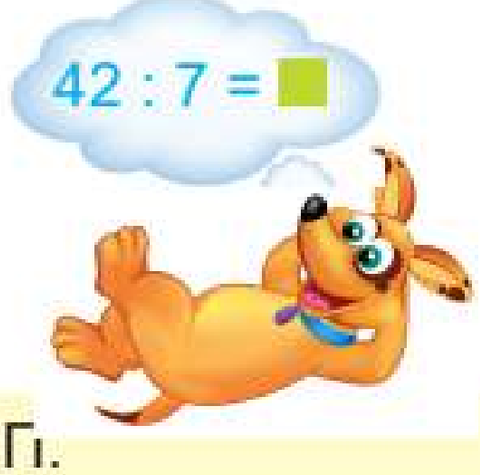

© Козак М. В., Корчевська О. Г.
© Видавництво «Підручники і посібники»

265.

$28 : 7 \cdot 5$	$49 : 7 \cdot 8$	$35 : 7 \cdot 9$	$56 : 7 : 2$
$63 : 7 : 3$	$14 : 7 \cdot 6$	$42 : 7 : 3$	$21 : 7 \cdot 6$

266. За 7 рогаликів заплатили 56 грн. Яка ціна рогалика?

267. Космонавти виходили у відкритий космос 2 рази по 3 год і 4 рази по 2 год. Скільки всього годин вони провели у відкритому космосі?

268. Коли продали печиво із семи двокілограмових пакетів, у магазині залишилось ще 6 кг печива. Скільки кілограмів печива було в магазині спочатку?

- Обери вираз, яким можна розв'язати задачу.

$2 \cdot 7 - 6$ $6 + 2 \cdot 7$ $2 + 6 \cdot 7$

269. Скількома способами можна дістатися із села Сливового до села Вишневого?

270. Садівник посадив 3 ряди яблунь, по 7 дерев у кожному, і 2 ряди груш, по 6 дерев у ряду. Скільки дерев посадив садівник?

271.

48 дм = ■ м ■ дм	27 см = ■ дм ■ см	10 дм = ■ м
5 дм 6 см = ■ см	4 м 8 дм = ■ дм	10 дм = ■ см

Закріплення таблиць ділення на 6 і на 7

272. Із поданого ряду назви всі числа, які діляться на 7.

7, 21, 32, 54, 14, 35, 46, 63, 28, 49, 58, 42, 56.

273.

Ділене	48	56	63	30	40	35	36	49	42	42
Дільник	6	7	7	6	5	7	6	7	7	6
Частка										

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

274. $5 \cdot 8 - 13$ **п** $54 : 6 : 3$ **д** $45 : (13 - 8)$ **і**

$7 \cdot 9 + 18$ **о** $42 : 7 \cdot 5$ **р** $49 : (11 - 4)$ **н**

- Запиши в рядок значення виразів у порядку їх збільшення, а під ними — вказані біля відповідних виразів букви.
- Прочитай назву найбільшої річки України.

275. Кіт Мурко за три дні спіймав 18 мишей. Першого дня він спіймав 4 миші, другого дня — у 2 рази більше. Скільки мишей спіймав Мурко третього дня?

276. $(6 \bullet 8) \bullet 7 = 2$ $24 \bullet 6 \bullet 6 = 10$ $(7 \bullet 8) \bullet 5 = 3$

277. Периметр квадрата 12 см. Побудуй прямокутник, ширина якого дорівнює стороні квадрата, а довжина — удвічі більша. Обчисли периметр цього прямокутника.

278. Андрійко вийшов з дому на 10 хв раніше, ніж Катруся. Катруся вийшла на 6 хв пізніше, ніж Данилко. Хто вийшов раніше: Андрійко чи Данилко? На скільки хвилин?

279. Накресли відрізки $AB = 2$ см і $CD = 10$ см. У скільки разів відрізок AB коротший, ніж відрізок CD? На скільки сантиметрів відрізок CD довший, ніж відрізок AB?

280. Кенгуру зробив 7 стрибків завдовжки 3 м і 8 стрибків завдовжки 2 м. Яку відстань подолав кенгуру?

281. У кожному стовпчику знайди значення другого виразу, використовуючи значення першого.

$7 \cdot 5 = 35$	$8 \cdot 4 = 32$	$8 \cdot 8 = 64$
$7 \cdot 6 =$ ■	$8 \cdot 5 =$ ■	$8 \cdot 7 =$ ■

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

282. Розглянь таблицю множення числа 8.

8 ·	2	3	4	5	6	7	8	9

8 + 8 = 16	8 · 2 = 16	8 + 8 = 16
8 + 8 + 8 = 24	8 · 3 = 24	16 + 8 = 24
8 + 8 + 8 + 8 = 32	8 · 4 = 32	24 + 8 = 32
8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 40	8 · 5 = 40	32 + 8 = 40
8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 48	8 · 6 = 48	40 + 8 = 48
8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8= 56	8 · 7 = 56	48 + 8 = 56
8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 64	8 · 8 = 64	56 + 8 = 64
8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 72	8 · 9 = 72	64 + 8 = 72

- Прочитай таблицю множення числа 8.
- Назви тільки результати таблиці множення.

283. 8 · 8 – 28 8 · 9 + 19 8 · 2 : 4 95 – 8 · 6

8 · 5 – 36 8 · 7 + 44 8 · 3 : 4 59 + 8 · 4

284. Пінгвіни Пік, Пак і Пок ловили рибу. Пік зловив 23 рибини, Пак — на 4 рибини більше, а Пок — на 15 рибин менше, ніж Пік і Пак разом. Дай відповідь на стільки запитань, на скільки зможеш.

- Скільки рибин зловив Пак?
- Скільки рибин зловили Пік і Пак разом?
- Скільки рибин зловив Пок?
- На скільки більше рибин зловив Пок, ніж Пік?
- На скільки менше рибин зловив Пак, ніж Пок?

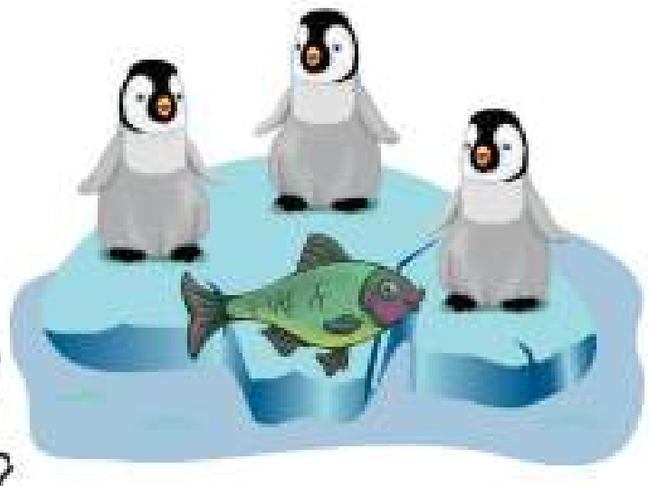

285. (Усно).

286. Батько і син підтягувалися на перекладині. Батько зробив 3 спроби по 8 разів, а син — 4 спроби по 3 рази. На скільки разів менше підтягнувся син, ніж батько?

287. 8 · 7 + 8 · 2 8 · 9 – 8 · 6 8 · 3 + 8 · 8 8 · 5 – 8 · 4

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

288.

289. Розв'яжи рівняння і зроби перевірку. $x - 28 = 38$ $x + 54 = 77$

290. Вантажівка має в 5 разів більше коліс, ніж двоколісний велосипед. На скільки більше коліс у вантажівки, ніж у 4 велосипедів? Розв'яжи задачу поступовим складанням виразу.

291. Розгляньте діаграму і визначте висоту кожного дерева. Дайте відповіді на питання.

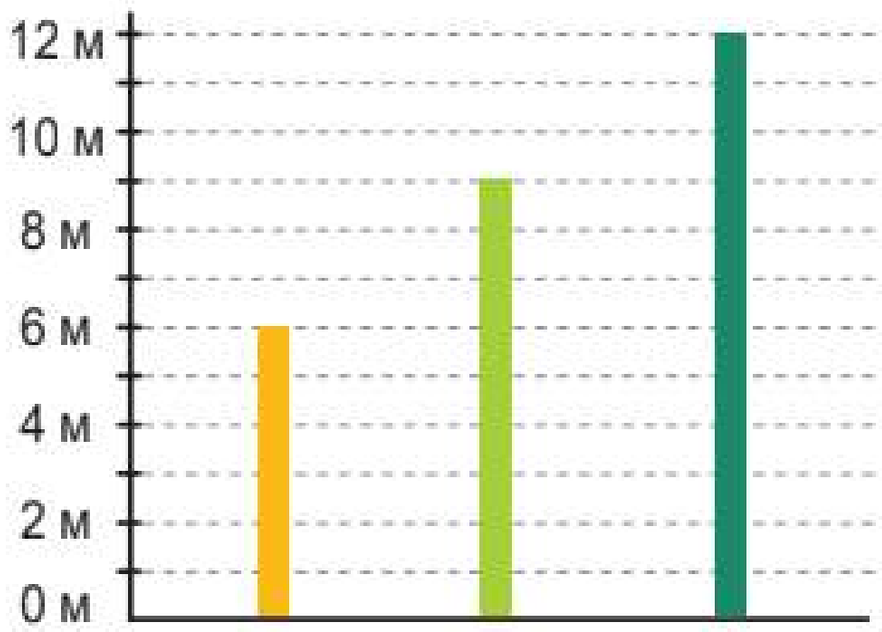

- У скільки разів сосна вища від ялини?
- На скільки метрів ялиця нижча від сосни?
- Придумайте до цієї діаграми ще кілька запитань і дайте на них відповіді.

292. Із чисел 6, 7, 8, 9, 10 вибери ті, за яких нерівність стане істинною. Запиши утворені нерівності.

$15 - \square > 6$

293. Накресли прямокутник *MNKE*, периметр якого на 4 см менший від периметра чотирикутника *ABCD*.

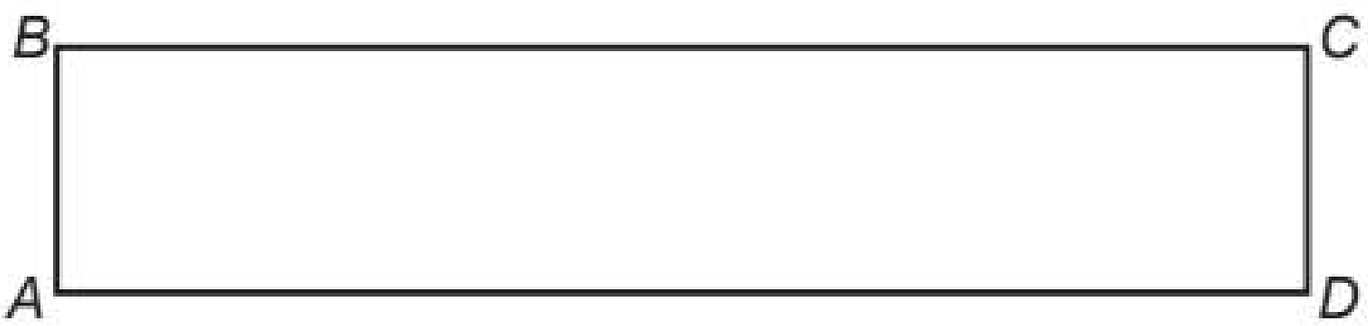

- Чи вдасться накреслити прямокутник інших розмірів за умовою завдання?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

294. На скільки більше води поміститься в 4 восьмилітрових каністрах, ніж у 6 п'ятилітрових?

- Запиши розв'язання задачі виразом. ■ · ■ – ■ · ■
- Назви́ цей вираз за останньою дією. Дай повну назву цьому виразу, зважаючи на всі дії.

295. $8 \cdot 8 - 8 \cdot 2$ $8 \cdot 6 + 8 \cdot 4$ $8 \cdot 9 - 8 \cdot 3$ $8 \cdot 7 - 7 \cdot 4$

296. Доведи, що $8 \cdot 5 = 40$.

297. Добери відповідні числа.

$8 \cdot ■ = 24$ $8 \cdot ■ = 56$ $8 \cdot ■ = 48$ $8 \cdot ■ = 72$

298. Каністра вміщує 7 л бензину. Скільки літрів бензину в 5 таких каністрах?

Місткість однієї каністри	*Кількість каністр*	*Загальна місткість*
7 л	5	?

- Склади до цієї задачі обернені. Розв'яжи їх.

299. Розглянь розв'язання задач, які містять буквені дані.

1) На тарілці було a пиріжків. Діти 4 пиріжки з'їли. Скільки пиріжків залишилося на тарілці?

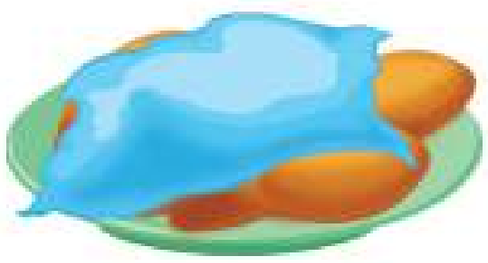

Розв'язання: $a - 4$

Відповідь: залишилося a – 4 пиріжки.

2) Тато зірвав з однієї гілки 4 груші, а з іншої — k груш. Усі груші тато розділив порівну між двома дітьми. По скільки груш одержала кожна дитина?

Розв'язання: 1) $4 + k$ — усього груш зірвав тато.

2) $(4 + k) : 2$ — одержала груш кожна дитина.

Відповідь: по $(4 + k) : 2$ груш.

Якщо умова задачі містить буквені дані, то відповідь записують у вигляді виразу.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

300. Перед світлофором зупинилося b вантажних автомобілів, а легкових — у 5 разів більше. Скільки всього автомобілів зупинилося перед світлофором?

301. Використовуючи цифри 3, 5, 8 і 0, запиши стільки двоцифрових чисел, скільки зможеш. Цифри в числі не повторюються.

302. Скільки трикутників зображено на рисунку? Називайте по черзі їх позначення і записуйте.

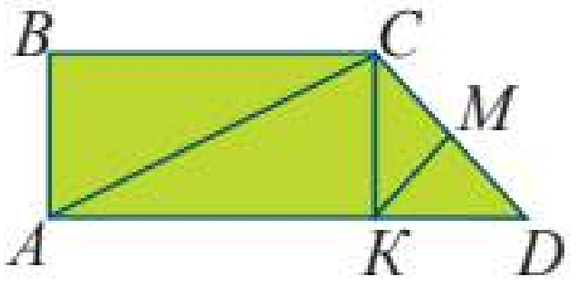

303. 5 м 3 дм = ■ дм 46 см = ■ дм ■ см 63 дм = ■ м ■ дм

304. Під час авіашоу протягом 4 хв у небо злітало по 3 літаки щохвилини. На злітній смузі чекало своєї черги ще 15 літаків. Скільки всього літаків брало участь в авіашоу?

305. (Усно).

$8 \cdot 8$	$56 - 50$	$48 : 6$	$6 + 48$
$63 - 15$	$9 \cdot 7$	$54 : 6$	$64 - 8$

306. Хом'ячок Рудик приніс до себе в нірку спочатку a зернят, а потім — 22 зернятка. Усе зерно він розділив на 5 однакових сніданків. По скільки зернят буде в Рудика на кожний сніданок?

- Розв'яжи задачу поступовим складанням виразу.

307. Накресли два відрізки завдовжки 6 см кожний. На першому відрізку познач його половину, а на другому — третину.

- Що більше (довше): половина чи третина відрізка?
- Обчисли значення половини і третини відрізка дією ділення.
- Перевір ці значення за допомогою лінійки.
- Скільки половин має ціле? Скільки третин?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

308. Обчисли третину від 18, чверть — від 16, п'яту частину — від 35.

Частина завжди менша від цілого.

309. Гномик зварив для своїх друзів вареників і розклав їх на 3 тарілки по 8 вареників та на 5 тарілок по 7. Скільки вареників зварив Гномик?

- Запиши розв'язання задачі виразом.

■ · ■ + ■ · ■

310. Сьогодні — понеділок, 17 листопада. Який день тижня буде 25 листопада?

311. Упиши такі числа, щоб нерівності стали істинними.

$8 \cdot 8 < 8 \cdot \square$ $\quad 7 \cdot 8 > 8 \cdot \square$ $\quad 8 \cdot 9 - 8 - 8 < 8 \cdot \square$

312.

$8 \cdot 5 \bigcirc 7 \cdot 6$ $\quad 6 \cdot 9 \bigcirc 7 \cdot 8$ $\quad 8 \cdot 3 \bigcirc 6 \cdot 4$

$5 \cdot 5 \bigcirc 3 \cdot 9$ $\quad 8 \cdot 8 \bigcirc 7 \cdot 9$ $\quad 8 \cdot 9 \bigcirc 7 \cdot 9$

313. У спортзалі на брусах займалося 6 дітей, через коня стрибало на 2 дітей більше, а на шведській стінці їх тренувалося у 2 рази більше від тих, що стрибали через коня. Скільки дітей тренувалося на шведській стінці?

Таблиця ділення на 8. Продуктивність праці

314. Із рівності $8 \cdot 7 = 56$ склади рівність на ділення на 8.

315. Поясни, як із кожної рівності на множення числа 8 склали відповідну рівність на ділення на 8.

$8 \cdot 2 = 16 \rightarrow$	$16 : 8 = 2$
$8 \cdot 3 = 24 \rightarrow$	$24 : 8 = 3$
$8 \cdot 4 = 32 \rightarrow$	$32 : 8 = 4$
$8 \cdot 5 = 40 \rightarrow$	$40 : 8 = 5$
$8 \cdot 6 = 48 \rightarrow$	$48 : 8 = 6$
$8 \cdot 7 = 56 \rightarrow$	$56 : 8 = 7$
$8 \cdot 8 = 64 \rightarrow$	$64 : 8 = 8$
$8 \cdot 9 = 72 \rightarrow$	$72 : 8 = 9$

- Прочитай таблицю ділення на 8.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

- Прочитай кожну рівність на множення і відповідну їй рівність на ділення.
- Доведи, що 32 : 8 = 4

316. 24 : 8 + 9 56 : 8 + 12 48 : 8 · 3 4 · 4 : 8

40 : 8 – 5 64 : 8 + 8 72 : 8 : 3 (40 – 8) : 8

317. Настя купила 3 білі хризантеми по 8 грн і 2 жовті по 6 грн. Поясни, що означають вирази.

8 · 3 6 · 2 8 · 3 + 6 · 2 8 · 3 – 6 · 2

318. Художниця за 1 год розмальовує 4 глечики. Скільки глечиків розмалює художниця за 8 год?

Продуктивність праці	*Час роботи*	*Уся виконана робота*
4 гл.	8 год	?

Продуктивність праці — це робота, виконана за одиницю часу.

319. Токар за 3 год виточив 15 деталей. Скільки деталей виточував токар за 1 год?

- Яка продуктивність праці токаря?

320. Розглянь розв'язання задачі з буквеним даним, якщо вказане його значення.

Газета коштує 8 грн, а вітальна листівка — 12 грн. Купили n газет і одну листівку. Яка вартість покупки?

- Розв'яжи задачу, якщо $n = 6$.

1) $8 \cdot n$ — вартість газет.

2) $8 \cdot n + 12$ — вартість покупки.

Відповідь: вартість покупки $8 \cdot n + 12$ гривень.

Якщо $n = 6$, то $8 \cdot n + 12 = 8 \cdot 6 + 12 = 60$ (грн).

Відповідь: вартість покупки 60 гривень.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

321. $8 \cdot 6 + 7 \cdot 5$ $\quad$ $42 : 6 + 56 : 8$ $\quad$ $8 \cdot 4 + 7 \cdot 3$

$7 \cdot 5 - 5 \cdot 6$ $\quad$ $54 : 6 - 40 : 5$ $\quad$ $6 \cdot 4 - 8 \cdot 3$

322. У малій коробці 4 іграшкові автівки, а у великій — 8. Скільки всього автівок у 2 малих і 3 великих коробках?

Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого від'ємника

323. Розкажи таблиці множення числа 8 та ділення на 8 за схемою.

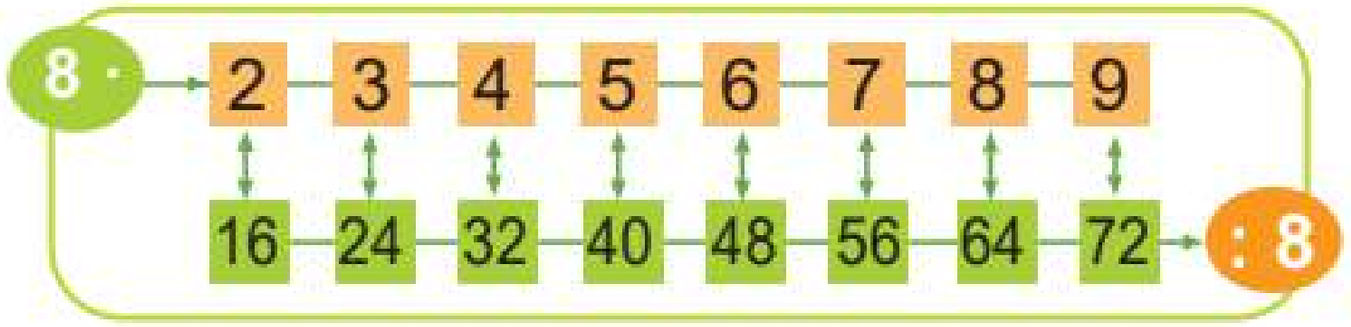

324. Пригадай, як знайти невідомий від'ємник. Для кожної рівності запиши рівність на знаходження невідомого числа.

$11 - \square = 7$ $\quad$ $29 - \square = 6$ $\quad$ $60 - \square = 15$

325. Розглянь розв'язання рівняння на знаходження невідомого від'ємника.

$50 - x = 20$

$x = 50 - 20$

$x = 30$

$50 - 30 = 20$

$20 = 20$

- Розв'яжи рівняння та виконай перевірку.

$17 - x = 9$

$41 - x = 16$

326. 90 л соку розлили в кілька трилітрових банок і в 9 восьмилітрових бутлів. Скільки банок використали?

Посуд	*Місткість однієї посудини*	*Кількість посудин*	*Усього соку*
Банки	3 л	?	90 л
Бутлі	8 л	9	

План

1) Скільки літрів соку помістилось в усі бутлі?
2) Скільки літрів соку помістилося в банки?
3) Скільки банок використали?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

327. 73 дм = ■ м ■ дм 49 см = ■ дм ■ см 10 м = ■ дм

328. Запиши лише ті вирази, значення яких більші від 35.

$8 \cdot 6 + 15$ $24 : 8 \cdot 7$ $7 \cdot 8 + 16$ $8 \cdot 9 - 46$

$64 : 8 + 23$ $95 - 8 \cdot 5$ $57 + 48 : 8$ $4 \cdot (32 : 8)$

329. У тренажерному залі було кілька п'ятикілограмових гир і 8 двокілограмових гантелей. Загальна маса гир і гантелей становила 36 кг. Скільки гир було в залі?

330. $x - 60 = 30$ $60 - x = 30$ $20 + x = 60$

Закріплення вивченого матеріалу

331. (Усно).

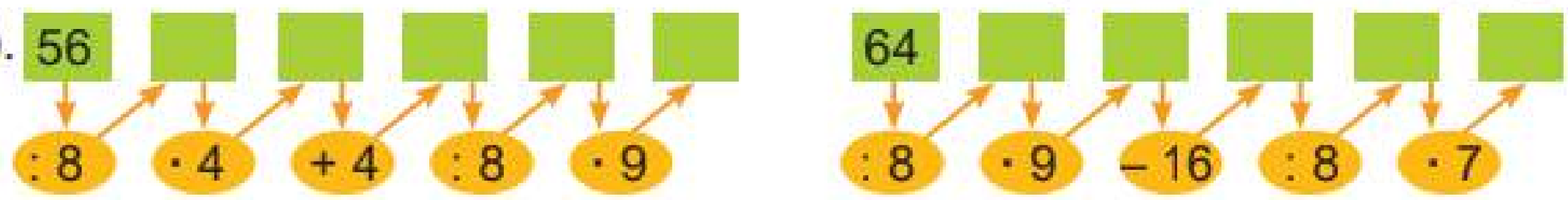

332. У їдальні на кожну тарілку поклали 2 жовті яблука і b червоних. Скільки яблук на 7 таких тарілках?

- Розв'яжи задачу поступовим складанням виразу.
- Розв'яжи задачу, якщо $b = 7$.

333. Склади й розв'яжи задачу за таблицею.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
7 грн	5	83 грн
?	6	

334. Розв'яжи рівняння і зроби перевірку. $x - 59 = 33$ $59 - x = 33$

335. У пекарні за 1 хв ріжуть на скибки 3 батони. Скільки батонів можна порізати за 7 хв?

Продуктивність праці	*Час роботи*	*Уся виконана робота*
3 батони за 1 хв	7 хв	?

- Склади і розв'яжи обернену задачу, у якій невідома продуктивність.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

336. Маса кроля і гуски разом 5 кг, гуски та індика — 7 кг, кроля та індика — 6 кг. Визнач масу кожної тварини.

337. 72 : 8 + 9 56 : 8 – 3 28 + 64 : 8 90 – 40 : 8

338. У відрі 12 л води, а в бідоні — a л. Усю воду вилили порівну під 3 кущі троянд. Скільки літрів води лили під кожний кущ?

- Розв'яжи задачу, якщо $a = 9$.

339. Із поданого ряду назви всі числа, які діляться на 8.

16, 24, 28, 56, 64, 42, 54, 40, 72, 32, 58, 68, 48.

340. Доведи дією додавання, що $9 \cdot 3 = 27$.

341. Розглянь таблицю множення числа 9.

9 ·	2	3	4	5	6	7	8	9
	9 · 2 = 18	9 · 3 = 27	9 · 4 = 36	9 · 5 = 45	9 · 6 = 54	9 · 7 = 63	9 · 8 = 72	9 · 9 = 81
	9 + 9 = 18	18 + 9 = 27	27 + 9 = 36	36 + 9 = 45	45 + 9 = 54	54 + 9 = 63	63 + 9 = 72	72 + 9 = 81
	9 + 9 = 18	9 + 9 + 9 = 27	9 + 9 + 9 + 9 = 36	9 + 9 + 9 + 9 + 9 = 45	9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 = 54	9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 = 63	9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 = 72	9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 = 81

- Прочитай таблицю множення числа 9.
- Назви тільки результати таблиці.
- Зверни увагу: сума цифр у кожному результаті дорівнює 9.

342. $9 \cdot 6 - 14$ $9 \cdot 7 + 18$ $80 - 9 \cdot 4$ $9 \cdot 3 - 27$

$9 \cdot 5 + 15$ $9 \cdot 9 - 23$ $67 - 9 \cdot 2$ $9 \cdot 8 - 34$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

343. $42 - x = 26$ $x - 27 = 54$ $18 + x = 60$

344. Булочка коштує 5 грн, а пиріжок — 7 грн. На скільки менша вартість чотирьох пиріжків, ніж шести булочок?

- Запиши розв'язання виразом за схемою.

■ · ■ – ■ · ■

Такий вираз називають **різницею двох добутків**.

345. Знайди хибні рівності. Обчисли значення виразів правильно.

$4 \cdot 8 = 32$	$6 \cdot 6 = 36$	$5 \cdot 5 = 25$	$7 \cdot 3 = 21$
$8 \cdot 9 = 56$	$7 \cdot 9 = 54$	$6 \cdot 8 = 48$	$8 \cdot 7 = 58$

346. З однієї грядки зібрали 48 помідорів, а з іншої — у 6 разів менше. Усі помідори розклали порівну в 7 лотків. По скільки помідорів клали в один лоток?

347. Скільки на рисунку трикутників? Скільки чотирикутників? Називайте по черзі їх позначення і записуйте.

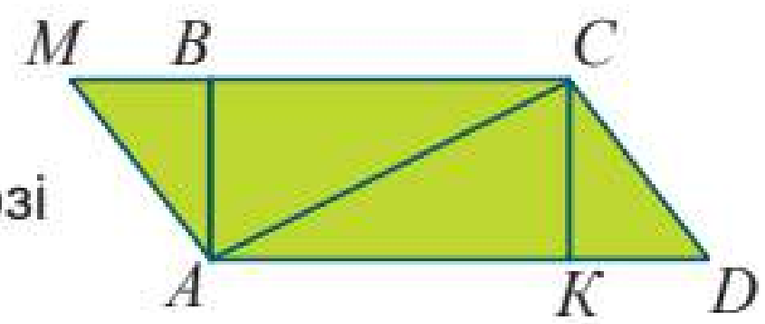

348. $38 - x = 17$ $x - 54 = 36$ $72 - x = 25$

349. У магазин завезли 5 ящиків бананів, по 8 кг у кожному, і кілька однакових ящиків мандаринів по 6 кг. Усього завезли 64 кг фруктів. Скільки завезли ящиків мандаринів?

Задачі на знаходження четвертого пропорційного (вид 1)

350. Радик обчислив значення виразів і допустив помилки. Виправ їх.

$9 \cdot 6 - 15 = 39$	$9 \cdot 8 + 8 = 80$	$9 \cdot 4 + 36 = 72$
$9 \cdot 9 - 24 = 67$	$9 \cdot 7 + 6 = 70$	$9 \cdot 5 - 13 = 32$

351. Маса корови 3 ц. Яка маса п'яти таких корів?

- Склади обернену задачу, в якій потрібно знайти масу 1 корови.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

352. Обчисли значення буквених виразів $a \cdot b$ і $a : b$, якщо $a = 8$; $b = 4$.

353. Маса семи однакових качок 21 кг. Яка маса чотирьох таких качок?

Маса однієї качки	*Кількість качок*	*Загальна маса*
Однакова	7	21 кг
	4	?

або

7 к. — 21 кг
4 к. — ?

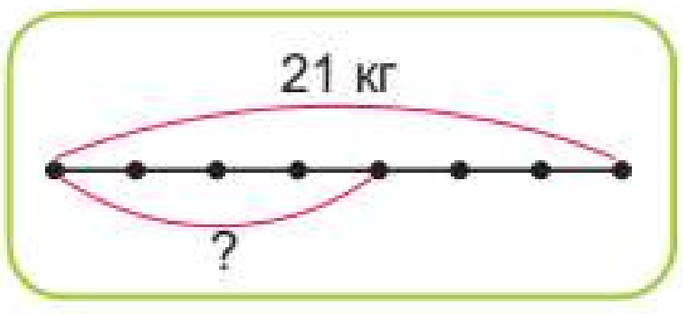

Розв'язання
1) 21 : 7 = 3 (кг)
2) 3 · 4 = 12 (кг)
Відповідь: 12 кілограмів.

- Поясни, про що дізналися кожною дією.

354. Вартість п'яти однакових олівців 20 грн. Яка вартість восьми таких олівців?

5 ол. — 20 грн
8 ол. — ?

355. Годинник показує 1 год дня. Котра година буде через 10 хв? Через 10 год?

356. Білочка щодня знаходила горішки, частину яких з'їдала, а решту ховала на зиму. Розглянь таблицю і знайди невідомі числа.

	1 день	2 день	3 день	4 день	5 день
Знайшла	15	■	9	20	■
З'їла	8	5	■	■	6
Сховала	■	6	1	10	7

357. До обіду в магазині продали 6 банок томатного соку — усього 18 л. Після обіду продали 8 таких банок. Скільки літрів соку продали в магазині після обіду?

6 б. — 18 л
8 б. — ?

358.

6 м 9 дм = ■ дм
38 дм = ■ м ■ дм
5 дм 3 см = ■ см
62 см = ■ дм ■ см

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

359. $9 \cdot 7 + 18$ **К** $56 : 7 : 4$ **М** $80 - 9 \cdot 6$ **И** $62 - 9 \cdot 3$ **Р**

- Запиши в рядок значення виразів у порядку їх зменшення, а під ними — указані біля відповідних виразів букви.
- Прочитай назву частини території України.

360. У магазин завезли a двоколісних велосипедів і b триколісних. Скільки всього велосипедів завезли в магазин?

- Розв'яжи задачу, якщо $a = 9$ і $b = 8$.

361. За 5 однакових конвертів заплатили 40 грн. Скільки гривень потрібно заплатити за 7 таких конвертів?

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
Однакова	5	40 грн
	7	?

1) ■ : ■ = ■ — ціна конверта.

2) ■ · ■ = ■ — вартість 7 конвертів.

Відповідь: ■ гривень.

362.

3 ● 6 ● 2 = 20 25 ● 5 ● 5 = 0 8 ● 4 ● 8 = 40

24 ● 4 ● 2 = 18 24 ● 4 ● 2 = 3 9 ● 4 ● 6 = 6

363.

Дощ почався о 10 год і тривав 1 год 20 хв.

О котрій годині закінчився дощ?

364. Мультфільм тривав 25 хв і закінчився о 12 год 50 хв. О котрій годині почався мультфільм?

365. Скільки годин триває третя частина доби? Четверта? Шоста?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

366. Довжина удава Каа дорівнює 12 стрибкам Мауглі або двом стрибкам пантери Багіри. Чий стрибок довший: Багіри чи Мауглі? У скільки разів довший?

367.

$9 \cdot 7 + 7$	$42 : 7 \cdot 4$	$64 : (11 - 3) \cdot 3$
$9 \cdot 6 + 15$	$56 : 7 : 4$	$48 : (12 - 6) \cdot 6$

368. У коробці 30 цукерок: 2 ряди по 6 цукерок із горіхами, а решта — цукерки із цукатами. Скільки в коробці цукерок із цукатами?

Таблиця ділення на 9

369. (Усно).

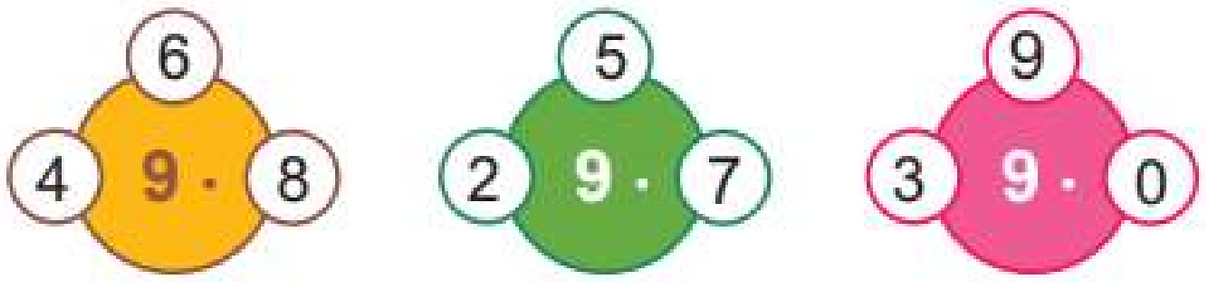

370. Поясни, як з кожної рівності на множення числа 9 склали відповідну рівність на ділення на 9.

$9 \cdot 2 = 18 \rightarrow$	$18 : 9 = 2$
$9 \cdot 3 = 27 \rightarrow$	$27 : 9 = 3$
$9 \cdot 4 = 36 \rightarrow$	$36 : 9 = 4$
$9 \cdot 5 = 45 \rightarrow$	$45 : 9 = 5$
$9 \cdot 6 = 54 \rightarrow$	$54 : 9 = 6$
$9 \cdot 7 = 63 \rightarrow$	$63 : 9 = 7$
$9 \cdot 8 = 72 \rightarrow$	$72 : 9 = 8$
$9 \cdot 9 = 81 \rightarrow$	$81 : 9 = 9$

- Прочитай кожну рівність на множення і відповідну їй — на ділення.

371.

$18 : 9 \cdot 7$	$27 : 9 \cdot 8$	$72 : 9 \cdot 8$	$81 : 9 \cdot 3$
$63 : 9 \cdot 6$	$54 : 9 \cdot 4$	$36 : 9 \cdot 5$	$45 : 9 \cdot 2$

372. Для проведення українських вечорниць учні виготовили гірлянди з паперових і живих квітів. З паперових квітів виготовили 9 гірлянд, по 6 квіток у кожній, а з живих — 8 гірлянд по 7 квіток. На скільки менше використали паперових квітів, ніж живих?

- Розв'яжи задачу виразом ■ · ■ – ■ · ■
- Поясни, що означає кожний вираз.

$6 \cdot 9$ $7 \cdot 8$ $7 \cdot 8 - 6 \cdot 9$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

373. Ламана із трьох відрізків має довжину 13 см. Зобрази кілька варіантів ламаної.

374. Коли в Україні полудень, у Таджикистані 3 год дня. Котра година в Україні, коли в Таджикистані полудень?

375. На скільки гривень дорожчі 4 ручки по 9 грн, ніж 5 олівців по 3 грн?

- Запиши розв'язання виразом.

376. $x - 29 = 35$ $48 - x = 27$ $x + 27 = 63$

Закріплення таблиці ділення на 9

377. Розкажи таблиці множення числа 9 та ділення на 9 за схемою.

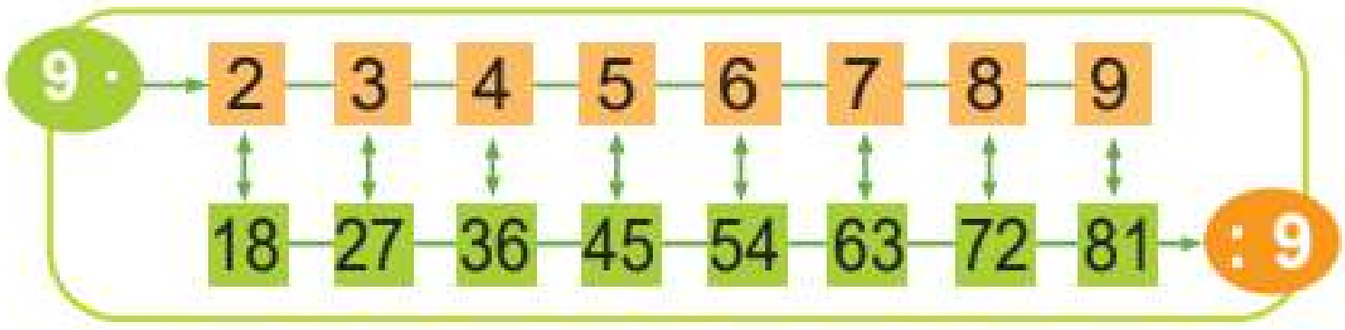

378. $9 \cdot 8 \bigcirc 6 \cdot 9$ $36 : 9 \bigcirc 35 : 7$ $9 \cdot 7 \bigcirc 8 \cdot 8$

$81 : 9 \bigcirc 72 : 8$ $4 \cdot 2 \bigcirc 64 : 8$ $54 : 9 \bigcirc 42 : 7$

379. Склади і розв'яжи задачу за таблицею.

Масло	*Пачок в одній коробці*	*Кількість коробок*	*Усього пачок*
Вершкове	8	6	На ? менше
Шоколадне	4	3	

380. У 4 однакових наборах 16 суконь для ляльки. Скільки суконь у 9 таких наборах?

381. На полярній станції працювало 8 полярників. Літак привіз на станцію удвічі більше людей, ніж було спочатку, і забрав 7 полярників. Скільки полярників залишилося на станції? (Розв'яжи задачу двома способами.)

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

382. Добуток більший від першого множника в 7 разів, а від другого — у 9 разів. Знайди множники і добуток.

383. 71 см = ■ дм ■ см 65 дм = ■ м ■ дм 65 хв = ■ год ■ хв

384. У під'їзді будинку на 2 поверхах 8 квартир. Скільки квартир на 5 поверхах цього під'їзду?

385.

45 : 9 · 7	63 : 9 · 8	54 : 9 · 6
9 · 4 : 6	9 · 2 : 6	3 · 3 · 3

Закріплення таблиці ділення на 9 (продовження)

386. Із поданого ряду назви всі числа, які діляться на 9.

19, 27, 35, 18, 45, 63, 56, 82, 36, 54, 28, 81, 48, 72.

387.

18 : 9 ● 16 : 8	45 : 9 ● 36 : 6	27 : 9 ● 27 – 9
36 : 9 ● 24 : 8	72 : 9 ● 56 : 7	9 · 6 ● 9 + 6

388. $x + 19 = 32$ $x - 23 = 47$ $52 - x = 28$

389. Заєць за 4 стрибки подолав 12 м. Яку відстань подолає заєць за 8 таких стрибків?

- Запиши розв'язання задачі поступовим складанням виразу.

1) ■ : ■ (м) — довжина стрибка зайця.

2) (■ : ■) · ■ (м) — подолає заєць за 8 стрибків.

390. У трьох коробках 24 маркери. Скільки маркерів у 7 таких коробках?

- Запиши розв'язання задачі виразом.

391. Автомат за 5 хв формує 45 шоколадних батончиків. Яка продуктивність цього автомата?

Продуктивність праці	*Час роботи*	*Уся виконана робота*
?	5 хв	45 б.

- Склади і розв'яжи обернену задачу, у якій невідомим є час роботи.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

392. У букеті 21 польова квітка. Із них 14 ромашок, а решта — волошки. У скільки разів менше в букеті волошок, ніж ромашок?

393. У шкільній їдальні приготували на перше борщ і юшку, а на друге — деруни, вареники і рибу. Скількома способами можна замовити обід із двох страв?

- Зроби схематичний рисунок.

394. Для кожної нерівності добери таке значення букви, при якому нерівність стане істинною.

$m + 15 > 19$ $\qquad$ $24 - m < 18$ $\qquad$ $m \cdot 5 > 40$

395. Обчисли значення виразу $(a : 9) \cdot 4$, якщо $a = 36$; $a = 45$; $a = 63$.

396. У трьох однакових коробках 18 тістечок. Скільки тістечок буде у 8 таких коробках?

397. (Усно). 27 54 18 63 : 9 $\qquad$ 72 45 81 36 : 9

398. Троє майстрів і кілька їхніх учнів вставили 33 однакові вікна. Кожен майстер вставив по 5 вікон, а кожний учень — по 3 вікна. Скільки було учнів?

399. 18 слив урівноважують на терезах 3 однакові персики. Скільки потрібно слив, щоб урівноважити 5 таких персиків?

400. Обчисли значення виразів $n \cdot k$ та $n + k$, якщо $n = 7$; $k = 6$.

401. Вираз $7 \cdot 8 + 5 \cdot 6$ називають сумою двох добутків, а вираз $7 \cdot 8 - 5 \cdot 6$ — різницею двох добутків.

Назви вирази. 20 : 4 + 12 : 6 $\qquad$ 20 : 4 – 12 : 6

https://pp-books.com/Matem-3kl-Kozak_Korchevska_2
© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

402. Розглянь діаграму і визнач, на скільки метрів стрибнула кожна тваринка. Кожна поділка діаграми означає один метр.

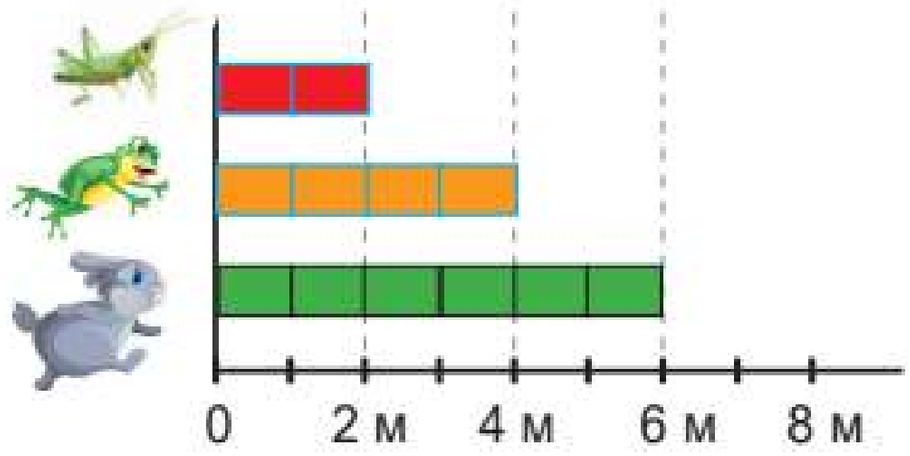

- На скільки метрів далі стрибнув зайчик, ніж жабка?
- У скільки разів коротший стрибок коника, ніж зайчика?

403. Накресли квадрат зі стороною завдовжки 3 см. Обчисли його периметр.

404. Усі учні 3 класу утворили «живий ланцюг», узявшись за руки. Вони стояли на відстані 1 м одне від одного й утворили відрізок завдовжки 25 м. Скільки учнів у 3 класі?

405. Троє жирафів — Жака, Жока і Жека — мірялися шиями. У Жаки шия завдовжки 15 дм, у Жоки — на 3 дм довша, а у Жеки — удвічі коротша, ніж у Жоки. На скільки дециметрів довша шия в Жаки, ніж у Жеки?

406.

$45 + 27 : 9$	$9 \cdot (36 - 27)$	$16 + 9 \cdot 8$	$9 \cdot 6 + 72 : 9$
$(100 - 19) : 9$	$6 \cdot (72 - 64)$	$95 - 9 \cdot 2$	$8 \cdot 7 - 63 : 9$

Побудова кола

407. (Усно).

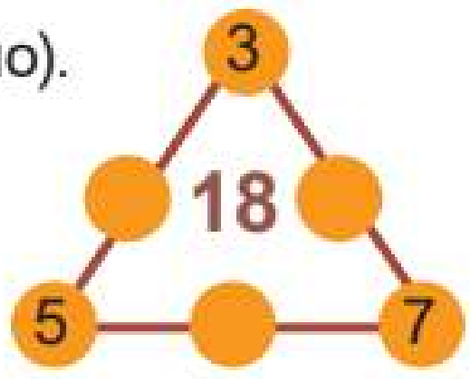

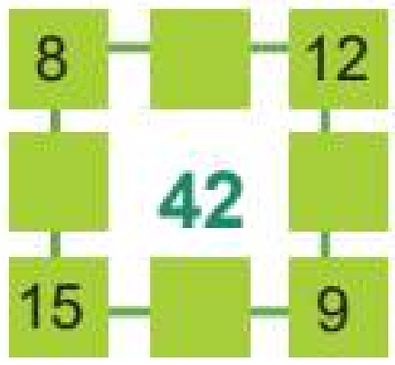

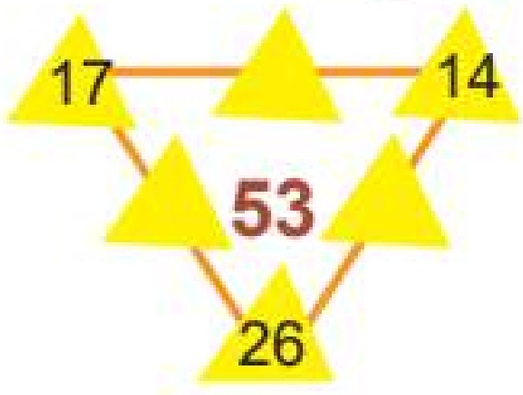

408. Розглянь рисунок. Яка відмінність між колом і кругом?

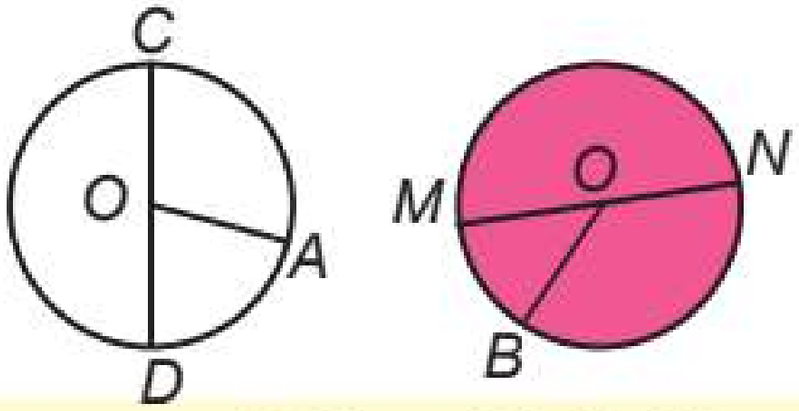

- Назви радіуси кола; круга.
- Назви діаметри кола; круга.
- Який відрізок називають радіусом? Діаметром?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

409. Коло креслять циркулем. Для цього гострий кінець циркуля повинен залишатися в центрі кола і відстань між ніжками циркуля не повинна змінюватися.

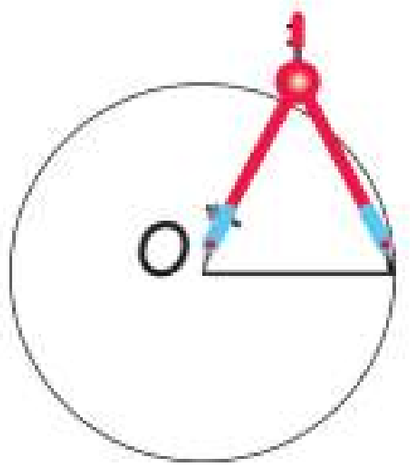

- Побудуй коло, радіус якого дорівнює 3 см.

410. Периметр квадрата дорівнює 36 см. Трикутник, у якого всі сторони рівні, має таку саму довжину сторони, як і квадрат. Обчисли периметр цього трикутника.

411. У сходженні на Говерлу брало участь 3 групи туристів. У першій групі було 24 туристи, у другій — на 8 туристів менше, ніж у першій, а в третій — у 2 рази менше, ніж у другій. Скільки всього туристів піднялося на Говерлу?

412. За короткими записами склади задачі й розв'яжи їх.

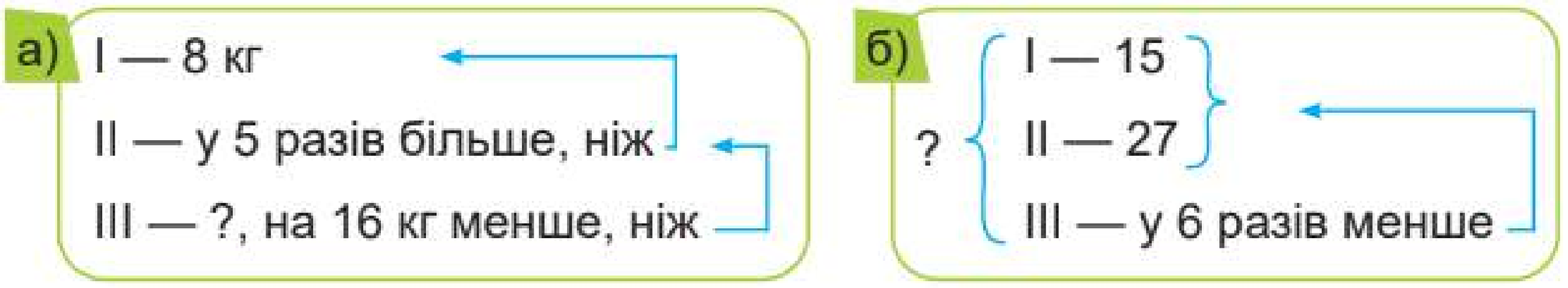

413. Знайдіть в кожному ряду «зайве» число. Поясніть, чому воно зайве.

а) **32, 40, 42, 56, 64, 72.**

б) **56, 72, 27, 45, 63, 81.**

414. У кафе завезли 6 лотків із шоколадним морозивом, по 5 кг у кожному, і 8 лотків із ванільним морозивом. Скільки кілограмів ванільного морозива в лотку, якщо всього завезли 70 кг морозива?

415. $6 \cdot (5 + 3) \bullet 6 \cdot 9$ $\quad 5 \cdot (10 - 3) \bullet 5 \cdot 6$ $\quad 7 \cdot (10 - 4) \bullet 7 \cdot (10 - 3)$

$(12 - 3) \cdot 7 \bullet 8 \cdot 8$ $\quad (2 + 7) \cdot 8 \bullet 8 \cdot 7$ $\quad 5 \cdot (9 - 2) \bullet (9 - 2) \cdot 5$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Додаткові вправи до розділу

416. Остап першого дня прочитав 9 сторінок книжки, що в 3 рази менше, ніж кількість сторінок, які Остап прочитав другого дня. Скільки сторінок книжки прочитав Остап за 2 дні?

417. Одна з найвищих гір у Карпатах має назву Піп Іван. За 3 дні на цю гору піднялося 100 туристів. Першого дня піднялося 52 туристи, це на 26 туристів більше, ніж другого дня. Скільки туристів піднялося на гору третього дня?

418. Як бідонами місткістю 12 л і 5 л відміряти 9 л води?

419. Кавун, маса якого 4 кг, коштує 24 грн, а головка капусти, маса якої 2 кг, — 16 грн. На скільки гривень один кілограм капусти дорожчий від одного кілограма кавуна?

420. До обіду назбирали 5 однакових ящиків полуниць, загальна маса яких 45 кг. Після обіду назбирали 4 таких ящики. Скільки кілограмів полуниць назбирали після обіду?

421. На двох автостоянках стояло 50 автомобілів. Коли з першої автостоянки виїхало 13 автомобілів, а з другої — 19, то на обох залишилося автомобілів порівну. Скільки автомобілів залишилося на кожній автостоянці?

422. У ювелірному магазині було 8 однакових наборів срібних ложок. За день продали 36 ложок. Залишилося на 24 ложки менше, ніж продали. Скільки ложок в одному наборі?

423. Для приготування медових коржів потрібно взяти 9 мірок борошна, молока — у 2 рази більше, а меду — у 9 разів менше, ніж борошна і молока разом. Скільки мірок меду потрібно взяти?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

424. Аквалангісти знайшли на морському дні глечик, у якому було 29 золотих монет і 37 срібних. Для дослідження вчені взяли 17 золотих монет і 26 срібних. Решту монет відправили в музей. Яких монет у музеї виявилось більше? На скільки?

425. У великій печі за один раз можна випекти 8 хлібин, а в малій — 4. На скільки більше хлібин можна випекти за 7 разів у великій печі, ніж у малій? (Розв'яжи задачу двома способами.)

426. Вантажний ліфт за один раз може підняти 8 пасажирів, а звичайний — 4. Скільки всього пасажирів можуть підняти обидва ліфти, якщо кожний підніметься 6 разів? (Розв'яжи задачу двома способами.)

427. Купили m кг апельсинів, а лимонів — у 5 разів менше. Скільки всього кілограмів фруктів купили?

428. Протягом тижня було b похмурих днів, а решта — сонячні. Скільки сонячних днів було цього тижня?

- На скільки більше сонячних днів, ніж похмурих, було протягом тижня, якщо $b = 2$?
- На скільки менше сонячних днів, ніж похмурих, було протягом тижня, якщо $b = 6$?

429. У 6 великих будинках на 14 квартир більше, ніж у 8 малих. У великому будинку 9 квартир. Скільки квартир у малому будинку?

430. Оленка виміряла рулеткою і кроками довжину та ширину прямокутної грядки. Довжина грядки становить 32 дм, або 8 кроків, а ширина — 5 кроків. Скільки дециметрів становить ширина грядки?

431. Робітник за 6 хв може посипати піском 36 м доріжки. Скільки метрів доріжки він може посипати за 9 хв?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

432.

1 одиниця	1 десяток 10 од. = 1 дес.	1 сотня 10 дес. = 1 сот.

- 10 паличок становлять 1 десяток паличок.
- 10 десятків паличок становлять 1 сотню паличок.

433. Розглянь, скільки паличок зображено в кожному випадку.

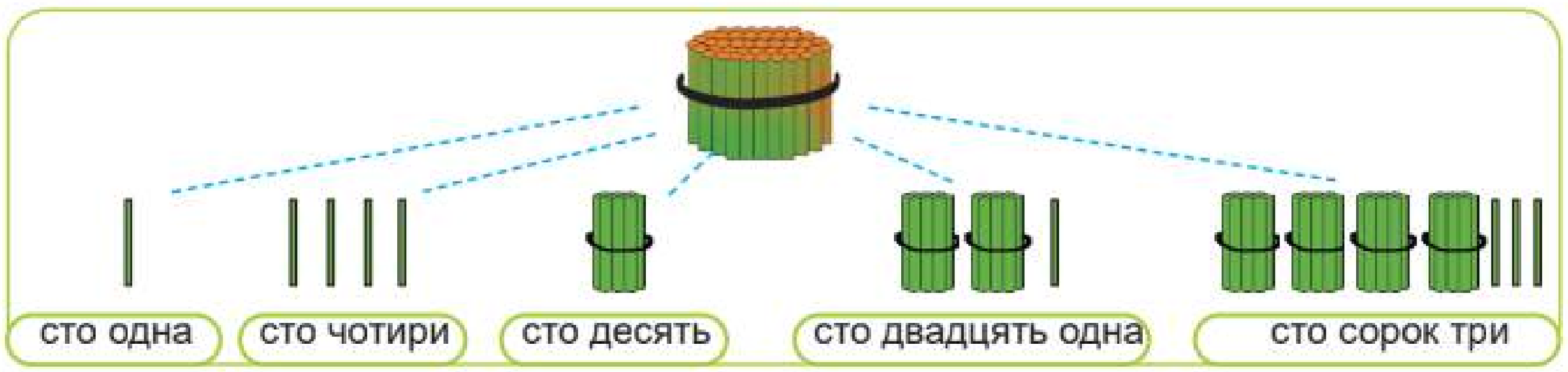

434. Прочитай числа, записані в таблиці.

Сотні	*Десятки*	*Одиниці*
	9	9
1	0	0
1	0	1
1	4	3

- Як отримали число 101?
- Скільки в числі 101 сотень? Десятків? Одиниць?
- Скільки в числі 143 сотень? Десятків? Одиниць?

435. Як отримати наступне число до даного? Попереднє до даного?

- Яке число йде за числом *сто сорок три? Сто п'ятдесят дев'ять? Сто дев'яносто?*
- Яке число є попереднім до числа *сто тридцять шість? Сто п'ятдесят? Сто дев'яносто дев'ять?*

436. 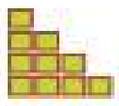 Випиши вирази, значення яких менші від 50.

$3 \cdot 7 + 8 \cdot 4$	$32 : 4 + 56 : 7$	$9 \cdot 7 - 8 \cdot 6$
$7 \cdot 5 + 9 \cdot 6$	$64 : 8 - 28 : 7$	$9 \cdot 8 - 5 \cdot 9$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

437. Оператор за одну годину набирає 6 сторінок тексту. Скільки сторінок тексту він набере за 4 год, якщо працюватиме з такою самою продуктивністю?

- Склади й розв'яжи дві обернені задачі.

438. Іс їхав у 8-му вагоні потяга. Перед його вагоном було на 2 вагони менше, ніж після його вагона. Скільки вагонів було в потязі?

439. $x + 27 = 63$ $52 - x = 39$ $x - 17 = 43$

440. На дачі посадили 3 ряди полуниць, по 8 кущів у кожному, і 4 ряди суниць. Усього посадили 52 кущі ягід. По скільки кущів суниць садили в одному ряду?

441. Назви́ парні числа від *ста одинадцяти* до *ста двадцяти одного*. Назви непарні числа від *ста п'ятдесяти* до *ста сімдесяти*. Назви́ усі числа від *ста дев'яноста трьох* до *ста сімдесяти восьми*.

442. Назви «сусідів» чисел, зображених на малюнку.

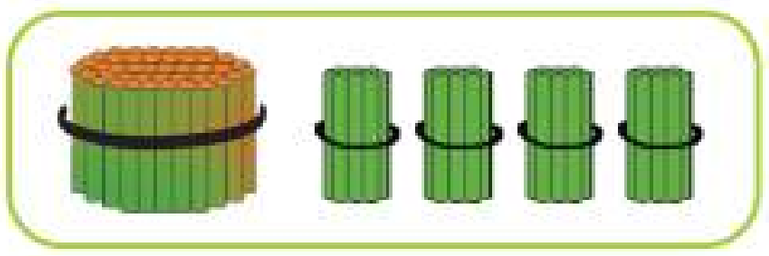

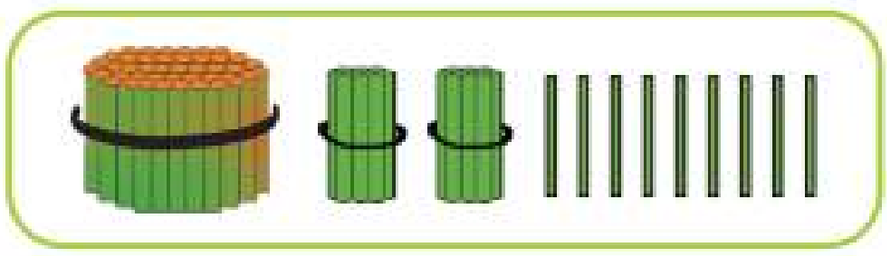

443. Прочитай числа, записані в таблиці.

Сотні	*Десятки*	*Одиниці*
1	0	7
1	5	3
1	6	0
	7	8

444. Іс Коли Кролик із Ведмедиком сіли пити чай, годинник Кролика показував 2 год 50 хв. Насправді його годинник на 30 хв запізнювався. Котра година була насправді?

- Котру годину в цей момент показував годинник Ведмедика, якщо він поспішав на 20 хв?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

445. У подорож закупили 7 більших упаковок мінеральної води, по 8 пляшок у кожній, і 5 менших упаковок — усього 76 пляшок. Скільки пляшок води в меншій упаковці?

- Запиши розв'язання задачі поступовим складанням виразу.

446. 1 доба 2 год = ■ год 2 доби 2 год = ■ год 3 доби = ■ год

1 м 2 дм = ■ дм 1 год 2 хв = ■ хв 1 год 20 хв = ■ хв

447. За 4 год бджілка принесла до вулика 16 порцій солодкого нектару. Скільки порцій нектару вона принесе ще за 3 год, якщо працюватиме так само?

448. 100 – 40 : 5 2 · 2 + 2 · 9 3 · (8 – 5) · 4

(100 – 60) : 5 2 · (2 + 2) · 9 3 · 8 – 5 · 4

Утворення числа 200. Розрядні трицифрові числа. Задачі на знаходження частки двох добутків

449. Полічи від 182 до 199; від 110 до 98.

Полічи десятками від 90 до 150; від 180 до 110.

450. Розглянь, як утворили число 200 із числа 199.

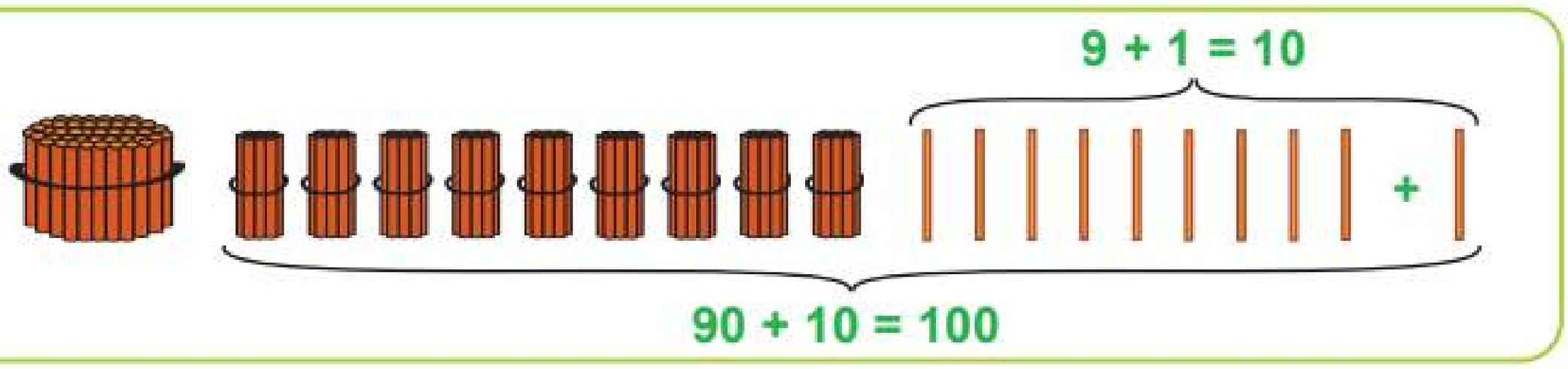

199 + 1 = 100 + 90 + (9 + 1) = 100 +100 = 200

- Чому в числі 200 на місці одиниць і десятків записують нулі?

451. Пригадай!

0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 — це розрядні числа першого розряду.

10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 — це розрядні числа другого розряду.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

- Розглянь, як утворюють і читають розрядні числа третього розряду.

100 — сто	500 + 100 = 600 — шістсот
100 + 100 = 200 — двісті	600 + 100 = 700 — сімсот
200 + 100 = 300 — триста	700 + 100 = 800 — вісімсот
300 + 100 = 400 — чотириста	800 + 100 = 900 — дев'ятсот
400 + 100 = 500 — п'ятсот	900 + 100 = 1000 — **тисяча**

Тисяча — це перше число четвертого розряду.

452. Дерев'яну колоду розпиляли на 4 частини. Одне розпилювання тривало 2 хв. Скільки хвилин розпилювали колоду?

453. Обчисли вирази 20 : 4, 42 : 6, 63 : 9. У скільки разів частка менша за ділене в кожному виразі?

454. У скільки разів більшу вартість мають 8 п'ятигривневих купюр, ніж 4 двогривневі?

- Запиши розв'язання задачі спочатку діями, а потім виразом, який називають **часткою двох добутків** (■ · ■) : (■ · ■).

455. Для виготовлення першого ланцюга з'єднали 9 кусків по 9 ланок у кожному, а для виготовлення другого — 3 куски по 3 ланки. У скільки разів другий ланцюг коротший від першого?

456.

29 см = ■ дм ■ см	62 дм = ■ м ■ дм	1 год 10 хв = ■ хв
5 дм 4 см = ■ см	8 м 7 дм = ■ дм	70 хв = ■ год ■ хв

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

457. Визнач, яке число викладене паличками й зображене на картках. Скільки в ньому сотень? Скільки десятків? Скільки одиниць?

III розряд	II розряд	I розряд
Сотні	Десятки	Одиниці
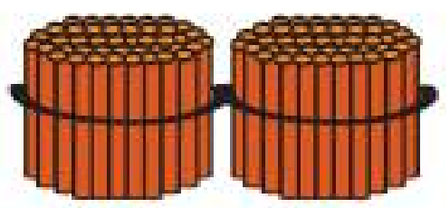	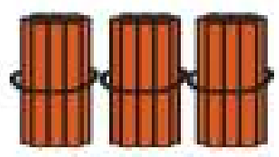	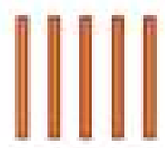
Двісті тридцять п'ять		

458. Прочитай трицифрові числа.

а)

Сотні	*Десятки*	*Одиниці*
7	5	8
3	0	5
9	2	0

б) 2 сот. 3 дес. 7 од.;
5 сот. 2 од.;
6 сот. 4 дес.;
8 сот. 9 дес. 5 од.

459. Прочитай числа 467, 609, 580, 700.

- Поясни, чому такі числа називають трицифровими.
- Поясни, що означає кожна цифра в записі цих чисел.

Відсутність одиниць будь-якого розряду позначають цифрою 0.

460. Осінні канікули розпочалися 28 жовтня і завершилися 3 листопада. Яка тривалість осінніх канікул?

461. Склади за таблицею задачу про сливи і розв'яжи її.

Маса ящика	*Кількість ящиків*	*Загальна маса*
Однакова	4	28 кг
	7	?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

462. 16 – 8) $9 \cdot 3 - 18 : 6$ $90 - 42 : 6 \cdot 2$

$(40 - 15) : 5$ $32 : 8 + 5 \cdot 7$ $(90 - 42) : 6 \cdot 2$

463. На уроці «Я досліджую світ» презентація про життя лісових мешканців України розпочалася об 11 год 50 хв і закінчилася о 12 год 05 хв. Скільки хвилин тривала презентація?

464. Запиши всі розрядні числа третього розряду від найменшого до найбільшого.

465. Побудуй у зошиті нумераційну таблицю. Запиши в неї числа:

а) 4 сот. 8 дес. 5 од.; 2 сот. 7 дес.; 9 сот. 9 од.; 7 сот.

б) триста п'ятдесят один; вісімсот двадцять; шістсот п'ять.

466. Для дитячого табору замовили 8 лотків полуниць і 9 лотків малини. Усього полуниць було 72 кг, а малини — 27 кг. На підвечірок спожили один лоток малини і один лоток полуниць. Скільки кілограмів ягід спожили діти на підвечірок?

Лотки	*Маса ягід в одному лотку*	*Кількість лотків*	*Маса всіх ягід*
Полуниця	■ } ?	8	72 кг
Малина	■ }	9	27 кг

План

1) Скільки кілограмів малини в одному лотку?

2) Скільки кілограмів полуниць в одному лотку?

3) Скільки кілограмів ягід спожили діти?

- Розв'яжи задачу спочатку діями, а потім виразом ■ : ■ + ■ : ■ .
- Як можна назвати цей вираз?

467. $56 : 8 \cdot 3$ $45 : 9 + 32 : 8$ $54 : (15 - 9) \cdot 2$

$56 : (2 \cdot 4)$ $81 : 9 - 36 : 6$ $4 \cdot (14 - 7) + 2$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

468. Запиши всі розрядні числа третього розряду від найбільшого до найменшого.

469. У дитячому центрі «Артек-Карпати» групу дітей розмістили у двох будинках. У першому — 9 однакових кімнат, а в другому — 6 таких самих кімнат. У перший будинок поселили 36 дітей. Скільки дітей поселили в другий будинок, якщо всі місця в будинках зайняті?

470. Прочитай числа. **821, 612, 506, 730, 454.**

471. Запиши цифрами числа:

а) 2 сот. 3 дес. 7 од.; 4 сот. 8 дес.; 5 сот. 6 од.; 8 сот. 3 дес. 2 од.

б) чотириста шістдесят два; триста п'ятдесят чотири; сімсот сорок; двісті чотири; триста.

472. Розглянь, з яких розрядних чисел складається число 628.

628 = 600 + 20 + 8

- Числа 600, 20 і 8 називають **розрядними доданками** числа 628.

473. Запиши кожне із чисел 351, 456, 508, 680, 917 у вигляді суми розрядних доданків.

474.

357 + 1	485 – 1	629 + 1	800 – 1
540 – 1	499 + 1	500 + 1	708 – 1

475. 4 аркуші картону коштують 28 грн. Яка вартість 8 таких аркушів?

476. За 3 маркери заплатили 27 грн, а за 5 ручок — 35 грн. Скільки коштують разом один маркер і одна ручка?

477. У сквері молоді дерева обгородили квадратним цегляним бордюром зі стороною завдовжки 8 дм. Скільки цеглин використали на кожний бордюр, якщо довжина цеглини 2 дм?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

478. Через 4 роки Даринці буде 13 років. Скільки років їй було 2 роки тому?

479. У відрі a літрів води, а в мисці — у 4 рази менше. Скільки літрів води в трьох таких мисках?

- Розв'яжи задачу, якщо $a = 12$.

480. Побудуй і заповни «магічні» квадрати.

■	■	10
1	13	■
16	■	■

14	34	■
■	18	■
■	■	22

481. Запиши суми як одне число.

500 + 20 + 5 300 + 8 600 + 50 900 + 90 + 9

482. Розглянь, як порівнюють трицифрові числа.

а) За числом сотень: 326 > 285, тому що 3 сот. > 2 сот.

б) Якщо сотень однаково, тоді порівнюють десятки: 546 < 578, тому що 4 дес. < 7 дес.

в) Якщо числа сотень і десятків однакові, тоді порівнюють за числом одиниць: 618 > 613, тому що 8 од. > 3 од.

483. >, =, < 126 ● 254 544 ● 540 807 ● 639

362 ● 317 702 ● 731 622 ● 645

484. Розглянь, як додають і віднімають розрядні числа.

400 + 200 = 600	800 – 500 = 300
4 сот. + 2 сот. = 6 сот.	8 сот. – 5 сот. = 3 сот.

- Обчисли: 300 + 400, 700 – 500, 200 + 700, 900 – 600.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

485. Вартість 6 однакових зошитів 30 грн, а 4 однакових блокнотів — 36 грн.

- Про що дізнаєшся, коли знайдеш значення виразів?

Розглянь стільки виразів, скільки зможеш.

30 : 6	30 + 36 : 4	30 + 36	30 : 6 + 36 : 4
36 : 4	36 + 30 : 6	36 – 30	36 : 4 – 30 : 6

486. За таблицями склади вирази й обчисли їх значення.

k	10	100	200	400
$k - 1$				

b	9	99	199	399
$b + 1$				

487. 64 л молока фермер розлив у 8 однакових бідонів, а 27 л — у 9 однакових банок. Скільки всього літрів молока в 1 бідоні й 1 банці разом?

488. 312 ● 321 760 ● 716 405 ● 450

489. 10 дес. = ■ од. 10 дес. = ■ сот. 100 од. = ■ сот.

10 дм = ■ см 10 дм = ■ м 100 см = ■ м

490. 459 ● 541 708 ● 807 387 ● 378 112 ● 121

491. Запиши число,

- яке передує числу 600;
- наступне за числом 419;
- на 10 більше, ніж 300;
- на 100 більше, ніж 300;
- на 100 менше, ніж 300;
- на 1 менше, ніж 120.

492.

$8 \cdot 8 - 18$	$9 \cdot 3 - 42 : 6$	$80 - 36 : 6$
$6 \cdot (100 - 92)$	$54 : 9 + 56 : 7$	$68 - (36 + 7)$

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

493. Розгляньте меню кафе «Ласунка» і з'ясуйте, що можна купити на 50 грн.

меню		меню	
Морозиво	— 20 грн	Сік	— 16 грн
Тістечко	— 25 грн	Коктейль	— 22 грн
Желе	— 15 грн	Фруктовий салат	— 34 грн

- Складіть відповідні рівності на додавання.
- Дізнайтеся, скільки решти буде в кожному випадку.

494. У великій і малій упаковці разом 28 яєць, а у великій і чотирьох малих — 52 яйця. Скільки яєць у великій і малій упаковках окремо?

495. У першому вагоні трамвая їхало 42 пасажири, а в другому — на 8 менше. На зупинці частина пасажирів вийшла, і в трамваї залишилось 60 пасажирів. Скільки пасажирів вийшло?

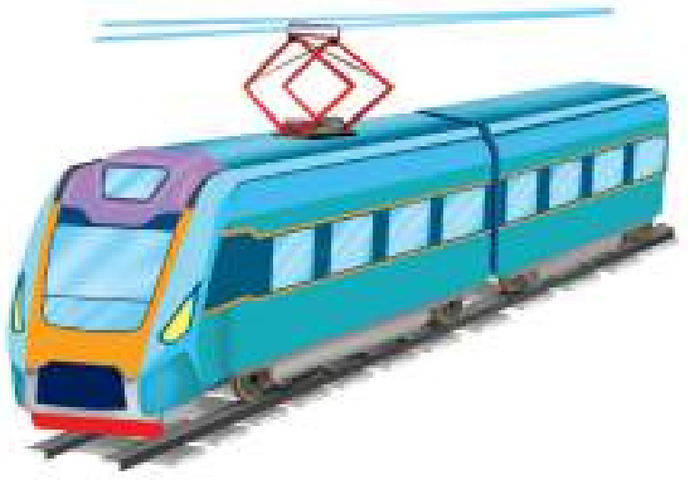

496. Довжина першої сторони трикутника дорівнює 18 см, другої на 5 см менша, а третьої — 21 см. Обчисли периметр трикутника.

497. За рік у селищі збудували 8 будинків по 6 квартир і кілька будинків по 8 квартир — усього 80 квартир. Скільки збудували восьмиквартирних будинків за рік?

498.

600 + 20 + 8	600 – 200 + 8	80 + 100 + 1
600 + 200 + 8	800 + 10 + 1	800 – 100 – 1

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

499. Пригадай! **1 сот. = 10 дес. = 100 од.**

Розглянь малюнок. Дай відповіді на запитання.

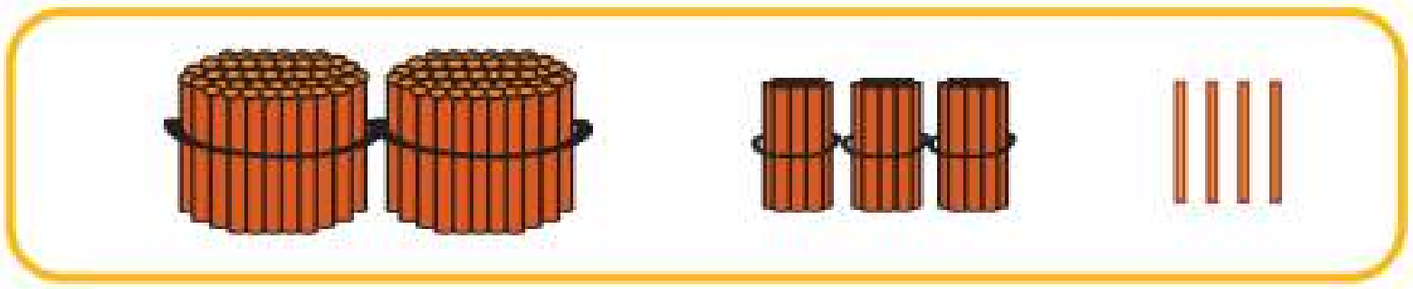

- Скільки всього паличок на малюнку? Яке це число?
- Скільки в числі 234 одиниць? Десятків? Сотень?
- Скільки всього десятків у числі 234?
  200 = 20 дес.; 30 = 3 дес.; 230 = 23 дес.
- Скільки в числі 234 всього сотень? Усього десятків? Усього одиниць?

500. Порівняй таблиці.

Число	Сот.	Дес.	Од.
450	4	5	0
376	3	7	6

	Усього		
Число	Сот.	Дес.	Од.
450	4	45	450
376	3	37	376

- Скільки в числі 268 сотень? Десятків? Одиниць?
- Скільки в числі 268 усього сотень? Усього десятків? Усього одиниць?

501. Запиши числа **853, 830, 805** у вигляді суми розрядних доданків.

502. 200 + 60 + 4 400 + 30 500 + 7

503. 800 – 200 600 + 300 900 – 500 700 + 300

504. 689 ● 690 504 ● 540 760 ● 759

458 ● 485 367 ● 637 839 ● 893

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

505. Устимко порахував, що за день по Дністру пройшло 7 катамаранів із туристами, байдарок — у 2 рази більше, ніж катамаранів, а човнів — на 5 менше, ніж байдарок. Скільки човнів із туристами пройшло в цей день по Дністру?

- Скільки всього плаваючих засобів пройшло?

506. У пакеті лежать по 2 ку́льки трьох кольорів. Яку найменшу кількість кульок, не дивлячись, потрібно взяти з пакета, щоб серед них були кульки хоча б двох кольорів?

507.

165 ● 163	275 ● 268	380 ● 379
322 ● 406	406 ● 460	599 ● 600

508. На 6 суконь використали 12 м тканини. Скільки метрів тканини потрібно, щоб пошити 7 таких суконь?

509. Запиши кожне число як суму розрядних доданків.

365, 728, 408, 480, 418, 481.

510. Розглянь запис.

$$\begin{array}{l} 576 = 500 + 70 + 6 \\ \hline 576 - 500 = 76 \\ 576 - 70 = 506 \\ 576 - 6 = 570 \\ 576 - 76 = 500 \end{array}$$

- Виконай віднімання: 459 – 9; 302 – 300; 248 – 40; 450 – 400; 960 – 60; 222 – 22.

511. Пригадай одиниці вимірювання довжини.

Метр — основна одиниця довжини.

1 м = 10 дм 1 м = 100 см 1 дм = 10 см

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

512. Виконай перетворення складених іменованих чисел у прості.

4 м 2 см = ■ см 5 м 70 см = ■ см 9 м 36 см = ■ см

Зразок міркування. 7 м 32 см = ■ см

В 1 м — 100 см, або 1 сотня сантиметрів, у 7 м — 7 сотень, або 700 см, та ще 32 см — усього 732 см.

513. Виконай перетворення простих іменованих чисел у складені.

406 см = ■ м ■ см 260 см = ■ м ■ см 725 см = ■ м ■ см

Зразок міркування. 369 см = ■ м ■ см

В 1 м — 100 см, тобто 1 сотня сантиметрів. У числі 369 см є стільки метрів, скільки сотень у цьому числі.

У числі 369 є 3 сотні. Отже, 369 см = 3 м 69 см.

514. У скільки разів менша вартість 3 двогривневих купюр, ніж 6 п'ятигривневих?

- Розв'яжи задачу спочатку діями, а потім — виразом (■ · ■) : (■ · ■).
- Як можна назвати такий вираз?
- Як потрібно змінити запитання, щоб у виразі остання дія змінилася на дію віднімання?

515. 700 + 90 + 5 200 + 60 – 1 488 – 400 – 13

684 – 4 – 1 315 – 15 + 1 895 – 90 – 800

516. Свинка пригощала своїх друзів жолудями і горіхами. Вона порівну розклала 48 жолудів у 6 мисочок, а 36 горіхів — у 4. На скільки більше в одній мисочці горіхів, ніж жолудів?

517. Довжина відрізка *AB* більша, ніж 8 см, але менша, ніж 9 см. Як точно визначити довжину відрізка *AB*?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

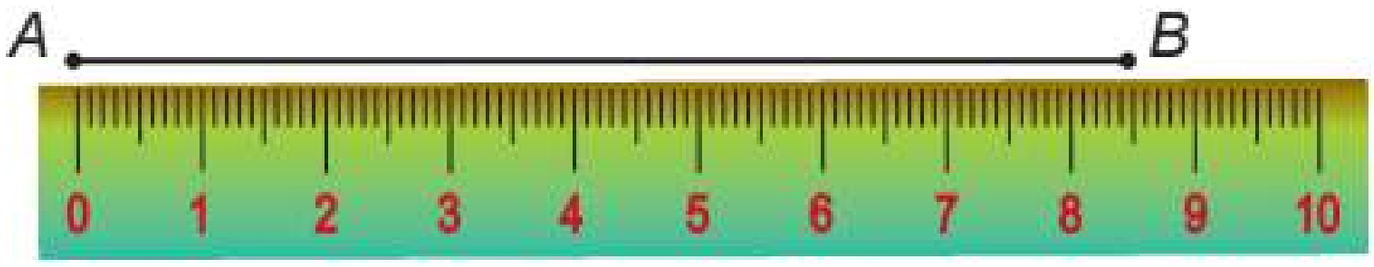

Маленькі відстані вимірюють **міліме́трами**. Міліметр позначають так: **мм**.

1 см = 10 мм **1 дм = 100 мм** **1 м = 1000 мм**

- Розглянь міліметрові поділки на лінійці.
- Визнач точно довжину відрізка *AB*.

518. Покажіть одне одному на лінійці поділку:

1 мм; 10 мм; 1 см 5 мм; 10 см 5 мм; 3 см 4 мм; 9 см 8 мм.

519. 7 см = ■ мм 80 мм = ■ см 100 мм = ■ см

2 см 7 мм = ■ мм 7 см 2 мм = ■ мм 36 мм = ■ см ■ мм

520. Накресли відрізки завдовжки 90 мм; 1 дм 5 мм.

521. Виміряй ширину сторінки підручника з точністю до міліметра.

522. Ширина блокнота 12 см 8 мм, а довжина на 5 см більша. Яка довжина блокнота?

523.

300 + 700 – 1	600 + 20 + 1	847 – 40 – 800
300 + 70 – 1	600 – 200 + 1	354 – 4 – 50

524. 72 ялинкові прикраси розклали у великі коробки, по 8 штук у кожну, а 12 прикрас — у малі коробки, по 4 штуки. У скільки разів менше малих коробок, ніж великих?

- Зміни запитання задачі так, щоб останньою дією було віднімання.
- Запиши обидва розв'язання виразом.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

525. 81 персик садівник розклав у коробки, по 9 персиків у кожну. Кілька коробок з персиками він роздав, а ще 6 залишилося. Скільки коробок з персиками він роздав?

526.

2 см 3 мм = ■ мм

23 мм = ■ см ■ мм

7 см 1 мм = ■ мм

72 мм = ■ см ■ мм

527. Виміряй і запиши довжини відрізків.

Зразок. KE = 4 см 3 мм

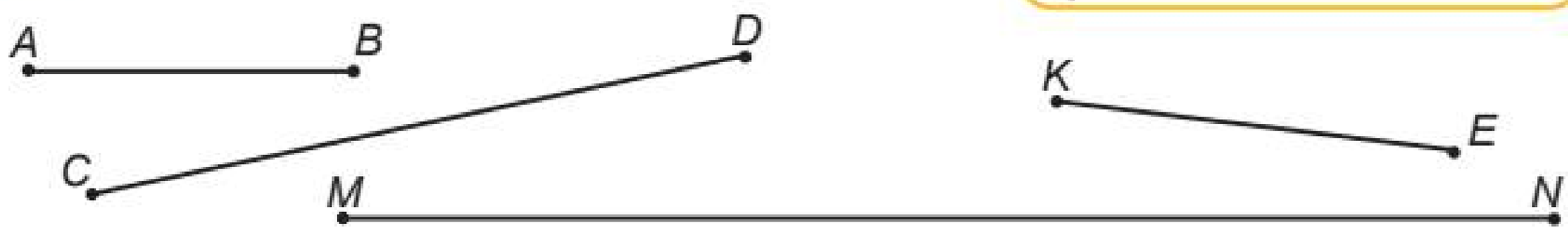

528. Розглянь малюнок. Як вимірюють великі відстані?

Для вимірювання відстаней між населеними пунктами, довжин річок, доріг та інших великих відстаней використовують одиницю вимірювання — **кіломе́тр**. Кілометр позначають так: **км**. **1 км = 1000 м**

- Дев'ятирічна дитина звичайним кроком може пройти відстань завдовжки 1 км за 20 хв.
- Довжину 1 км може мати вулиця, довгий міст через ріку, лан пшениці.

529. Турист пройшов 10 км за 2 год. Скільки кілометрів він проходив за 1 год, якщо весь час рухався однаково?

- Скільки кілометрів він пройде за 3 год, рухаючись так само?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

530. Відстань між двома містами 50 км. Велосипедистка проїхала 18 км, а після відпочинку — ще 15 км. Скільки кілометрів їй залишилося проїхати?

531. 500 м + 500 м = ■ км 1 км – 100 м = ■ м

2 км – 1 км = ■ м 1 км – 1 м = ■ м

532. >, =, < 900 м ● 1 км 1 км ● 900 м + 99 м

1 км – 100 м ● 1 км + 1000 м 10 км – 9 км ● 1000 м

533. У вовка 42 зуби, у ведмедя — стільки само, а в їжака на 6 зубів менше, ніж у лисиці. Скільки зубів у їжака, якщо в лисиці їх стільки само, скільки у ведмедя?

534. У 4 павуків разом 32 ока. Скільки очей у 9 павуків?

535. 1 км + 2 км ● 300 м 200 м + 300 м + 500 м ● 1 км

1000 м ● 9 км – 7 км 600 м – 400 м ● 6 км – 4 км

Одиниці вимірювання маси. Перетворення іменованих чисел

536. Визнач, скільки всього одиниць, усього десятків і всього сотень містять у собі подані числа.

500 270 605 138

537. Пригадай одиниці вимірювання маси.

Кілограм — основна одиниця маси.

1 ц = 100 кг

538. Перетвори складені іменовані числа в прості.

5 ц 80 кг = ■ кг 6 ц 9 кг = ■ кг 8 ц 27 кг = ■ кг

Зразок міркування. 4 ц 5 кг = ■ кг

1 ц — це 100 кг, або 1 сотня кілограмів.

4 ц — це 4 сотні, або 400 кг, та ще 5 кг, разом — 405 кг.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

539. Перетвори прості іменовані числа в складені.

620 кг = ■ ц ■ кг 203 кг = ■ ц ■ кг 781 кг = ■ ц ■ кг

Зразок міркування. 365 кг = ■ ц ■ кг

1 ц — це 100 кг, або 1 сотня кілограмів. У числі 365 кг є стільки центнерів, скільки сотень у цьому числі. У числі 365 є 3 сотні.

Отже, 365 кг = 3 ц 65 кг.

540. 7 м 28 см ● 278 см 5 ц 60 кг ● 562 кг

369 кг ● 3 ц 70 кг 798 см ● 7 м 95 см

541. Переїжджаючи в нове приміщення, у машину завантажили 9 ящиків з книжками, по 8 кг у кожному, і 3 ящики з іграшками, по 3 кг у кожному. У скільки разів книжки важчі за іграшки?

542. 28 ● 4 ● 2 = 26 28 ● 4 ● 2 = 30 28 ● 4 ● 2 = 36

543. 562 – 60 279 – 9 324 – 300 742 – 42

544. Щоб полити грядки, брат використав 6 відер води, по 8 л у кожному, а його сестричка — 3 відерця, по 2 л води. У скільки разів більше води використав брат, ніж сестричка?

545. $45 - x = 26$ $20 + x = 46$ $x - 29 = 48$

Додаткові вправи до розділу

546. Визнач в міліметрах довжину кожного предмета, зображеного на малюнку.

© Козак М. В., Корч
© Видавництво «Підр осібники»

547. 4 см ● 400 мм 35 см ● 350 мм

7 см ● 70 мм 24 см ● 200 мм

548. На парковці було 6 білих автомобілів, сріблястих — на 2 автомобілі більше, ніж білих, а чорних — у 2 рази більше, ніж сріблястих. Скільки чорних автомобілів стояло на парковці?

549. Олексій підтягнувся на турніку 12 разів, Олеся — у 2 рази менше, ніж Олексій, а Маркіян зробив на 4 підтягування більше, ніж Олеся. На скільки разів менше підтягнувся на турніку Маркіян, ніж Олексій?

550. Із двох міст назустріч один одному виїхали два автомобілі. Перший автомобіль проїхав до зустрічі 29 км, а другий — на 8 км більше. Яка відстань між цими містами?

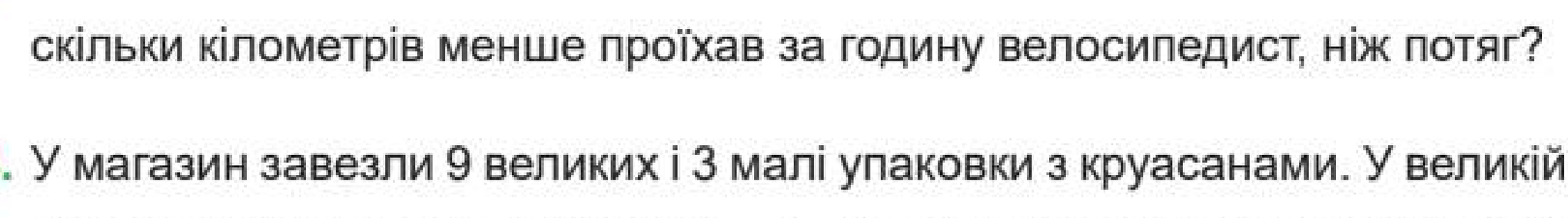

551. Туристи другого дня пройшли 32 км, що на 5 км більше, ніж першого дня. Скільки всього кілометрів пройшли туристи за 2 дні?

552. У трьох бочках 76 відер води. У першій бочці 28 відер води, що на 8 відер менше, ніж у другій. Скільки відер води в третій бочці?

553. За 1 годину потяг проїхав 64 км, а велосипедист — у 8 разів менше. На скільки кілометрів менше проїхав за годину велосипедист, ніж потяг?

554. У магазин завезли 9 великих і 3 малі упаковки з круасанами. У великій упаковці 8 круасанів, а в малій — 3. У скільки разів менше круасанів завезли в малих упаковках, ніж у великих?

555. Сторона першого квадрата 8 дм, а другого — 2 дм. У скільки разів периметр першого квадрата більший, ніж периметр другого?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

556. Є два трикутники, у кожному з яких усі сторони рівні. Периметр першого трикутника в 4 рази менший, ніж периметр другого. Сторона другого трикутника 8 дм. Яка довжина сторони першого трикутника?

557. У кожному відділенні грошової скриньки касового апарата є купюри однакової вартості. У першому відділенні — 6 купюр на суму 30 грн, а в другому — 9 купюр на суму 18 грн. Щойно касир поклав у кожне з цих відділень по одній купюрі. Скільки всього гривень він щойно поклав?

558. До учнівської конференції кожен учасник підготував виступ. Першого дня за 72 хв виступило 9 учасників, а другого — 8. Яка загальна тривалість виступів другого дня, якщо всі виступи тривали однаковий проміжок часу?

559. У перший спортзал завезли 6 однакових гантелей загальною масою 18 кг, а в другий зал — 8 таких самих гантелей. Яка їх загальна маса?

560. У раціоні харчування космонавтів передбачено споживання фруктових соків з розрахунку 14 пакетів на тиждень для одної особи. Скільки пакетів соку потрібно космонавтові на 9 днів?

561. Якщо велосипедист їхатиме весь час однаково і без зупинок, то відстань між селищами Яблунівка і Липове він подолає за 6 год. Але через 2 год після виїзду з Яблунівки велосипедист зупинився відпочити на хуторі Лози. Яка відстань між Яблунівкою і Лозами? Розглянь рисунок і розв'яжи задачу.

562. Вітрильник за 5 год пройшов 30 км. Скільки кілометрів він пройде за 7 год, рухаючись так само?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Усне додавання і віднімання круглих чисел

563. Розглянь малюнки і відповідні рівності. Поясни, як виконували обчислення.

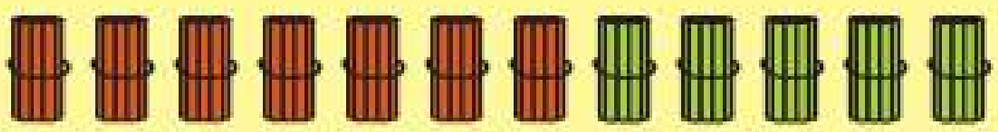

70 + 50 = 120

7 дес. + 5 дес. = 12 дес.

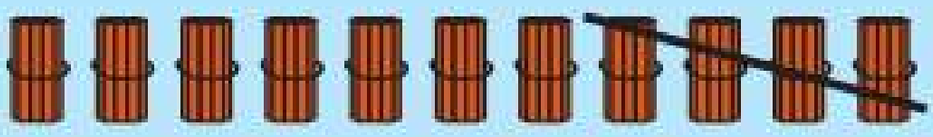

110 – 40 = 70

11 дес. – 4 дес. = 7 дес.

564.

80 + 40	130 – 50	120 – 60 + 30
90 + 60	150 – 80	140 – 70 – 20

565.

5 м 3 дм ● 53 дм	4 м 05 см ● 4 м 5 дм	2 см 4 мм ● 22 мм
2 м 45 см ● 2 м 50 см	18 дм ● 1 м 8 дм	40 мм ● 3 см 9 мм

566. Котру годину показує кожний годинник?

а)

б)

в)

- Визнач, котру годину показуватиме кожний годинник через 2 год; через 20 хв.

567. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Частку чисел 42 і 7 збільшити на добуток чисел 6 і 3.
- Від суми чисел 35 і 45 відняти добуток чисел 8 і 9.
- Добуток чисел 6 і 8 зменшити на різницю чисел 35 і 5.

568. У 6 ящиках 30 кг винограду. Скільки кілограмів винограду в чотирьох таких ящиках?

https://pp-books.com/Matem-3kl-Kozak-Korchevska-Vydavnytstvo-Pidruchnyky-i-posibnyky

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

569. Першого дня зі стартового майданчика піднялося в повітря 12 дельтапланів, другого дня — у 3 рази менше, ніж першого, а третього дня стільки, скільки першого і другого разом. У скільки разів більше дельтапланів піднялося в повітря третього дня, ніж другого?

570. У записі трицифрового числа всі цифри різні. Запиши стільки таких чисел, скільки зможеш.

а) 2, 3, 4 б) 2, 3, 0

571.

9 + 5	14 – 6	8 + 7	15 – 9
90 + 50	140 – 60	80 + 70	150 – 90

572. Склади й розв'яжи задачу за таблицею.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
Однакова	5	35 грн
	8	?

573.

140 – 90	120 – 80	50 + 60	70 + 50
40 + 100	90 + 60	110 – 20	150 – 80

574.

1 км – 900 м – 65 м	1 км – 600 м + 100 м	1 дм + 20 мм
1 км – 700 м + 4 м	1 км – 800 м + 40 м	1 дм + 2 мм

575. Радик проїхав по лижній трасі 2 км, а потім повернув назад, проїхав 1 км, відпочив і проїхав ще 100 м. На якій відстані від початку траси опинився Радик?

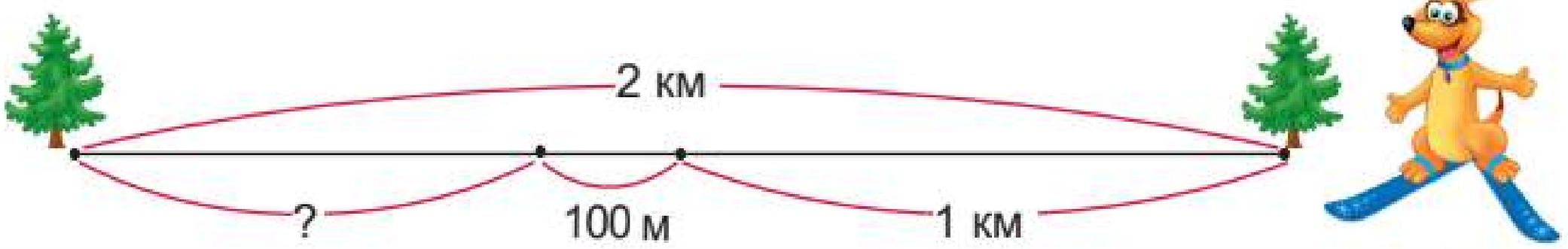

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

576. Довжина гусені 4 см 5 мм, а дощовий черв'як на 5 мм довший. Визнач довжину дощового черв'яка.

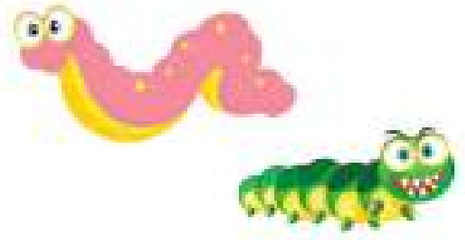

577. Виконай перетворення простих іменованих чисел у складені.

157 мм = ■ см ■ мм 362 см = ■ дм ■ см

Зразок міркування. 824 мм = ■ см ■ мм

1 см — це 10 мм, або 1 десяток міліметрів. У числі 824 мм є стільки сантиметрів, скільки всього десятків у цьому числі.

У числі 824 всього є 82 десятки.

Отже, 824 мм = 82 см 4 мм.

578. У контейнері було 2 ц картоплі. Туди досипали ще 50 кг картоплі. Визнач масу картоплі в контейнері та запиши її двома способами.

579. Радик вирішив, що 1 км більший, ніж 1 ц.

У чому помилка Радика?

580. Склади й розв'яжи задачу за таблицею.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
5 грн	8	60 грн
?	5	

581. 3 мм + 7 мм = ■ см 5 мм + 5 мм = ■ см

1 см – 6 мм = ■ мм 1 см + 1 см = ■ мм

582. У магазині було 3 ц гречки. За тиждень продали 100 кг гречки. Скільки центнерів гречки залишилося в магазині? Скільки це кілограмів?

583. 750 кг = ■ ц ■ кг 600 кг = ■ ц 573 см = ■ дм ■ см

243 мм = ■ см ■ мм 200 мм = ■ дм 540 мм = ■ см ■ мм

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

584. Розглянь записи і поясни обчислення.

360 + 30 = ■ 60 + 30 = 90 300 + 90 = 390	360 – 30 = ■ 60 – 30 = 30 300 + 30 = 330
560 + 200 = ■ 500 + 200 = 700 700 + 60 = 760	560 – 200 = ■ 500 – 200 = 300 300 + 60 = 360

585.

850 + 40	270 – 60	430 + 300	350 + 400
480 – 50	520 + 70	820 – 400	970 – 600

586. Із 18 м тканини пошили 6 однакових штор. Скільки таких штор можна пошити з 12 м тканини?

Витратили на 1 штору	*Кількість штор*	*Усього витратили тканини*
Однаково	6	18 м
	?	12 м

або

6 шт. — 18 м
? — 12 м

1) ■ : ■ = ■ (м) — витрачали на одну штору.

2) ■ : ■ = ■ (шт.) — можна пошити.

587. У чотирьох однакових наметах розмістилося 12 археологів. Скільки таких наметів потрібно, щоб розмістилося 27 археологів?

588. 54 ● 9 ● 8 = 14 8 ● 2 ● 4 = 4 28 ● 7 ● 9 = 13

589. Розглянь малюнок.

- Поясни, про що можна дізнатися, обчисливши вирази.

8 · 5 9 · 3 8 · 4 + 9 · 4 8 · 3 + 9 9 · 4 – 8 · 4

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

590. Надіаграмізображено,якітваринкиєвдомаутретьокласників.

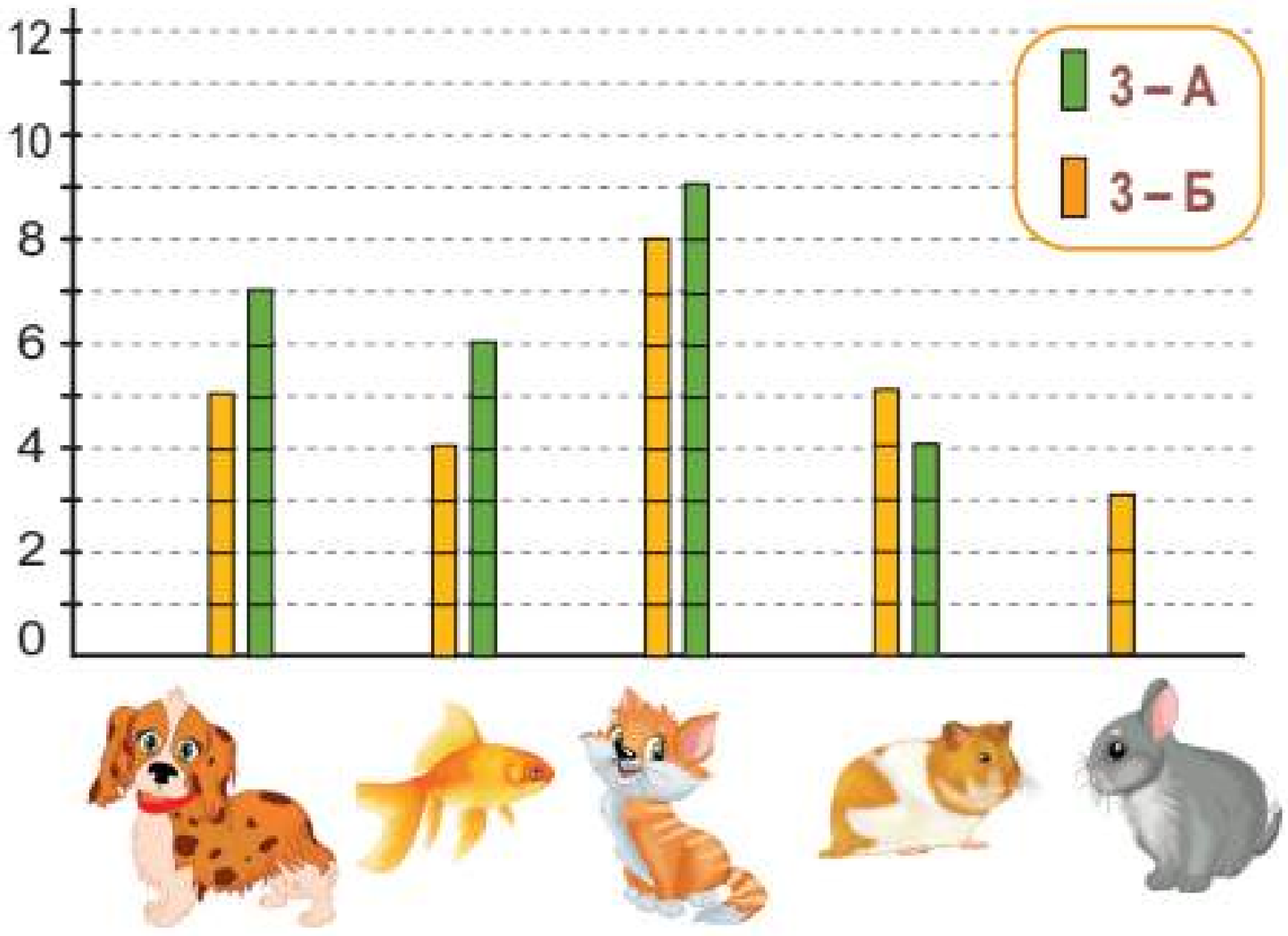

- Скільки домашніх тваринок є в учнів 3 «А» класу? 3 «Б» класу?
- На скільки більше в третьокласників котиків, ніж кроликів?
- Які тваринки мають вдома твої однокласники?
- Поставте одне одному інші запитання за цією діаграмою.

591.

470 – 50	240 + 40	180 – 70	610 + 70
380 + 300	910 – 600	220 + 700	560 – 400

592. За 3 однакові блокноти заплатили 27 грн. Скільки таких блокнотів можна купити за 72 грн?

Порозрядне та послідовне додавання і віднімання без переходу через розряд

593. Розглянь записи і порівняй їх.

а)

420 + 230 = ■

400 20 200 30

400 + 200 = 600	420 + 200 = 620
20 + 30 = 50	620 + 30 = 650
600 + 50 = 650	

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

- Поясни способи обчислення значення виразу в обох випадках.
- Обчисли значення виразів двома способами. 360 + 120 450 + 240

б) 970 – 430 = ■

900 70 400 30

900 – 400 = 500	970 – 400 = 570
70 – 30 = 40	570 – 30 = 540
500 + 40 = 540	

- Поясни способи обчислення значення виразу в обох випадках.
- Обчисли значення виразів двома способами. 890 – 560 760 – 250

594. Знайди проміжні результати й обчисли значення виразів.

870 – 240 + 50 = ■ + 50 = ■ 980 – (360 + 120) = 980 – ■ = ■

595. Антонові до школи потрібно пройти 480 м, а Світлані — 330 м. На скільки метрів більше проходить до школи Антон, ніж Світлана?

596. Розв'яжи рівняння і зроби перевірку.

$x - 230 = 540$ $880 - x = 360$

597. Ярослав за 8 хв обчислив 32 вирази. За скільки хвилин він обчислить 24 вирази такої самої складності, якщо працюватиме з такою самою продуктивністю?

Продуктивність праці	*Час роботи*	*Усього виразів*
Однакова	8 хв	32
	?	24

598. Запиши число 30 трьома шістками, а потім — чотирма трійками.

599. 790 – (860 – 230) 310 + 270 – 430 970 – 540 + 110

600. За 5 хв Радик з'їв 10 сосисок. Скільки сосисок він з'їсть за 9 хв, якщо їстиме їх так само швидко?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

601. Розглянь записи і поясни обчислення.

320 + 80 = ■ 300 20 20 + 80 = 100 300 + 100 = 400	500 – 60 = ■ 400 100 100 – 60 = 40 400 + 40 = 440

602. 710 + 90 400 – 20 490 + 10 800 – 30

603. Знайди проміжні результати й обчисли значення виразів.

730 + 70 – 60 = ■ – 60 = ■ 500 – 60 + 30 = ■ + 30 = ■

604. Скільки місць у кінозалі, якщо вже продано 140 квитків, а залишилося ще 60 квитків?

605. Для кожної нерівності добери таке значення букви, при якому нерівність стане істинною.

$a + 130 > 350$ $960 - b < 750$ $240 + k > 570$

606. Дев'ять учнів 2 класу взяли в бібліотеці по 2 художні книжки, а сім учнів 3 класу — по 3. Про що можна дізнатися, обчисливши вирази?

$2 \cdot 9$ $3 \cdot 7$ $2 \cdot 9 + 3 \cdot 7$ $3 \cdot 7 - 2 \cdot 9$

- Обчисли їх значення і запиши пояснення.

607. 2 м 10 см + 3 м 60 см 9 ц 40 кг + 60 кг

8 ц 60 кг – 4 ц 30 кг 5 ц – 90 кг

608. Четверо тенісистів і тенісисток зіграли одне з одним по одній грі. Скільки відбулося ігор?
(За потреби зобрази схему.)

609. У 5 коробок розклали порівну 30 чашок. Скільки потрібно таких коробок, щоб розкласти ще 54 чашки?

610. 860 + 40 900 – 50 630 + 70 1000 – 80 + 70

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

611. (280 – 240) : 8 (120 – 90) : 6 560 + 40 – 400

800 – (701 – 1) 200 + (699 + 1) 870 + (110 – 80)

612. Розглянь записи і поясни обчислення.

540 + 90 = ▢	540 – 90 = ▢
60 30	40 50
540 + 60 = 600	540 – 40 = 500
600 + 30 = 630	500 – 50 = 450

• Чи можна ці обчислення виконати іншим способом?

613. 720 + 90 390 + 40 850 – 70 960 – 80

614. Знайди проміжні результати й обчисли значення виразів.

240 + (160 – 80) = 240 + ▢ = ▢ 720 – 50 + 70 = ▢ + 70 = ▢

615. Чотири дерева ростуть у ряд. Сорока перелетіла з першого дерева на третє, тоді з третього — на друге, а з другого — на четверте. Яку відстань пролетіла сорока?

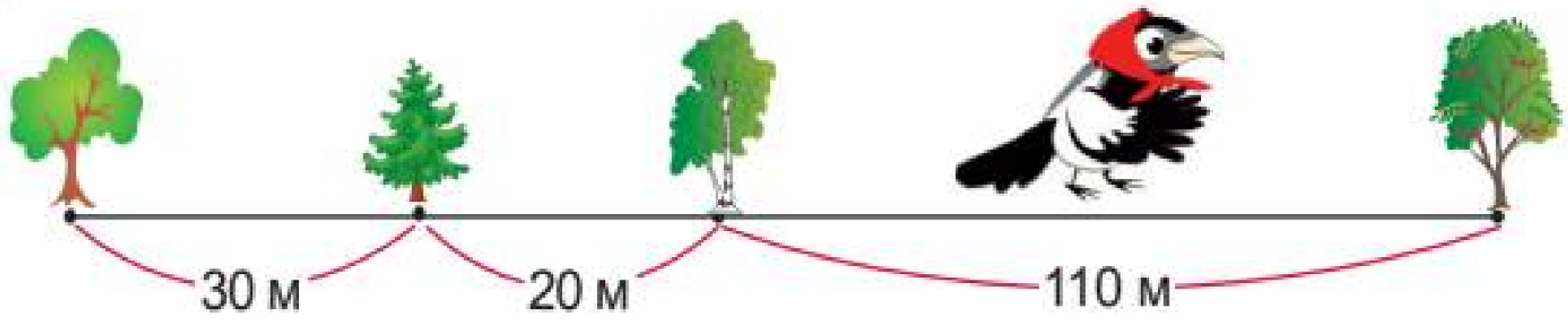

• Запиши розв'язання виразом.

616. 28 мандаринок розклали в 7 подарунків порівну. Потім зробили ще кілька таких самих подарунків, поклавши в них 16 мандаринок. Скільки ще подарунків зробили?

617. Пронумеруй порядок виконання дій. Обчисли значення кожного виразу.

3 · (15 – 7) : 6 100 – 7 · 6 + 5 140 + (570 – 350) + 40

72 : 8 + 6 · 3 8 · (25 – 5 · 4) 860 – (180 – 6 · 5)

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

618. Годинник на міській ратуші відбиває одним ударом кожні 15 хв. Протягом якого часу він зробить 3 удари? 4 удари?

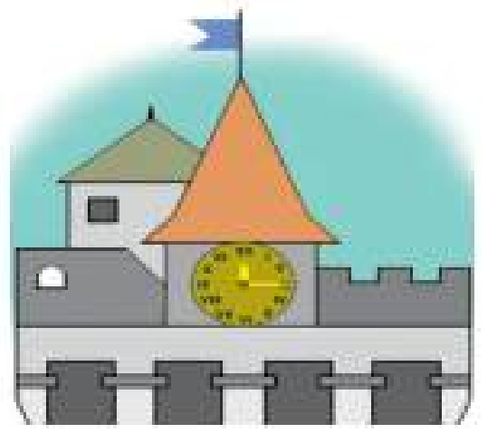

619. Виміряй довжину огірка. Відомо, що чверть його Улянка з'їла. Обчисли, скільки це сантиметрів.

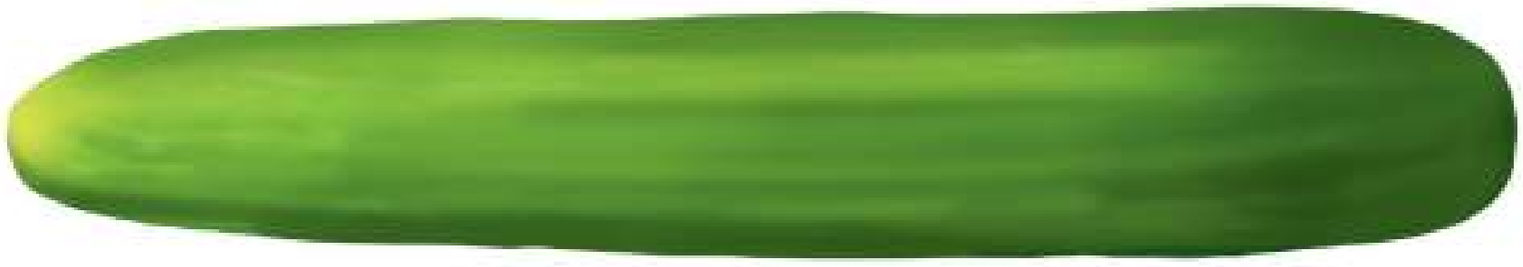

620. Діти по черзі каталися на велосипеді. Максим чекав своєї черги 12 хв, а потім зробив на велосипеді 2 кола, затративши на кожне 8 хв. Скільки всього часу затратив Максим на очікування та катання?

621. 370 + 80 430 – 60 670 + 50 490+70-90

Перетворення простих іменованих чисел у складені та навпаки

622. За схемою склади 9 виразів і обчисли їх значення.

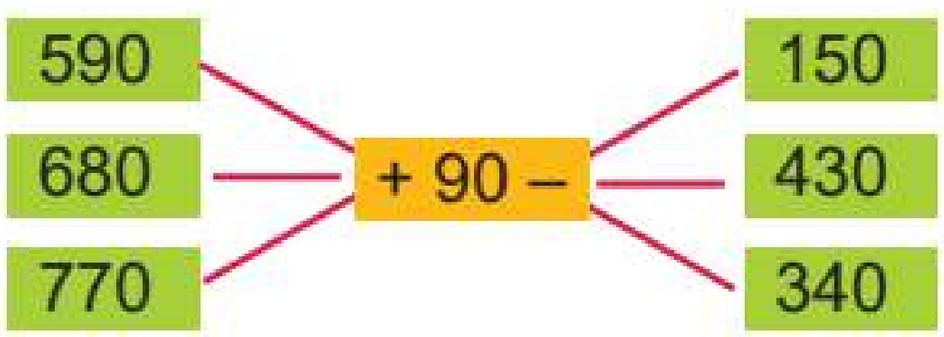

623. Бригада робітників обрізала в саду яблуні. Першого дня робітники обрізали 90 яблунь, а другого — на 30 більше. Після цього їм залишилось обрізати ще 180 дерев. Скільки яблунь у саду?

624. Виконай перетворення складених іменованих чисел у прості.

3 дм 28 мм = ■ мм 7 дм 5 мм = ■ мм

Зразок міркування. 5 дм 12 мм = ■ мм

В 1 дм є 100 мм, або 1 сотня міліметрів; 5 дм — це 5 сотень, або 500 мм, та ще 12 мм — разом 512 мм. Отже, 5 дм 12 мм = 512 мм.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

625. Виконай перетворення простих іменованих чисел у складені.

643 мм = ■ дм ■ мм 309 мм = ■ дм ■ мм

Зразок міркування. 921 мм = ■ дм ■ мм. 1 дм — це 100 мм або 1 сотня міліметрів. У числі 921 мм є стільки дециметрів, скільки сотень у цьому числі. У числі 921 є 9 сотень. Отже, 921 мм = 9 дм 21 мм.

626. Скільки кілометрів від Львова до Хмельницького через Тернопіль?

627. Автомат за 5 хв виробляє 40 рогаликів. За скільки хвилин цей автомат виробить 72 рогалики?

Продуктивність праці	*Час роботи*	*Усього рогаликів*
Однакова	5 хв	40
	?	72

628. За 3 хв водою з крана наповнюють 15 відер. За скільки хвилин наповнять водою з цього крана 35 відер?

629. 780 – 570 + 160 140 + (860 – 210) 400 – (140 – 70)

Додавання і віднімання круглих трицифрових чисел з переходом через розряд

630. 380 + 60 830 + 80 130 + (240 – 80)

260 – 70 720 – 30 650 – (550 – 230)

631. За записами поясни способи обчислення значень виразів.

460 + 270 = ■

400 + 200 = 600 460 + 200 = 660

60 + 70 = 130 660 + 70 = 730

600 + 130 = 730

460 – 270 = ■

460 – 200 = 260

260 – 70 = 190

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

632. Обчисли суми та різниці.

280 + 350	590 + 140
160 + 770	340 + 280

720 – 270	640 – 360
910 – 330	850 – 490

633. Для танцювального конкурсу придбали 72 штучні маки, а ромашок — у 8 разів менше. Усі квітки розподілили порівну на 9 віночків. Скільки квіток було в кожному віночку?

634. За таблицею склади та розв'яжи три задачі.

Маса одного птаха	*Кількість птахів*	*Загальна маса*
2 кг	8	?
?	6	30 кг
3 кг	?	27 кг

635. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Різницю чисел 570 і 530 зменшити у 8 разів.
- До числа 410 додати різницю чисел 340 і 80.
- Суму чисел 620 і 270 зменшити на 560.

636. Зі шматка дроту виготовили трикутник, усі сторони якого дорівнюють по 8 см. Потім цей трикутник розігнули і виготовили із цього самого шматка дроту квадрат. Якої довжини сторони цього квадрата?

637. З однієї ділянки зібрали 230 кг буряків, а з іншої — на 50 кг менше. Скільки кілограмів буряків зібрали з двох ділянок?

638.

380 + 130	720 – 540	690 + 250
190 + 280	440 – 260	730 – 570

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

639. Допоможи котикові дістатися до сметанки.

				740 + 70
			460 + 220	
		850 – 80		
	690 – 190			
580 + 20				

640. Розглянь записи і поясни обчислення.

530 + 270 = ■

500 30 200 70

500 + 200 = 700

30 + 70 = 100

700 + 100 = 800

530 + 270 = ■

200 70

530 + 200 = 730

730 + 70 = 800

600 – 280 = ■

200 80

600 – 200 = 400

400 – 80 = 320

641. 250 + 650 1000 – 160 800 – 520 490 + 410

642. Знайди проміжні результати та обчисли значення виразів.

540 + 160 – 430 = ■ – 430 = ■

620 + (500 – 350) = 620 + ■ = ■

643. В Олесі було 100 грн. У магазині «Школярик» вона купила пенал за 70 грн і хотіла купити ще глобус, але не вистачило грошей, тому тато додав їй ще 170 грн. Яка ціна глобуса?

- Якою була б ціна глобуса, якби Юля отримала в касі 10 грн решти?

644.

32 : 8 + 67	в	100 – 24 : 8	е	80 – 18 : 3	л
5 · 7 – 19	с	36 + 9 · 4	ь	54 + 6 · 7	д
28 + 6 · 8	е	45 – 35 : 5	е	9 · 4 – 18	й

- Запиши в рядок значення виразів у порядку їх зменшення, а під ними — вказані біля відповідних виразів букви. Прочитай назву рідкісної квітки Карпат.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

645. Баскетбольний майданчик має довжину 26 м і ширину 14 м. Поки Сергій грав у баскетбол, його вірний друг Радик двічі обійшов майданчик по периметру. Скільки метрів пройшов Радик?

646. Козаки зварили 7 дев'ятилітрових казанів кулешу. Коли вони поїли, залишилось ще 4 л. Скільки літрів кулешу з'їли козаки?

647. 460 + 140 700 – 250 370 + 30 – 260 800 – (490 – 270)

Розв'язування практично зорієнтованих задач

648.

190 + 210 – 80	300 – 120 + 50	700 – 320 – 60
600 – (130 + 240)	300 – (120 + 50)	700 – (320 – 60)

649. Обчисли значення виразів і виконай перевірку.

720 – 340 670 + 250 540 – 160

650. Розглянь малюнок і дай відповіді на запитання.

- Яка вартість двох пончиків і молока?
- Яка вартість в'язки бананів і плитки шоколаду?
- Яка вартість батона, цукру і масла?
- Скільки решти буде зі 200 грн, якщо купити 2 пончики, молоко й шоколад?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

651. У магазин завезли 320 кг картоплі. До обіду розфасували в пакети 50 кг картоплі, а після обіду — ще 70 кг. Скільки кілограмів картоплі залишилося розфасувати?

- Розв'яжи задачу двома способами.
- Запиши кожне розв'язання задачі виразом.

652. Склади і розв'яжи задачу за виразом (42 : 7) · 5. Використай величини ***ціна***, ***кількість***, ***вартість***.

653.

7 м 30 см + 4 м 40 см	5 ц – 70 кг	3 м 40 см – 60 см
8 ц 60 кг – 3 ц 40 кг	4 м – 50 см	8 м 5 дм – 7 дм

654. Сума двох чисел більша від одного числа на 15, а від іншого — на 25. Знайди ці числа та їх суму.

655. Їжачок і Зайчик, відстань між якими була 800 м, вирушили назустріч один одному. Якою буде відстань між ними, якщо один пройде 380 м, а інший — 350 м?

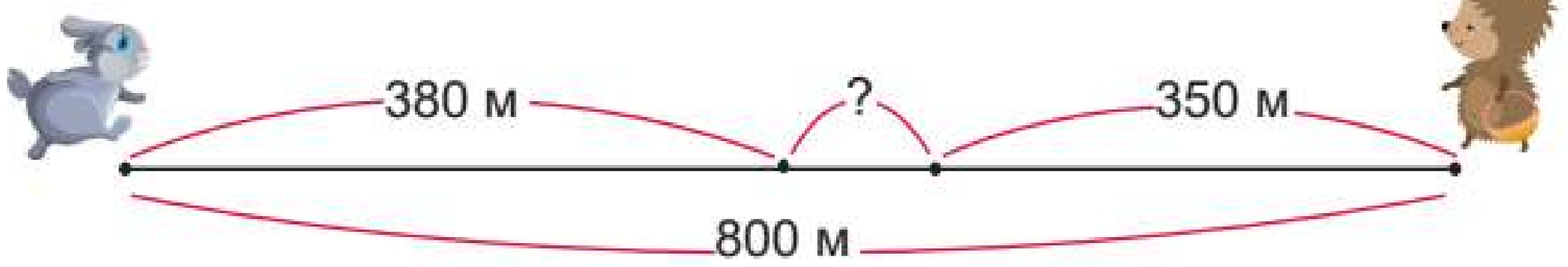

656. Побудуй і заповни «магічні» квадрати.

80	□	□
180	100	□
□	□	120

□	□	250
□	210	50
170	□	□

657. (720 – 690) : 6 (110 – 90) : 4 (270 + 330 – 560) : 8

658. Коневі на тиждень дають 35 кг вівса. На скільки днів йому вистачить 20 кг вівса?

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

659. Прочитай про часові проміжки **рік** та **місяць**.

Рік — це час повного оберту Землі навколо Сонця. 1 рік — це 12 місяців, або 365 діб, а у високосному році — 366 діб.

1 місяць становить 30 або 31 добу.

Проте в лютому зазвичай 28 діб,
а у високосному році — 29 діб.

- Назви́ всі місяці.
- Назви́ місяці кожної пори року.

660. Визнач за календарем.

- Скільки днів у квітні? У жовтні?
- Скільки днів у першому місяці року?
- Скільки днів цього року в лютому?

661. 2 роки ● 20 міс. 1 рік 7 міс. ● 17 міс. 2 роки 1 міс. ● 25 міс.

662. Обчисли:
- половину від 18; 8; 16
- третину від 21; 15; 24
- п'яту частину від 40; 20; 30.

663. Скільки місяців становить половина року? Третина? Чверть? Шоста частина року?

664. Визначте за календарем, скільки днів триває літо; осінь.
- Яка пора року довша і на скільки днів?

665. Узимку за чотири дні корова з'їдає 32 кг сіна. На скільки днів їй вистачить 56 кг?

666.

900 + (140 – 70)	360 + (240 + 170)	710 – 150 + 290
900 – (140 – 70)	(360 + 240) + 170	710 – (150 + 290)

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

667. Прочитай про одиниці вимірювання часу.

Доба — це час повного оберту Землі навколо своєї осі.

1 доба = 24 год **1 год = 60 хв**

Маленькі проміжки часу вимірюють **секундами**.

Секунду позначають так: **с**. **1 хв = 60 с**

Секундна стрілка робить повний оберт за час, протягом якого хвилинна стрілка переходить від однієї малої поділки до наступної.

- За скільки хвилин секундна стрілка зробить 3 повні оберти?

668. Виконай перетворення.

Зразок міркування. 2 хв 10 с = ■ с

1 хв = 60 с. 2 хв = 60 с + 60 с = 120 с, та ще 10 с — разом 130 с.

1 хв 10 с = ■ с 2 хв 20 с = ■ с 2 хв 50 с = ■ с

669. Галинка за 3 с натискає в смартфоні 6 букв. За скільки секунд вона набере повідомлення з 18 букв?

670. На завод привезли нові верстати двох видів. Верстати першого виду, масою 2 ц кожний, мають загальну масу 6 ц, а верстати другого виду, масою 3 ц кожний, мають загальну масу 27 ц. На скільки менше привезли верстатів першого виду, ніж другого? У скільки разів?

671. $(650 - 80) + (410 - 320)$

$8 \cdot (720 - 630 - 81)$

$(280 + 330 - 580) : 6$

$170 + (860 - 650) + 520$

672. 26 год ● 1 доба 2 тиж. ● 14 діб 3 хв ● 180 с

1 міс. ● 32 доби 2 год ● 100 хв 100 с ● 2 хв

673. Склади задачу за таблицею і розв'яжи її.

Витрачали кожного дня	*Кількість днів*	*Усього витратили*
Однаково	3	9 кг
	?	24 кг

https://pp-books.com/Matem-3kl-Kozak_Korchevska_4
© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Зміст

Повторення та поглиблення матеріалу за 2 клас 4
Додавання і віднімання в межах сотні 4
Порівняння іменованих чисел. Числові та буквені вирази ... 5
Перевірка додавання і віднімання. Годинник 6
Множення і ділення. Особливі випадки 6
Збільшення і зменшення числа в кілька разів. Кратне порівняння чисел 7
Знаходження невідомого множника, діленого, дільника 9
Табличне множення і ділення 10
Таблиця множення числа 4 10
Закріплення таблиці множення числа 4 11
Закріплення вивчених таблиць множення і ділення 12
Таблиця ділення на 4 13
Закріплення таблиці ділення на 4 14
Застосування таблиці ділення на 4 15
Таблиця множення числа 5 16
Закріплення вивчених таблиць множення і ділення 18
Обернені задачі 19
Застосування вивчених таблиць множення і ділення 20
Таблиця ділення на 5 21
Частини. Назва виразу 22
Знаходження частини числа 23
Порівняння частин 24
Таблиця множення числа 6 26
Рівняння 27
Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого доданка 28
Порядок виконання дій у виразах. Робота з даними 30
Таблиця ділення на 6 31
Задачі на знаходження суми двох добутків. Перетворення іменованих чисел 32
Таблиця множення числа 7 33
Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого зменшуваного 35
Складання рівнянь 36
Розв'язування задач поступовим складанням виразу 37
Таблиця ділення на 7 38
Закріплення таблиць ділення на 6 і на 7 39
Таблиця множення числа 8 40
Закріплення вивченого матеріалу 42
Задачі з буквеними даними 43
Порівняння цілого і його частини 44
Таблиця ділення на 8. Продуктивність праці 45
Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого від'ємника 47
Закріплення вивченого матеріалу 48
Таблиця множення числа 9. Задачі на знаходження різниці двох добутків 49
Задачі на знаходження четвертого пропорційного (вид 1) .. 50
Закріплення вивченого матеріалу 52
Таблиця ділення на 9 53
Закріплення таблиці ділення на 9 54
Закріплення таблиці ділення на 9 (продовження) 55
Числові і буквені вирази 56
Побудова кола 57
Додаткові вправи до розділу 59
Нумерація тризначних чисел 61
Ознайомлення із числами в межах 199 61
Читання чисел у межах 199 62
Утворення числа 200. Розрядні тризначні числа. Задачі на знаходження частки двох добутків 63
Читання чисел у межах тисячі 65
Записування тризначних чисел. Задачі на знаходження суми двох часток 66
Розкладання тризначного числа на розрядні доданки 67
Порівняння тризначних чисел. Додавання і віднімання круглих сотень 68
Розв'язування практично зорієнтованих задач 69
Визначення загальної кількості сотень, десятків і одиниць у тризначному числі 71
Віднімання на основі нумерації. Одиниці вимірювання довжини. Перетворення іменованих чисел 72
Міліметр 73
Кілометр 75
Одиниці вимірювання маси. Перетворення іменованих чисел 76
Додаткові вправи до розділу 77
Усне додавання і віднімання круглих чисел 80
Додавання і віднімання круглих десятків 80
Додавання, віднімання і перетворення простих іменованих чисел 81
Додавання і віднімання виду 360 30; 560 200. Задачі на знаходження четвертого пропорційного (вид 2) 83
Порозрядне та послідовне додавання і віднімання без переходу через розряд 84
Додавання і віднімання виду 320 + 80; 500 – 60 86
Додавання і віднімання виду 540 + 90; 540 – 90 87
Перетворення простих іменованих чисел у складені та навпаки 88
Додавання і віднімання круглих тризначних чисел з переходом через розряд 89
Додавання і віднімання виду 530 + 270; 600 – 280 91
Розв'язування практично зорієнтованих задач 92
Рік. Місяць 93
Доба. Година. Хвилина. Секунда 95

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Навчальне видання

Козак Мирослава Василівна, **Корчевська** Ольга Петрівна

МАТЕМАТИКА

Підручник для 3 класу
закладів загальної середньої освіти

У двох частинах

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Редагування і верстка: *Людмила Грибчук*
Літературне редагування: *Любов Левчук*
Художнє оформлення: *Юлія Деркач*, *Людмила Соколик*, *Олена Сажко*, *Світлана Бедна*,
Дизайн обкладинки: *Юлія Деркач*

Формат 84×108/16. 10,08 ум. др. арк., 8,46 обл.-вид. арк. Тираж _____. Замовлення № _____
Видавець, виготовлювач і розповсюджувач видавничої продукції
Редакція газети «Підручники і посібники».
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.
Збут: pip.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua
Інтернет-магазин: www.pp-books.com.ua Тел. 097-50-35-376; 096-94-80-927
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 5143 від 05.07.2016 р.

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Трицифрові числа

III розряд	II розряд	I розряд
Сотні	Десятки	Одиниці
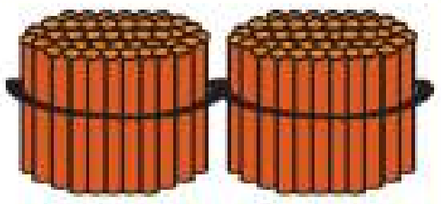	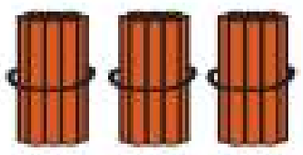	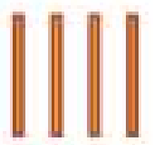
Двісті тридцять чотири		

Число	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*	*Усього сотень*	*Усього десятків*	*Усього одиниць*
570	5	7	0	5	57	570
895	8	9	5	8	89	895

Міри довжини

1 см = 10 мм

1 дм = 10 см 1 дм = 100 мм

1 м = 10 дм 1 м = 100 см

1 м = 1000 мм

1 км = 1000 м

Міри часу

1 рік = 12 міс.

1 рік = 365 або 366 діб

1 доба = 24 год

1 год = 60 хв

1 хв = 60 с

Міри маси

1 кг = 1000 г

1 ц = 100 кг

1 т = 10 ц 1 т = 1000 кг

Міри вартості

1 грн = 100 к.

Міри місткості

1 літр

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»

Позатабличне множення та ділення

$23 \cdot 4 = \square$ (20, 3)

$20 \cdot 4 + 3 \cdot 4 = 80 + 12 = 96$

$96 : 3 = \square$ (90, 6)

$90 : 3 + 6 : 3 = 30 + 2 = 32$

$84 : 6 = \square$ (60, 24)

$60 : 6 + 24 : 6 = 10 + 4 = 14$

$90 : 2 = \square$ (80, 10)

$80 : 2 + 10 : 2 = 40 + 5 = 45$

$112 : 4 = \square$ (80, 32)

$80 : 4 + 32 : 4 = 20 + 8 = 28$

Ділене можна розкласти на зручні доданки. Перший зручний доданок — це найбільша кількість десятків, яку зручно ділити на дільник, а другий — решта діленого.

Ділення з остачею

$67 : 9 = \square$ (ост. $\square$) (63, 4)

$63 : 9 = 7$

$67 : 9 = 7$ (ост. 4)

Перевірка:

$4 < 9;\ 7 \cdot 9 + 4 = 63 + 4 = 67$

Знаходження частини від числа

$8 : 4 = 2$ (см)

Знаходження цілого за величиною його частини

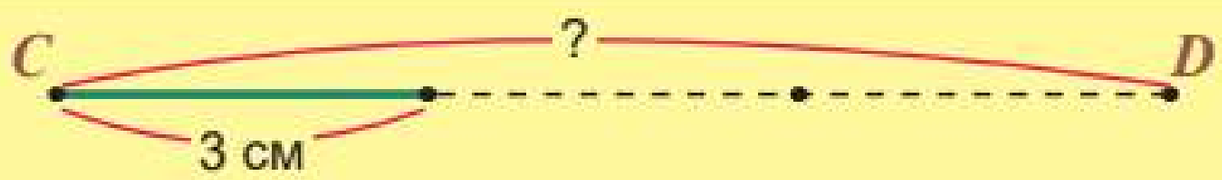

$3 \cdot 3 = 9$ (см)

© Козак М. В., Корчевська О. П.
© Видавництво «Підручники і посібники»